

စီမံကိန်းအတိုကောက်	STEPuP
စီမံကိန်းခေါင်းစဉ် အပြည့်အစုံ	ထိုင်းနိုင်ငံနှင့်မြန်မာနိုင်ငံ၏ ယိုယွင်းနေသောစီးပွားရေးအခြေအနေတွင် ဆန်းသစ်သော လူမှုအကျိုးပြုစနစ်တီထွင်စီးပွားရေး အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို ခိုင်မာစေခြင်း
စီမံကိန်းနံပါတ်	609711-EPP-1-2019-1-AT-EPPKA2-CBHE-JP
ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု အစီအစဉ်	Erasmus+
စီမံကိန်း ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သူ	FHJ
လုပ်ငန်းစီမံချက်	လုပ်ငန်းစီမံချက် ၁ (WP 1) ။ ။ ဥရောပသမဂ္ဂ၏ ကောင်းမွန်သောဓလေ့ လမ်းညွှန်ချက်နှင့်အတူ ထိုင်းနှင့်မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးနယ်ပယ်တွင် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုများ၏ လက်ရှိအခြေအနေအား စိစစ်လေ့လာမှု
လုပ်ငန်းစီမံချက် ခေါင်းဆောင်	PYU
ဦးတည်အုပ်စု	စီမံကိန်းတွင်ပါဝင်သူ မိတ်ဖက်အားလုံး
စာတမ်း	နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်မှုအစီရင်ခံစာနှင့် ကွာဟချက်စိစစ်လေ့လာမှု
စုစည်းသူ	Michael Meallem
စာတမ်းဟားရှင်း	နောက်ဆုံးဟားရှင်း
လက်ရှိအခြေအနေ	ပြီးစီး

This project has been funded with support from the European Commission. This publication reflects the views only of the author, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

မာတိကာ

အတိုကောက်စကားလုံးစာရင်း

၁။ အနှစ်ချုပ်	၁
၂။ အစီရင်ခံစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်	၃
၃။ နိုင်ငံများအကြောင်း အကျဉ်းဖော်ပြချက်	၅
၃.၁။ မြန်မာနိုင်ငံ	၅
၃.၂။ ထိုင်းနိုင်ငံ	၇
၄။ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အဓိကဦးတည်ရာနယ်ပယ်	၉
၄.၁။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ SE များ၏ အဓိကဦးစားပေး လုပ်ငန်းနယ်ပယ်	၉
၄.၂။ ထိုင်းနိုင်ငံ SE လုပ်ငန်းများ၏ ဦးစားပေး လုပ်ငန်းနယ်ပယ်	၁၀
၄.၃။ မျှော်မှန်းချက်နှင့် ပန်းတိုင်များ	၁၂
၄.၄။ အရွယ်အစား	၁၃
၄.၅။ ဥပဒေအဆောက်အအုံ	၁၄
၄.၆။ ဝင်ငွေ	၁၉
၅။ ဒေသအလိုက် ဂေဟစနစ်တွင် အဓိကဆောင်ရွက်သူများ	၂၁
၅.၁။ ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများ	၂၁
၅.၂။ အစိုးရ	၂၄
၅.၃။ လူမှုစီးပွား စွမ်းဆောင်ရည်များ	၂၇
၅.၄။ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများ	၂၉
၅.၅။ ဒေသန္တရ အသိုက်အဝန်း	၃၃
၅.၆။ အထောက်အကူပြုနေသည့် အဖွဲ့အစည်းများ	၃၃
၆။ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းနယ်ပယ်	၃၇
၆.၁။ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းနယ်ပယ်	၃၇
၆.၂။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းနယ်ပယ်	၃၈
၇။ အကျိုးသက်ရောက်မှု တိုင်းတာခြင်း	၄၀
၇.၁။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှု တိုင်းတာခြင်း	၄၀
၇.၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှု တိုင်းတာခြင်း	၄၁
၈။ လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးကဏ္ဍကို SWOT နည်းဖြင့်သုံးသပ်ခြင်း	၄၂
၈.၁။ အသုံးပြုသည့်နည်းလမ်း	၄၂

၈.၂။ SWOT နည်းဖြင့်သုံးသပ်ခြင်း	၄၄
၈.၃။ လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးနှင့်ပတ်သက်၍ စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း	၄၇
၉။ သုံတွန်းအားများနှင့်စိန်ခေါ်မှုများ	၅၄
၁၀။ ကွာဟချက် စိစစ်လေ့လာမှု	၅၆
ကျမ်းကိုးစာရင်း	၆၀

အတိုကောက် စကားလုံးစာရင်း

ASEAN	အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများအသင်း (Association of Southeast Asian Nations)
BOP	ပိရမစ်အောက်ခြေပုံစံ (Bottom of Pyramid)
CBO	ရပ်ရွာအခြေပြုအဖွဲ့အစည်း (Community-Based Organization)
CBT	ရပ်ရွာအခြေပြုခရီးသွားလုပ်ငန်း (Community-Based Tourism)
CSR	ကော်ပိုရိတ်လူမှုတာဝန် (Corporate Social Responsibility)
FGD	ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးမှု (Focus Group Discussion)
HEIs	အဆင့်မြင့်ပညာရေးအင်စတီကျုရှင်းများ (Higher Education Institutions)
INGO	အစိုးရမဟုတ်သော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်း (International Non-governmental Organization)
MSMEs	အငယ်စား၊ အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (Micro, Small and Medium Enterprises)
NGO	အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်း (Non-governmental Organization)
SDGs	စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးမှုပန်းတိုင်များ (Sustainable Development Goals)
SE	လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်း (Social Enterprise)
SMEs	အသေးစားနှင့်အလတ်စားလုပ်ငန်းများ (Small and Medium Enterprises)
SROI	ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအရ လူမှုရေးသဘောပြန်လည်ပေးအပ်မှု (Social Return on Investment)
SWOT	အားသာချက်၊ အားနည်းချက်၊ အခွင့်အလမ်းနှင့် ခြိမ်းခြောက်နေမှုများ (Strength, Weakness, Opportunities and Threats)
WP	လုပ်ငန်းစီမံချက် (Work Package)

၁။ အနှစ်ချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ထိုင်းနိုင်ငံတို့သည် တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအခြေအနေများ မတူညီကြသော်လည်း၊ နှစ်နိုင်ငံစလုံးသည် ၎င်းတို့၏ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးမှုပန်းတိုင်များ (Sustainable Development Goals) ကို အကောင်အထည်ဖော်ကြရာတွင် ရင်ဆိုင်နေရဆဲ ပြဿနာများစွာ ရှိပါသည်။ ထိုပြဿနာများမှာ မညီမျှမှု၊ လူမှုဆိုင်ရာ အချက်အလက်များပြောင်းလဲမှု၊ လူမှုအလွှာများပြောင်းလဲမှု၊ ပညာရေးဆိုင်ရာမညီမျှမှုနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု အစရှိသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ထိုစိန်ခေါ်မှုများကြောင့် ထိုင်းနှင့်မြန်မာလူ့အဖွဲ့အစည်းတို့တွင် အဆောတလျှင်ဖြေရှင်းရန် လိုအပ်လျက်ရှိသော ကိစ္စရပ်များအား ကိုင်တွယ်ရာတွင် လူမှုအကျိုးပြု စွန့်ဦးတီထွင် စီးပွားရေးကို အသုံးပြုပြီး လူမှုရေးအကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် စီးပွားဖြစ်ထွန်းမှု နှစ်မျိုးစလုံးဖြစ်ပေါ်စေသည့် ဖြေရှင်းနည်းအပေါ် စိတ်ဝင်စားမှုဖြင့်တက်လျက်ရှိပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာကို ပြုစုရာတွင် တစိတ်တဒေသအဖြစ် အတူစုပေါင်းဆောင်ရွက်သူ မိတ်ဖက်များက STEPuP စီမံကိန်း ကာလတလျှောက်အသုံးပြုရန် လူမှုအကျိုးပြု စွန့်ဦးတီထွင်စီးပွားရေး (social entrepreneurship) ဆိုသည့် စကားလုံးအပေါ် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်ကို သဘောတူညီထားခဲ့ကြသည်။ “လူမှုအကျိုးပြု စွန့်ဦးတီထွင် စီးပွားရေးဆိုသည်မှာ အများသူငါအကြား၊ လူ့အသိုက်အဝန်းများအကြား ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည့် လူမှုပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်မည့် ဆန်းသစ်သော စီးပွားရေးပုံစံများကို အမြတ်အစွန်းရရန် တစ်ခုတည်းအတွက်သာမက ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုထားရှိပြီး လက်တွေ့အသုံးပြုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်ဖြစ်သည်။ လူမှုအကျိုးပြု စွန့်ဦးတီထွင် စီးပွားရေးသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် ၎င်းနှင့်ဆက်စပ်လျက်ရှိသော ဂေဟစနစ်အတွက် ရေရှည်အကျိုးစီးပွားနှင့် တန်ဖိုးကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။”

မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ထိုင်းနိုင်ငံတို့ရှိ လူမှုအခြေပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်း (social enterprise) များတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှုကို တိုင်းတာနိုင်သော ရည်ရွယ်ချက်များကို အမျိုးမျိုးချမှတ်ထားသော်လည်း အများစုမှာ ရပ်ရွာအသိုင်းအဝိုင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ကြသည်။ အခြားနယ်ပယ်များဖြစ်ကြသော ပညာရေး၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကဏ္ဍများကိုလည်း အဓိကထားလုပ်ဆောင်ကြသည်။ ယေဘုယျ အားဖြင့် ထိုလုပ်ငန်းများကို စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းရှင်များ (သို့) ကော်ပိုရေးရှင်းများက တည်ထောင်ထားသော SE လုပ်ငန်းငယ်များနှင့် ဖွဲ့စည်းထားသော အများပိုင်အသင်းများ၊ ရပ်ရွာအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ (CBOs) ဖြင့် တည်ဆောက်ထားသည်။ အဆိုပါ SE များသည် အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် အရွယ်အစား သေးငယ်ပြီး ဝင်ငွေအမြတ်အစွန်း နည်းပါးသော်လည်း၊ အကျိုးအမြတ်ထွက်အောင် လုပ်နိုင်သည့်အနေအထား (သို့) အနိမ့်ဆုံးအနေဖြင့် အရုံးအမြတ် ညီမျှအောင် ထိန်းထားနိုင်စွမ်းရှိသည့်ပုံ ပေါ်ပါသည်။

နိုင်ငံနှစ်ခုစလုံး၏ SE ဂေဟစနစ်ကို ပညာရေးအင်စတီကျူးရှင်းများ၊ အစိုးရ၊ လူမှုရေးဆိုင်ရာ စွန့်ဦးတီထွင်သူများ၊ ငွေကြေးထောက်ပံ့သူများ၊ ဒေသခံလူမှုအသိုင်းအဝိုင်းတို့ဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ ထို့အပြင် ကဏ္ဍတစ်ခုလုံး၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဖြစ်ပေါ်စေရန် ပံ့ပိုးပေးနေသည့် အထောက်အကူပြုသူ (enabling actors) ပေါင်းများစွာလည်း ရှိပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်မည်ဆိုပါက ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်း၏ ဂေဟစနစ်သည် အတော်အသင့် ဖွံ့ဖြိုးလျက်ရှိသော်လည်း၊ နှစ်နှစ်စလုံးတွင် ၎င်းကဏ္ဍအတွက် မျှော်မှန်းထားသည့် အလားအလာ အတိုင်းဖြစ်လာစေရန် ဆိုသည်မှာမူ ဖြေရှင်းရမည့်ပြဿနာများ ရှိနေပေသည်။ အရည်အချင်းပြည့်ဝသော လုပ်သား အင်အားမရှိမှု၊ လုပ်ငန်းတည်ထောင်သူများအကြား ထက်မြက်သော စီးပွားရေးအမြင်မရှိခြင်း၊ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုကို လက်လှမ်းမမီခြင်း၊ လူမှုအကျိုးသက်ရောက်မှုကို တိုင်းတာစိစစ်ခြင်းကင်းမဲ့မှု၊ ဂေဟစနစ်ကို မြို့ကြီးများ (ရန်ကုန်နှင့် ဘန်ကောက်) တွင်သာ အဓိကဖြစ်ပေါ်စေမှု၊ ပြည်သူပိုင်နှင့် ပုဂ္ဂလိကပိုင်ကဏ္ဍများတွင် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းနှင့် ၎င်း၏အခန်းကဏ္ဍအပေါ် တိကျသည့်အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက် မထားရှိခြင်းကြောင့် ယေဘုယျအားဖြင့် ရှုပ်ထွေးနေမှုတို့သည် နှစ်နိုင်ငံလုံးအတွက် ဘုံစိန်ခေါ်မှုများဖြစ်ကြသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို စီမံအုပ်ချုပ်ခြင်းနှင့်ဆက်စပ်သည့် အစိုးရ၏နည်းဥပဒေ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ သီးခြားမရှိသေးသည့်အပြင်၊ အဆိုပါကဏ္ဍတွင် အဆင့်မြင့်ပညာရေးဆိုင်ရာ အင်စတီကျူးရှင်းများက ပါဝင်စေ့စပ် ဆောင်ရွက်မှုမှာလည်း အကန့်အသတ်နှင့်ဖြစ်သည်။

အဆိုပါ စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် တင်ပြလိုသည့် အကြံပြုချက်များတွင် လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အထောက်အကူပြု ဂေဟစနစ်နှင့် ပတ်သက်၍ ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှု လျော့ချရေးပါဝင်သည်။ ထိုသို့လျော့ချရန်အတွက် SE များကို လက်ရှိလုပ်ကိုင်နေသူများနှင့် ထိုကဲ့သို့သော လုပ်ငန်းများကို ဖန်တီးရန် စီစဉ်လျက်ရှိသော စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် SE ဂေဟစနစ်အား ပိုမိုလက်လှမ်းမီစေရေးနှင့် အခွင့်အလမ်းများ ပိုမိုရရှိစေရေးအတွက် ဒေသအလိုက် စင်တာများကို ဖွင့်လှစ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းရှင်များ၏ အရည်အသွေးများ တိုးတက်လာစေရန်နှင့် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ လက်တွေ့ကျကျလည်ပတ်နိုင်ရန် အကူအညီပေးရေးအလို့ငှာ ကာလရှည် အရည်အချင်းမြှင့်တင်သော ဆောင်ရွက်ချက်များကို လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ အဆိုပါ ဆောင်ရွက်မှုများတွင် ဦးဆောင်လမ်းညွှန်နိုင်သူမှ အကြံဉာဏ်ပေးခြင်း (mentoring) အစီအစဉ်၊ သင်တန်းဆရာဆရာမများ မွေးထုတ်သင်တန်းပေးခြင်း အစီအစဉ်များ ပါဝင်သည်။ ထို့အပြင် လူအများစုပေါင်းရံပုံငွေ အထောက်အပံ့ရယူခြင်း (crowdfunding) မှတဆင့် ငွေကြေးအရ ပိုမိုတွက်ခြေကိုက်ပြီး တိုက်ရိုက် အရင်းအနှီးမြှင့်တင်ရန် ဦးတည်လုပ်ဆောင်သော SE များအား မိမိကိုယ်ကိုယုံကြည်မှု၊ ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့် အခွင့်အလမ်းများကိုပေးရန်အတွက် ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းပေးခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။ နောက်ဆုံးအချက်မှာ မြန်မာနှင့်ထိုင်းနိုင်ငံတို့ရှိ အဆင့်မြင့်ပညာ အင်စတီကျူးရှင်းများသည် အကျိုးစီးပွားသက်ဆိုင်သူ (stakeholders) ပေါင်းစုံတို့အကြား ‘ပေါင်းကူးတံတား’ သဖွယ် တမူထူးခြားစွာ တည်ရှိနေသည့်အတွက် လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လက်တွေ့လုပ်ကိုင်နေသူများအတွက် လိုအပ်သည့်အရင်းအမြစ်များစုစည်းထားရာ ဆုံရပ်များကို ဖော်ဆောင်သင့်သည့်အပြင်၊ လူမှုရေးကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ အလားအလာကို အများပြည်သူသိနားလည်စေရန် ကဏ္ဍအားလုံးမှ အကျိုးစီးပွား သက်ဆိုင်သူများနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

၂။ အစီရင်ခံစာ၏ ရည်ရွယ်ချက်

လူမှုအကျိုးပြု စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ကိုင်မှုသည် ထိုင်းနှင့်မြန်မာနိုင်ငံတို့အား ရှိရှိသမျှအားဖြင့် စီးပွားရေးအရ အရှိတရား တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အများအားဖြင့် ထိုကဲ့သို့သောလုပ်ငန်းများသည် တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးရန် အလားအလာ အလျဉ်းမရှိဘဲ ငွေကြေးရှာဖွေရန်အတွက်သာ ရုန်းကန်လှုပ်ရှားနေရသော လုပ်ငန်းငယ်များဖြစ်နေတတ်သည်။ လူမှုအကျိုးပြု စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းရှင်များသည် မိမိကိုယ်ကို စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းရှင် ဖြစ်မှန်းမသိ ဖြစ်နေတတ်သည်။ သို့မဟုတ်ပါကလည်း ၎င်းတို့၏လုပ်ငန်းသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအပေါ် အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိစေရန် မည်သို့ချိန်ဆရမှန်းနားမလည် ဖြစ်နေတတ်သည်။ ထို့ပြင် လူမှုအကျိုးပြု စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းဆိုသည်က အဆင့်မြင့် ပညာအင်စတီကျူးရှင်းများတွင် ထိုဘာသာရပ်ကို အထူးပြုသင်ကြားပေးသည့် အတန်းများရှားပါးသဖြင့် လူငယ် လူရွယ်များအတွက်ဆိုလျှင် လုပ်ချင်စဖွယ် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းတစ်ခု မဖြစ်နိုင်ပေ။ ဖန်တီးတီထွင်မှု အားကောင်းသော စီးပွားရေးဆိုင်ရာ စိတ်ကူးစိတ်သန်းများသည် နိုင်ငံများအတွင်း လူ့အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှု များကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန်သာမက၊ ကျောင်းသူ/သားများကိုလည်း လုပ်သားဈေးကွက်အရ လိုအပ်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုများ ရရှိနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းကို ပေးပါသည်။ အဆိုပါ ကျွမ်းကျင်မှုများက ၎င်းတို့အား လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း တက်တက်ကြွကြွ ပါဝင်စေပြီး ကိုယ်ရည်ကိုယ်သွေးပိုင်း ပြည့်စုံကောင်းမွန်မှုကိုပါ အောင်မြင်ရရှိစေနိုင်သည်။

ထိုင်းနှင့်မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြု စွန့်ဦးတီထွင် လုပ်ငန်းများနှင့် ၎င်းတို့လည်ပတ် လုပ်ကိုင်ရာ ဂေဟစနစ်များ ရင်ဆိုင်နေရသည့် အထူးသီးခြား ကိစ္စရပ်များကို သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရန်အတွက် STEPuP စီမံကိန်းသည် စီမံကိန်း၏ ပထမဆုံးဦးတည်ချက်အဖြစ် လုပ်ငန်းစီမံချက် ၁ (WP.1) ကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နေပါသည်။ အဆိုပါ လုပ်ငန်းစီမံချက်က ရည်ရွယ်သည်မှာ လွန်ခဲ့သည့် နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အပြောင်းအလဲများအပေါ် အဓိကအထူးပြုသော နိုင်ငံနှစ်ခုစလုံးရှိ လူမှုအကျိုးပြု စွန့်ဦးတီထွင် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်မှု၏ လက်တလော အခြေအနေ အရပ်ရပ်ကို အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ရန် ဖြစ်သည်။ ထိုင်းနိုင်ငံရှိ မိတ်ဖက် တက္ကသိုလ် ၄ ခုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ မိတ်ဖက် တက္ကသိုလ် ၂ ခုတို့ထံမှာ စုဆောင်းရရှိသည့် သတင်း အချက်အလက်များကို လက်ရှိအခြေအနေအား စိစစ်လေ့လာသည့် (status-quo analysis) နည်းလမ်းဖြင့် ခွဲခြမ်းစိစစ်သုံးသပ်ပြီး အစီရင်ခံစာများကို အကျဉ်းချုပ်ရေးသားမည် ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ အကျဉ်းချုပ် အစီရင်ခံစာများက နိုင်ငံတစ်ခုချင်းစီတွင် လူမှုအကျိုးပြု စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်း လည်ပတ်လုပ်ဆောင်နေသည့် ဂေဟစနစ်ကို နားလည်သိမြင်စေရန် လမ်းညွှန်ချက်တစ်ခု ဖြစ်လာစေမည်။ ထို့ပြင် သုတေသနက ရည်ရွယ်သည်မှာ ကွာဟချက်စိစစ်လေ့လာမှု (gap analysis) နည်းလမ်းဖြင့် နိုင်ငံနှစ်ခုစလုံးတွင် မည်သည့်စိန်ခေါ်မှုများ တည်ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်ကို ခွဲခြားဖော်ထုတ်ပေးပြီးနောက် အဆိုပါ စိန်ခေါ်မှုများကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် လုပ်ငန်း စီမံချက် ၂ (WP.2) ၏တစ်စိတ်တဒေသအဖြစ် စွမ်းရည်မြှင့်တင်မှုသင်တန်းများဖြင့် ထောက်ပံ့ကူညီရန် ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ဆုံးတစ်ချက်မှာ ပူးတွဲလေ့လာမှုပြုလုပ်ရန် အခွင့်အလမ်းများအတွက် ဥရောပမိတ်ဖက်အားလုံးဆီမှ အလေ့အကျင့်ကောင်းများကို စုစည်းရယူမည် ဖြစ်ပါသည်။

အကျိုးတူပူးပေါင်းထားသည့် မိတ်ဖက်နိုင်ငံများထဲ လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းနှင့် စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းတို့နှင့် ပတ်သက်သော အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်ချက်များအပြင် ၎င်းလုပ်ငန်းတို့ လည်ပတ်လုပ်ဆောင်ရာဖြစ်သော ရှုပ်ထွေးပွေလီ

ကွဲပြားခြားနားသည့် ဂေဟစနစ်များကြောင့် စီမံကိန်းတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူများသည် ကဏ္ဍအလိုက် အခြေအနေ အရပ်ရပ်တွင် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အမြင်များပေးအပ်ရာ အဓိက အရင်းအမြစ်များ ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ ပါဝင်သူများသည် STEPuP စီမံကိန်းမှတစ်ဆင့် ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်မည့် ကိစ္စရပ်များအတွက် ထိရောက်သော ဖြေရှင်းမှု ပုံစံများပေါ်ပေါက်လာစေရန် အကူအညီပေးရာတွင် အဓိက အခန်းကဏ္ဍတစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်လုပ်ဆောင် နိုင်သည်။

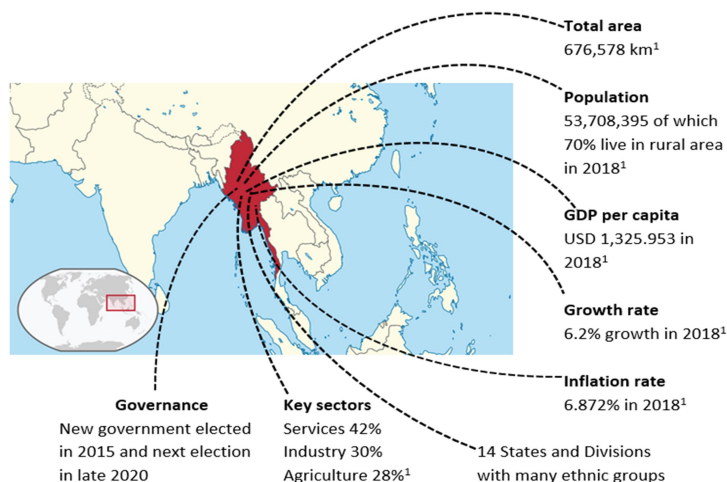

၃။ နိုင်ငံများအကြောင်း အကျဉ်းဖော်ပြချက်

၃.၁။ မြန်မာနိုင်ငံ

မြန်မာနိုင်ငံသည် တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံကြီးနှစ်ခုကြားဆုံရာတွင် တည်ရှိပြီး ထိုင်းနိုင်ငံ၊ လာအိုနိုင်ငံ၊ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတို့နှင့် နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် အရှေ့အာရှ၊ တောင်အာရှနှင့် အရှေ့တောင် အာရှတို့မှ ကုန်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများ စုဆုံရာ အဓိကကျသည့် ပထဝီဝင်အရ မဟာဗျူဟာကျ အနေအထားကို ပိုင်ဆိုင်လျက်လည်း ရှိပါသည်။ ၆၇၆ ၅၇၈ စတုရန်း ကီလိုမီတာ အကျယ်အဝန်းရှိပြီး အကျယ်အဝန်းအားဖြင့် အရှေ့တောင် အာရှကုန်းမကြီးပေါ်ရှိ နိုင်ငံများထဲတွင် အကြီးမားဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်စာရင်းအရ လူဦးရေစုစုပေါင်း ၅၃.၇ သန်းခန့် ရှိပါသည်။^၁

မြန်မာနိုင်ငံသည် ဒီမိုကရေစီ လမ်းကြောင်းပေါ် ရောက်ရှိပြီးနောက် ကမ္ဘာနှင့်ဆက်ဆံရေးပါ ၎င်းကိုယ်တိုင်ကဏ္ဍသစ် ဖွင့်လှစ်လိုက်သော ၂၀၁၁ ခုနှစ်မတိုင်ခင်ထိ စစ်အာဏာရှင်စနစ်အောက်တွင်ရှိခဲ့သည့်အပြင် နိုင်ငံတကာ ဒဏ်ခတ် ပိတ်ဆို့မှုကိုလည်း နှစ်ပေါင်း ၅၀ ကျော်ခံခဲ့ရသည်။ ထိုနောက်ပိုင်းတွင် နိုင်ငံရေးနှင့် လူမှုစီးပွားဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုပေါင်းများစွာ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအသစ်များ၊ ကုမ္ပဏီနှင့် အသင်းအဖွဲ့ဥပဒေ စသဖြင့် စီးပွားရေး လုပ်သာကိုင်သာရှိသည့် ပတ်ဝန်းကျင်ကိုပါ ကောင်းမွန်တိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်နေသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ ကျောက်စိမ်းနှင့်ရွှေ၊ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့၊ ဓာတ်သတ္တုနှင့် ရေအားအရင်းအမြစ်များ၊ ကျယ်ပြန့်သည့် ကုန်းမြေဒေသများနှင့် ငယ်ရွယ်သူများပြားသည့် လူဦးရေအချိုးအစားတို့ အပါအဝင် သဘာဝ သယံဇာတများ ကြွယ်ဝသော နိုင်ငံလည်းဖြစ်သည်။ လက်ရှိ ဥပဒေနှင့် လူမှုစီးပွားဆိုင်ရာ မူဘောင်ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲနေမှုသာ အောင်မြင်ဖြစ်ထွန်းမည်ဆိုလျှင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဒေသခံ လူမှုအသိုင်းအဝန်းအတွက် အခွင့်အလမ်း အသစ်များကို များစွာပေးအပ်နိုင်မည်လည်း ဖြစ်သည်။

ပုံ ၁ - မြန်မာအကြောင်း တစ်စုတစောင်း

¹ <https://www.worldbank.org/en/country/myanmar/overview>

ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ စာရင်းအရ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံ၏အခန်းကဏ္ဍသစ် ဖွင့်လှစ်လိုက်ပြီး ပထမဆုံး ဒီမိုကရေစီ ရွေးကောက်ပွဲများကို ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပကတည်းက မြန်မာနိုင်ငံသည် လျှင်မြန်သည့် စီးပွားရေး တိုးတက်မှုနှုန်း (တစ်နှစ်လျှင် ၇% အထက်) ရှိခဲ့ပြီး လူမှုဝန်ထမ်းကဏ္ဍပိုင်းတွင် တိုးတက်ကောင်းမွန်မှုများ အတိုင်းအတာတစ်ခုထိ ရရှိခဲ့ပါသည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှ ၂၀၁၇ ခုနှစ်အတွင်း ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှုန်း ထက်ဝက်နီးပါး လျော့ကျခဲ့ပြီး ၄၈% မှ ၂၅% အထိ လျော့ချနိုင်ခဲ့သည်။^၂

သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည့် နောက်ဆုံးထုတ်ပြန်ထားသော မြန်မာနိုင်ငံ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးမှုပန်းတိုင်များ အနှစ်ချုပ် ၂၀၂၀ (ပုံ - ၂) တွင် မြင်ရသကဲ့သို့ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုပေါင်းများစွာကို ရင်ဆိုင်နေရဆဲဖြစ်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် မြန်မာသည် ရမှတ် ၆၄.၆/၁၀၀ ရရှိခဲ့ပြီး ကုလသမဂ္ဂ အသိအမှတ်ပြု နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၃ နိုင်ငံထဲတွင် အဆင့် ၁၀၄ ရှိသည်။

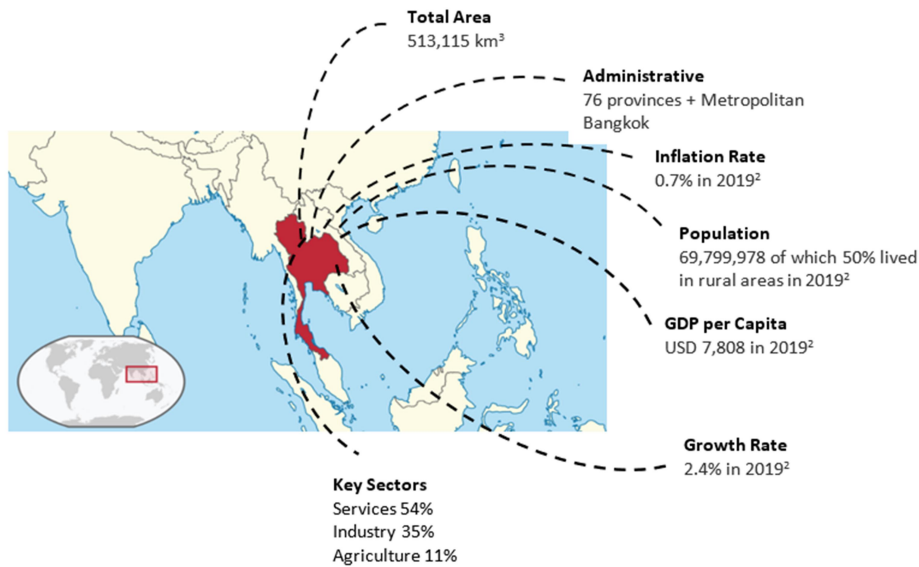

ပုံ ၂ - မြန်မာနိုင်ငံ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အစီရင်ခံစာ ၂၀၂၀(ယေဘုယျသုံးသပ်ချက်)

ရင်းမြစ် - ကမ္ဘာ့ဘဏ်(၂၀၂၀)

^၂ <https://www.worldbank.org/en/country/myanmar/overview>

၃.၂။ ထိုင်းနိုင်ငံ

ပုံ ၃ - ထိုင်းနိုင်ငံအကြောင်း တစ်စုံတစ်ရာ

ထိုင်းဘုရင်နိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်အာရှ ကုန်းမကြီး၏ နှလုံးသားပွတ် ဗဟိုနေရာတွင် တည်ရှိပြီး ၅၁၃ ၁၁၅ စတုရန်းကီလိုမီတာ ကျယ်ဝန်းသည်။ မြောက်ဘက်တွင် ၁၆၂၀ ကီလိုမီတာရှည်လျားပြီး အရှေ့အနောက်သို့ ၇၇၅ ကီလိုမီတာ ကျယ်ဝန်းပါသည်။ နိုင်ငံ၏မြောက်ဘက်ပိုင်းတွင် လာအိုနိုင်ငံ၊ မြန်မာနိုင်ငံတို့နှင့် နယ်နိမိတ်ချင်း ထိစပ်နေပြီး အရှေ့ဘက်တွင် ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံ၊ ထိုင်းပင်လယ်ကွေ့၊ မြန်မာနိုင်ငံတို့နှင့် ဆက်စပ်နေသည်။ အနောက်ဘက်တွင် အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာနှင့် တောင်ဘက်ပိုင်းတွင် မလေးရှားနိုင်ငံတို့နှင့် နယ်နိမိတ်ထိစပ်နေပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်စာရင်းအရ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူဦးရေ ၆၉သန်း^၃ ရှိသည့်အပြင် (၂၀၂၀ ခုနှစ်ခန့်မှန်းချက်အရ) ပျမ်းမျှ အသက်မှာ ၃၉ နှစ်ရှိပြီး လူဦးရေတိုးနှုန်းမှာလည်း (၂၀၂၀ ခုနှစ်ခန့်မှန်းချက်) ၀.၂၅% ရှိပါသည်။^၄

ထိုင်းနိုင်ငံသည် စည်းမျဉ်းခံ ဘုရင်စနစ်နှင့် ပါလီမန် ဒီမိုကရေစီ ကျင့်သုံးသည့် နိုင်ငံဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း မကြာသေးခင် သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် ဘက်ပေါင်းစုံ အာဏာသိမ်းမှုများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရပြီး ၁၉၃၂ ခုနှစ်တွင် အကြွင်းမဲ့ သက်ဦးဆံပိုင် ဘုရင်စနစ်ချုပ်ငြိမ်းပြီး ကတည်းက စစ်တပ်မှာ အာဏာသိမ်းယူမှု ၁၂ ကြိမ် ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး စစ်အာဏာရှင် စနစ်ဖြင့်အုပ်ချုပ်သည့် ကာလများလည်း ရင်ဆိုင်ခဲ့ရသည်။ လက်ရှိဝန်ကြီးချုပ် ဗိုလ်ချုပ်ကြီး ပရာယွတ် ချန်းအိုချာသည် ၂၀၁၄ မေလတွင် အာဏာသိမ်းခဲ့ပြီး ၂၀၁၉ နိုင်ငံရွေးကောက်ပွဲများမှတစ်ဆင့် တရားဝင် ရာထူးနေရာကို ရယူခဲ့သူ ဖြစ်သည်။

³ <https://www.worldbank.org/en/country/thailand/overview>

⁴ <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/th.html>

ကမ္ဘာ့ဘဏ် အစီရင်ခံစာအရ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ် ၄ စုကျော်အတွင်း ထိုင်းနိုင်ငံသည် လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို အသိအမှတ်ပြုဖွယ်ရာ အောင်မြင်မှုရရှိအောင် ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ဝင်ငွေနှိမ့်ပါးသော နိုင်ငံတစ်ခု အဖြစ်မှ ဝင်ငွေမြင့်သည့် အနေအထားဆီသို့ ပြောင်းလဲနိုင်ခဲ့သည်။ ဆင်းရဲမွဲတေမှု လျော့ချခြင်း၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှုနှင့် လူမှုလုံခြုံရေးအပါအဝင် အများကောင်းကျိုးနှင့် ဆက်စပ်သည့် ဘက်ပိုင်းစုံ ကဏ္ဍပေါင်းစုံကို အားကောင်းကောင်း ရယူလုပ်နိုင်သည့် မျိုးဆက်တစ်ခုလည်း ရှိခဲ့သည်။⁵

သို့ရာတွင်နောက်ဆုံးထုတ်ပြန်သည့် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ ၂၀၂၀ (ပုံ ၄) တွင် မြင်ရသည့်အတိုင်း စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှု ပြဿရပ်များစွာကို ရင်ဆိုင်နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ၇၄.၅/၁၀၀ မှတ်ရရှိပြီး ကုလသမဂ္ဂ အသိအမှတ်ပြု နိုင်ငံပေါင်း ၁၉၃ နိုင်ငံထဲတွင် အဆင့် ၄၁ ရှိပါသည်။

ပုံ ၄ - ထိုင်းနိုင်ငံ၏ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ရည်မှန်းချက်ပန်းတိုင်များ

ရင်းမြစ် - ကမ္ဘာ့ဘဏ်(၂၀၂၀)

အဆိုပါ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရာတွင် ထိုင်းအစိုးရသည် စီးပွားရေးမိုဒယ်သစ် ထိုင်း ၄.၀ ဆိုသည်ကို မဟာဗျူဟာကျ ရေးဆွဲပြင်ဆင်ပြီး ဖြစ်သည်။ လူမှုရေးနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ကောင်းမွန်မှု နှစ်ခုစလုံးကို အောင်မြင်ထင်ဟပ်စေမည့် ဖွံ့ဖြိုးရေး ကနဦးခြေလှမ်းပေါင်း များစွာဖြင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည့်အပြင် နောက်လမည့် နှစ် ၂၀ တွင် တီထွင်ဆန်းသစ်မှုနှင့် နည်းပညာတို့မှ မောင်းနှင်တွန်းအားပေးသော တန်ဖိုးစီအခြေပြု စီးပွားရေးပုံစံတစ်ခုကို တိုင်းပြည်အတွင်း ပြောင်းလဲကျင့်သုံးရန် ရည်ရွယ်ရင်း ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရ မူဝါဒက ဖြစ်ပေါ်နေသည့် ပြဿနာများ၏ ရှုပ်ထွေးမှုအတွက် ပြည့်စုံ လုံလောက်မှုမရှိသလို မူဝါဒ အပြောင်းအလဲပြုလုပ်ဖို့ရန်လည်း များသောအားဖြင့် အချိန်ယူရန် လိုအပ်ပေသည်။

⁵ <https://www.worldbank.org/en/country/thailand/overview>

၄။ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အဓိကဦးတည်ရာနယ်ပယ်

ဇယား ၁ - မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ SEs များ၏ လုပ်ငန်းအမျိုးအစားပုံစံ

			
လုပ်ငန်းအမျိုးအစား	ဥပမာ	လုပ်ငန်းအမျိုးအစား	ဥပမာ
အောက်ခြေဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း	Koe Koe Tech	အကျိုးတူ ပိုင်ဆိုင်မှုလုပ်ငန်း (Beneficiary-owned)	Akha Ama
ဘဏ္ဍာရေးဝန်ဆောင်မှု	Pact Myanmar	လုပ်ငန်းချင်း အပြန်အလှန် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုလုပ်ငန်း (Cross-subsidy)	Social Giver
လူမှုရေးနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင် ပညာရေး ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်း	YK collection	လူမှုလိုအပ်ချက်များ	Abhaibhubejhr Herbal
ပိရမစ်အောက်ခြေပုံစံ (BOP) ထုတ်ကုန်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ	Proximity Design	လုပ်ငန်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု	Lila Thai Massage Shop

၄.၁။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ SE များ၏ အဓိကဦးစားပေး လုပ်ငန်းနယ်ပယ်

- အခြေခံဝန်ဆောင်မှု လုပ်ငန်းများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ SE အဖွဲ့အစည်းများသည် အခြေခံကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု၊ ပညာရေးနှင့် အလုပ်အကိုင် ဖန်တီးမှု ပညာရပ်စသည်တို့ကို ချို့ငဲ့ပြီး အခွင့်အရေးဆုံးရှုံးသော လူတန်းစားများအတွက် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ပါသည်။

ဥပမာ - Koe Koe Tech သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ကိုယ်ဝန်ဆောင်မိခင်နှင့် ကလေးများ သေဆုံးမှုနှုန်းကို လျော့ကျစေရန်ရှည်ရွယ်ပြီး၊ ကျန်းမာရေး ညွှန်းကိန်းတိုးတက်လာစေရန်နှင့် သတင်းအချက်အလက်များကို ပိုမိုလက်လှမ်းမီစွာ ရရှိစေရေး ရှည်ရွယ်သည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထုအတွက် အပြုသဘောဆောင်သည့် လူမှုရေးအကျိုးသက်ရောက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်စေရန်ဖြစ်သည်။

- ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ

အချို့သော SE များသည် အသေးစားချေးငွေလုပ်ငန်းကဲ့သို့သော ဘဏ္ဍာရေးနှင့်ဆက်နွှယ်သည့်ကိစ္စရပ်များကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့သော SE များ၏ တရားဝင်တည်ရှိမှုသည် ပုံစံအမျိုးမျိုးဖြစ်နိုင်ချေများသော်လည်း၊

အသေးစားချေးငွေကိုသာ အဓိကထားလုပ်ကိုင်သော လုပ်ငန်းများသည် များသောအားဖြင့် အများပိုင်အသင်းများ (သို့) NGO များအဖြစ် တည်ရှိကြသည်။

ဥပမာ - Pact Myanmar (အသေးစား ငွေချေးလုပ်ငန်း)

- **လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ**

အချို့သော SE များသည် အထူးသိသင့်သည့် ပညာရပ် ဗဟုသုတများကို ဖြန့်ဖြူးမှုဝေခြင်း၊ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း သင်တန်းများပေးခြင်း၊ အလုပ်အကိုင်ရရှိစေမည့် စီမံကိန်းများနှင့် အပြုအမူပြောင်းလဲမှု စသဖြင့်တို့အပေါ် အဓိကထား လုပ်ဆောင်ပြီး လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာတွင် လိုအပ်သည့် သုတေသနနှင့် သင်တန်းပေးမှုများကို ကူညီထောက်ပံ့ပေးသည်။

ဥပမာ - YK collection သည် ပြည်တွင်းရှိ အရည်အချင်းရှိသူများကို အားပေးမြှောက်တင်မြှောက်ပေးခြင်းနှင့် သဘာဝသယံဇာတများကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ဒေသခံများ၏ သိမြင်မှု၊ ကျွမ်းကျင်မှုတို့ကို မြှင့်တင်ပေးခြင်းအားဖြင့် သာမန် အစဉ်အလာအတိုင်း အလုပ်အကိုင်များကို မပျက်မယွင်းအောင် ထိန်းသိမ်း ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ခြင်းများကို အဓိကထား လုပ်ဆောင်သည်။

- **ပိရမစ်အောက်ခြေပုံစံ (BOP) ထုတ်ကုန်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ**

အချို့ SE လုပ်ငန်းများက ထုတ်ကုန်များ၊ ဝန်ဆောင်မှုများကို တောရောမြို့ပါ နေထိုင်ကြသော လူအသိုက်အဝန်းအသီးသီးတို့အတွက် ထုတ်လုပ်ပြီး အခြေခံလူတန်းစားအား ပစ်မှတ်ထားဆောင်ရွက်သည်။ ၎င်းတို့သည် အများအားဖြင့် ခြင်ထောင်၊ ရေစုပ်စက်နှင့် ရေသန့်စင်စက်ကဲ့သို့ အများအတွက် အသုံးတည့်ပြီး ဈေးချိုသည့် ထုတ်ကုန်များကို ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများအား ဦးစားပေးကူညီထောက်ပံ့ပေးသည်။

ဥပမာ - Proximity Design သည် လယ်သမားများ၏ ကုန်ထုတ်လုပ်နိုင်မှုနှင့် ဝင်ငွေကို မြှင့်ပေးနိုင်သော ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများကို ဒီဇိုင်းရေးဆွဲခြင်း၊ ဖန်တီးထုတ်လုပ်ခြင်း၊ ရောင်းချခြင်းအားဖြင့် ကျေးလက်နေ မိသားစုများအား ပိုမိုကြွယ်ဝအောင်မြင်လာစေရန် ရည်ရွယ်သည်။

၄.၂။ ထိုင်းနိုင်ငံ SE လုပ်ငန်းများ၏ ဦးစားပေး လုပ်ငန်းနယ်ပယ်

ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ၎င်းတို့၏ အဓိကဦးတည်ချက်ပေါ် မူတည်၍ အမျိုးအစား ၄ မျိုး ခွဲခြားသတ်မှတ်နိုင်သည်။

- **အကျိုးတူ ပိုင်ဆိုင်မှု လုပ်ငန်း (Beneficiary-owned)**

ဤလူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းမျိုးကို လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း သို့မဟုတ် လူမှုအသိုက်အဝန်းများမှ ၎င်းတို့ ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့နေရသည့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ သို့မဟုတ် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်း

ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ဖန်တီးတည်ထောင် လည်ပတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေး လုပ်ငန်းပုံစံများမှ ရရှိလာသည့် ဝင်ငွေများသည် ထိုလုပ်ငန်းကို စတင်တည်ထောင်ရာ လူမှုအသိုင်းအဝန်းအပေါ် တိုက်ရိုက် အကျိုးစီးပွား ဖြစ်ထွန်းစေပါသည်။

ဥပမာ - Akha Ama သည် ရွာတစ်ရွာက သင့်တင့်မျှတသည့် ဈေးနှုန်းတစ်ခုဖြင့် ကော်ဖီစိုက်ပျိုး ရောင်းချခြင်းမှ စတင်တည်ထောင်ထားသည့် လုပ်ငန်းဖြစ်ပြီး အစပိုင်းတွင် လုပ်ငန်းသေးတစ်ခု ဖြစ်သော်လည်း ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ကော်ဖီဆိုင်ပေါင်းများစွာ အရေအတွက် ပေါ်များလာခဲ့သည်။

- **လုပ်ငန်းချင်း အပြန်အလှန် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု (Cross-subsidy)**

ဤလူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အမျိုးအစားသည် သာမန်ဈေးကွက်ထဲတွင် ထုတ်ကုန်ပစ္စည်းများ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုများကို ရောင်းချခြင်းမှတစ်ဆင့် လုပ်ငန်းချင်း အပြန်အလှန် ငွေကြေးထောက်ပံ့သောပုံစံဖြင့် လည်ပတ်သော လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းမှ ထွက်ရှိသည့် အကျိုးအမြတ်များကို လူမှုရေးဆိုင်ရာ ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် ထုတ်ကုန်များ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုများ ပံ့ပိုးကူညီရာတွင် အသုံးပြုသည်။

ဥပမာ - Social Giver သည် လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများကို ငွေကြေးလှူဒါန်းရန် တည်ထောင်ထားသည့် ဝက်ဘ်ဆိုဒ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ အဆိုပါ ဝက်ဘ်ဆိုဒ်သည် ဟိုတယ်များ၊ စားသောက်ဆိုင်များကဲ့သို့ ဧည့်လုပ်ငန်းများ၏ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ပစ္စည်းများကို အကန့်အသတ်ဖြင့် ရောင်းချပေးသည်။ အဆိုပါ ဝက်(ဘ်)ဆိုဒ်ကို အသုံးပြုသူများအနေဖြင့် လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်း အမျိုးမျိုးကို လှူဒါန်းနိုင်ပြီး၊ လှူဒါန်းသည့်အတွက် ပစ္စည်းများ သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် ပြန်လည်လဲလှယ်နိုင်သည့် ကူပွန်လက်မှတ်များကို ရယူနိုင်သည်။

- **လူမှုလိုအပ်ချက်များ (Social Needs)**

ဤလုပ်ငန်းများကို ရပ်ရွာအသိုင်းအဝန်း တစ်ခုအတွင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံအဆင့်တစ်ခုတွင် သတ်မှတ်ဖော်ထုတ် သိရှိရသည့် လူမှုလိုအပ်ချက် သီးခြားတစ်ခုခုကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ပေးရန် ရည်ရွယ်ဖန်တီးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဥပမာ - The Chao Phya Abhaibhubejhr Hospital Foundation (CAF) ကို ၂၀၀၂ ခုနှစ်တွင် အကျိုးအမြတ် မယူသည့် အေဂျင်စီတစ်ခုအနေဖြင့် တည်ထောင်ခဲ့ပြီး Abhaibhubejhr တိုင်းရင်းဆေးဝါး ထုတ်လုပ်မှုကို လုပ်ကိုင်လည်ပတ်သည့် လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုအဖြစ် ပုံဖော်ခဲ့သည်။ လုပ်ငန်းမှရရှိသည့် အကျိုးအမြတ်များကို ပရာချန်ဘူရီခရိုင်ရှိ နိုင်ငံပိုင် Chao Phya Abhaibhubejhr ဆေးရုံကို ငွေကြေးထောက်ပံ့ရန်နှင့် ကျန်းမာရေး၊ လူမှုရေး၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် ရည်ရွယ်သည့် လှုပ်ရှားမှုအစီအစဉ်များကို ပံ့ပိုးကူညီပါသည်။

- **လုပ်ငန်းပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှု (Work-integration)**

ဤလူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်းရှိ ဘေးဖယ်ထုတ် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရသည့် လူအများတွက် အလုပ်အကိုင်ဖြစ်စေ၊ သင်တန်းဖြစ်စေ တစ်ခုခုကို ထောက်ပံ့ကူညီပေးမှုကို အဓိကထား ဆောင်ရွက်သည်။

ဥပမာ - Lila Thai Massage Shop (အနိပ်သည်) လုပ်ငန်းကို ချင်းမိုင်အမျိုးသမီးထောင်၏ အုပ်ချုပ်မှု အရှိန်တက်ဟောင်းမှ တည်ထောင်ခဲ့ပြီး သင်တန်းနှင့် အလုပ်အကိုင်များ ပံ့ပိုးပေးခြင်းအားဖြင့် ထောင်မှ လွတ်လာသည့် အကျဉ်းသူများကို ကူညီထောက်ပံ့သည်။

၄.၃။ မျှော်မှန်းချက်နှင့် ပန်းတိုင်များ

မြန်မာနှင့်ထိုင်း နှစ်နိုင်ငံလုံးတွင် သဘာဝအားဖြင့် လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ မျှော်မှန်းချက်နှင့် ပန်းတိုင်များသည် ဘေးဖယ်ထုတ် ခွဲခြားဆက်ဆံခံနေရသော လူမှုအသိုင်းအဝန်းများ ရင်းဆိုင်နေကြရသည့် လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ပြဿနာများကိုဖြေရှင်းရန် ရည်ရွယ်ချက်ချင်း တူညီကြသည်။

ရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် ၎င်းတို့၏ မျှော်မှန်းချက်နှင့် ပန်းတိုင်များကို ကြည့်လိုက်သောအခါ မြန်မာနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့ရှိ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ အဓိကထားလုပ်ဆောင်သည်မှာ -

• စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ရှုထောင့်

- စိုက်ပျိုးရေးအစီအစဉ်များ၊ အစားအစာကို စိတ်ချလုံခြုံစွာ စားသုံးနိုင်ရေးအစီအစဉ်များနှင့် ရပ်ရွာခရီးသွား လုပ်ငန်းများမှတစ်ဆင့် လူမှုအသိုင်းအဝန်း၏ဝင်ငွေကို တစ်တစ် မြင့်မားလာစေခြင်းအားဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို လျော့ချခြင်း

(ဥပမာ - ရန်ကုန်အခြေစိုက် လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သည့် 'လှတယ်' ၏ ဦးတည်ချက်မှာ ဒေသခံ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူ လက်မှုပညာသည်များ၊ လူမှုရေးအရ နစ်နာဆုံးရှုံးမှုခံစားနေရသည့် လူအုပ်စုများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အသေးစားများအား ၎င်းတို့၏ အရည်အသွေးမြင့် လက်မှုထုတ်ကုန် ပစ္စည်းများကို ရောင်းချရစေရန် ဈေးကွက်နေရာတစ်ခုကို ဖန်တီးပေးခြင်းမှတစ်ဆင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်း လုပ်ငန်းများကို ထောက်ပံ့ကူညီရန်ပင် ဖြစ်သည်)

- ဘေးဖယ်ထုတ် ခွဲခြားဆက်ဆံခံရသည့် လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းများအတွက် ကျွမ်းကျင်မှု တိုးတက်လာစေရန်နှင့် အလုပ်အကိုင်များ တိုးတက်ရရှိစေမည့် လူသားအရင်းအမြစ် ဖွံ့ဖြိုးမှုအစီအစဉ်

(ဥပမာ - ပုဂံအခြေစိုက် ဆန္ဒစား သောက်ဆိုင်လုပ်ငန်း သင်တန်းကျောင်းသည် ဟိုတယ်လုပ်ငန်းနှင့် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကား ကျွမ်းကျင်မှုသင်တန်းများကို ဆင်းရဲနွမ်းပါးသည့် လူငယ်လူရွယ်အများအတွက် ရည်ရွယ်ဖွင့်လှစ်ပြီး အလုပ်အကိုင်လည်း ကူညီရှာဖွေပေးသည်။ ၂ နှစ်ခန့်ကြာ အဆိုပါ လူငယ်များအား လေ့လာစောင့်ကြည့်၍ သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများတွင် အဆင့်မီရှိ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်ပါ ကူညီ ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ဟိုတယ်နှင့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းနယ်ပယ်ထဲတွင် အောင်မြင်သည့် အလုပ်အကိုင်များ ရရှိစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်)

• လူမှုယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ရှုထောင့်

- အသက်ကြီးသည် ငယ်သည်ဖြစ်စေ အမျိုးသမီးများ၏ ကျန်းမာရေးကို ဦးတည်ဆောင်ရွက်ခြင်းကဲ့သို့ ဒေသဆိုင်ရာ လူမှုအသိုင်းအဝန်း၏ လူနေမှုဘဝကို တိုးတက်ကောင်းမွန်စေခြင်း

(ဥပမာ WEAVE သည် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ဘေးဖယ်ထုတ် ဆက်ဆံခံရသည့် လူနည်းစု အမျိုးသမီးများနှင့် ၎င်းတို့၏ ကလေးငယ်များက ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေး၊ စီးပွားရေး စွမ်းဆောင်ရည်နှင့် မိမိကိုယ်ကိုအားကိုးနိုင်စွမ်း စသည့်ကိစ္စများတွင် ရင်ဆိုင်နေရသော ပြဿနာများထဲမှ အချို့ကို ကူညီဖြေရှင်းပေးသည်)

- အခွင့်ထူးခံမဟုတ်သည့် နွမ်းပါးသူများအတွက် ပညာရေးအခွင့်အလမ်း စီစဉ်ပေးခြင်း

(ဥပမာ - ချင်းမိုင်ရှိ Free Bird Café သည် ဌာနေတိုင်းရင်းသားများနှင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ဒုက္ခသည်များအတွက် ဘာသာစကားနှင့် အနုပညာ သင်ယူလေ့လာမှုဌာနတစ်ခုဖြစ်သော Thai Freedom House ၏ လုပ်ငန်းများကို ကူညီထောက်ပံ့ပေးသည်)

• သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာ ရှုထောင့်

- သဘာဝသယံဇာတများကို ထိထိရောက်ရောက် အသုံးပြုမှုနှင့် ဂေဟစနစ်အားထိန်းသိမ်းခြင်း

(ဥပမာ - Elephant Parade သည် ဆင်များ ကယ်ဆယ်ထိန်းသိမ်းရေးအတွက် ဝင်ငွေ အရင်းအမြစ်များ ပုံစံတကျ ဆက်လက်တည်ရှိစေရန် ကူညီထောက်ပံ့ပေးနေသည့် အနုပညာ၊ စီးပွားရေးနှင့် ထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်မှုတို့ကို တစ်မှုထူးခြားစွာ ပေါင်းစပ်ထားသော လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်သည်)

၄.၄။ အရွယ်အစား

ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားလုပ်ငန်း အတော်များများကို ရပ်ရွာအခြေပြုပုံစံ အဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် တည်ထောင်ထားကြပါသည်။ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းများ၏ပုံစံ သဘာဝသည် ၎င်းတို့အထောက်အကူပြုရာ အဆင့်ပေါ် မူတည်ထင်ဟပ်လျက် ရှိသည်။ ChangeFusion (၂၀၂၀)မှ သုတေသနပြုထားသည့် လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေး လုပ်ငန်း ၃၇ ခုထဲမှာ ၇၃%တွင် ဝန်ထမ်း ၁ ဦးမှ ၅ ဦးအထိ ပါဝင်သည့် အဖွဲ့ငယ်များရှိကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

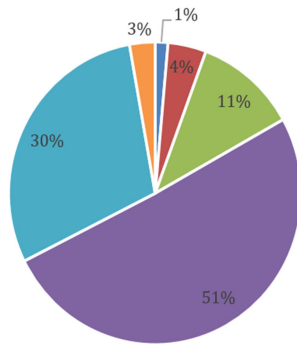
မြန်မာနိုင်ငံတွင် SEs အများစုသည် အသေးစား သို့မဟုတ် အလတ်စား ဖြစ်ကြပြီး ထို့အကြောင်းကြောင့် အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ (SMEs) ဌာနဆိုသည်ကို စီးပွားကူးသန်း ဝန်ကြီးဌာနအောက်တွင် ထားရှိသည်။ Impact Hub Yangon (၂၀၁၈)မှ သုတေသနပြုလုပ်ထားသည့် လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ၇၁ ခုထဲတွင် တဝက်ကျော်ဖြစ်သည့် ၅၁% သည် အလုပ်သမား ၆ ဦးမှ ၂၀ ဦးအတွင်းရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။^၆

^၆ ဒေတာအချက်အလက်တွင် အချိန်ပြည့်၊ အချိန်ပိုင်းအပြင် စာချုပ်ဖြင့်ပုတ်ပြတ်ချုပ်ဆိုသော လုပ်သားများလည်း ပါဝင်ကောင်း ပါဝင်နိုင်သည်။

SE Size: Measured by Employee Number - Myanmar

■ 100+ ■ 51-100 ■ 21-50 ■ 6-20 ■ 1-5 ■ N/A

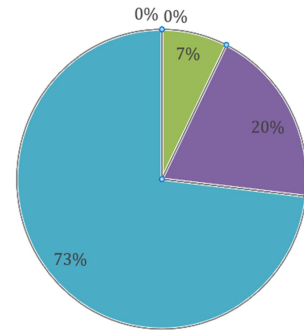

ပုံ ၅ - မြန်မာနိုင်ငံရှိ SE အရွယ်အစားကို လုပ်သားဦးရေနှင့်ဖော်ပြခြင်း

ရင်းမြစ် - ImpactHUB Yangon (၂၀၁၈)

SE Size: Measured by Employee Number - Thailand

■ 100+ ■ 51-100 ■ 21-50 ■ 6-20 ■ 1-5

ပုံ ၆ - ထိုင်းနိုင်ငံရှိ SE အရွယ်အစားကို လုပ်သားဦးရေနှင့်ဖော်ပြခြင်း

ရင်းမြစ် - ChangeFusion (၂၀၂၀)

၄.၅။ ဥပဒေအဆောက်အအုံ

၂၀၁၉ ခုနှစ် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ 'လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အားပေးမြှင့်တင်ရေး အက်ဥပဒေ' ကို မပြဌာန်းခင်အထိ မြန်မာနှင့်ထိုင်းနိုင်ငံ နှစ်ခုစလုံးရှိ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအတွက် ရှိနှင့်နေပြီးသော ဥပဒေအဆောက်အအုံ များသည် ဆင်တူကြသည်။

ဇယား ၂ - SE မျှကို တရားဝင်တည်ထောင်နိုင်သော ပုံစံများ

တရားဝင်တည်ထောင်နိုင်သော ပုံစံများ		
လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်း	×	✓
အန်ဂျီအိုများ/ရပ်ရွာအခြေပြု လုပ်ငန်း	✓	✓
အသင်းအဖွဲ့	✓	✓
ဖောင်ဒေးရှင်း	✓	✓
ဇက်စပ်လုပ်ငန်း	✓	✓
ပုဂ္ဂလိကပိုင်ကုမ္ပဏီ	✓	✓

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

၄.၅.၁။ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် မြန်မာ့ဥပဒေစနစ်

၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် မြန်မာ့လူငယ် စွန့်ဦးတီထွင် လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း (MYEA) က SE ဥပဒေကို တင်သွင်း အဆိုပြုခဲ့ပြီး၊ တိုင်းပြည်ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာပြဿနာများကို စီးပွားရေးနည်းဖြင့်အဖြေရှာခြင်းကို မြှင့်တင်ရန်ရည်ရွယ်ပြီး ဆောင်ရွက်ချက်များကို ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းရန်အလို့ငှာ ‘လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းနှင့် အများနှင့်အကျိုးဝင်သော စီးပွားရေး ကော်မတီ’ ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း ၂၀၂၀ ဇူလိုင်လတွင် ထူးခြားသိသာသော တိုးတက်မှု တစ်စုံတစ်ရာ မရှိခဲ့သည့်အပြင်၊ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခု ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်လိုသည့် အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် လက်ရှိ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းလုပ်နည်း စံနှုန်းများအရ မှတ်ပုံတင်ရမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို မြန်မာနိုင်ငံသားတစ်ဦး သို့မဟုတ် တစ်ဦးထက်ပိုသည့် အစုအဖွဲ့မှ တစ်ဦးတည်းပိုင်၊ အစုစပ်လုပ်ငန်းများ သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီများအဖြစ် တည်ထောင်နိုင်သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဥပဒေအရ တစ်ဦးတည်းပိုင်နှင့် အစုစပ်ပိုင် လုပ်ငန်းများသည် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနလက်အောက်ရှိ အသေးစားနှင့် အလတ်စားလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဗဟိုဌာနတွင် မှတ်ပုံတင်ရန် လိုအပ်သည်။ လူမှုရေးဆိုင်ရာ စွန့်ဦးတီထွင် လုပ်ငန်းရှင်များသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများ စီမံခန့်ခွဲမှုအဖွဲ့ (DICA) တွင် ၁၉၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံကုမ္ပဏီများအက်ဥပဒေအရ ၎င်းတို့လုပ်ငန်းများကို မှတ်ပုံတင်သွင်းနိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် SE ဂေဟစနစ်အရ နိုင်ငံခြား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု တိုးတက်လာစေရန် မျှော်လင့်ချက်ဖြင့် ဥပဒေပြင်ဆင်ရေးဆွဲ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ငန်းစဉ်ကို လုပ်ဆောင်နေပါသည်။ ၂၀၁၈ ခုနှစ် မတိုင်ခင်က မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ကော်မရှင်(MIC)တွင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများသည် ပြည်တွင်းစွန့်ဦးတီထွင် လုပ်ငန်းရှင်များကနေ ၁၀၀% ပိုင်ဆိုင်ရန်လိုအပ်သည်။ သို့သော် ပြန်လည်ပြင်ဆင်ထားသည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ကုမ္ပဏီများအက်ဥပဒေကမူ နိုင်ငံခြားပိုင်ဆိုင်မှုကို ပြည်တွင်းကုမ္ပဏီများထဲတွင် ၃၅% အထိ ခွင့်ပြု ပေးထားသည်။

လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အများအပြားသည် ၂၀၁၄ ခုနှစ် အသင်းအဖွဲ့မှတ်ပုံတင်ဥပဒေအရ ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာနတွင် ပြည်တွင်း (သို့) အစိုးရမဟုတ်သော နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများအဖြစ် မှတ်ပုံတင်သွင်းရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မှတ်ပုံတင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်သည် ရှုပ်ထွေးပြီးကြန့်ကြာပါသည်။ ထို့ကြောင့် ပြည်တွင်းအဖွဲ့အစည်း အများစုက အသင်းအဖွဲ့ (သို့) ပုဂ္ဂလိကပိုင် ကုမ္ပဏီများအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ကြသည်။ အသင်းအဖွဲ့များသည်လည်း ၁၉၈၈ အသင်းအဖွဲ့များဖွဲ့စည်းခြင်းဥပဒေအရ မှတ်ပုံတင်နိုင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖက်စပ်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုကို ဗြိတိသျှကိုလိုနီ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားက အစပြုပေးခဲ့ပြီး စစ်အစိုးရမှ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန် မူဝါဒတစ်ရပ်အနေဖြင့် ဆက်လက်ထိန်းသိမ်း ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ယနေ့အခါတွင် ဥပဒေစနစ်ပုံစံသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်တွင်းအခြေစိုက် လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများအတွက် ၎င်းတို့လုပ်ငန်းများကို မှတ်ပုံတင်ရန် နည်းလမ်းအလှည့်အပြောင်းတစ်ခု ဖြစ်နေဆဲဖြစ်ပါသည်။ ကုန်ချောထုတ်လုပ်မှု၊ ဝန်ဆောင်မှု၊ ကုန်သွယ်ရေး (သို့) အထွေထွေ “အခြေခံ ဖက်စပ်ဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်း” များကို ၁၉၉၂ ဖက်စပ်လုပ်ငန်းများ ဥပဒေအရ အစုရှယ်ယာများကနေတစ်ဆင့် ကန့်သတ်ထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ဥပဒေအနေအထားအရ လက်ရှိတွင် အသိအမှတ်ပြုထားသော လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်း စံနှုန်းပုံစံ မရှိသည့်အတွက်ကြောင့် ထိုလုပ်ငန်းများ၏ တရားဝင်ရပ်တည်မှုပုံစံ တစ်ခုမှတစ်ခုသို့ ကူးပြောင်း ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အသိအမှတ်ပြုထားသော တရားဝင်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းလည်း မရှိပေ။ လက်ရှိ ကျင့်သုံး ဆောင်ရွက်မှုအရ တရားဝင်မှတ်ပုံတင်ထားသည့် (သို့) ဥပဒေနှင့်အညီဖြစ်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းတစ်ခုသည် တည်ဆဲဥပဒေအရ ၎င်း၏လက်ရှိဖွဲ့စည်းပုံမှ နောက်ထပ်ပုံစံတစ်ခုသို့ မပြောင်းလဲနိုင်ပေ။

၄.၅.၂။ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ဥပဒေစနစ်

သမိုင်းကိုကြည့်ပါက ထိုင်းနိုင်ငံ၏ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ရပ်ရွာအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်း အားပေးမြှင့်တင်မှုအက်ဥပဒေ (B.E 2548) အရ ရပ်ရွာအခြေပြု လူမှုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုများအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ထားသည်။ အခြားနည်းဖြင့် တရားဝင်ရပ်တည်နိုင်သောပုံစံများကို အောက်ဖော်ပြပါ ဇယားထဲတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းအက်ဥပဒေသစ်က အခွန်ဆောင်ခြင်းနှင့် အလှူငွေလက်ခံခြင်း အစရှိသည့်ကိစ္စများတွင် ဥပဒေကသတ်မှတ်ထားသည့်အတိုင်း ဆောင်ရွက်ရသော ပုံစံဟောင်းနှင့် လုပ်ငန်းဖွဲ့စည်းပုံအသစ်တို့အကြား အဓိကကွာဟချက်များရှိသည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ပုံစံသစ်ဖြင့် တရားဝင်ရပ်တည်နိုင်ရန် ဖန်တီးပေးသည်။

ဇယား - ၃ တိုင်းနိုင်ငံ၏ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဥပဒေပုံစံကို နှိုင်းယှဉ်လေ့လာမှု

	လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အက်ဥပဒေ ပုံစံသစ်	၁။ အစုစပ်လုပ်ငန်း	၂။ ပုဂ္ဂလိက ကုမ္ပဏီလီမိတက်	၃။ အများပိုင် ကုမ္ပဏီလီမိတက်	၄။ ဖောင်ဒေးရှင်း	၅။ အသင်းအဖွဲ့	၆။ သမဝါယမ လုပ်ငန်း
အကျဉ်း ဖော်ပြ ချက်	အကျိုးအမြတ် ရှာဖွေမှုနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းတရား ဆိုသည့် နှစ်ခုတွဲ ရည်ရွယ်ချက်။	အစုစပ်ပါဝင်သူ များ၏ အကျိုးအမြတ် ကြီးမားကျယ်ပြန့် စေရန်အတွက် အစဉ်အလာအရ ဦးတည်သည်။	သက်ဆိုင်သူ (stakeholders) များ၏ အကျိုးအမြတ် ကြီးမားကျယ်ပြန့် စေရန်အတွက် အစဉ်အလာအရ ဦးတည်သည်။	သက်ဆိုင်သူ (stakeholders) များ၏ အကျိုးအမြတ် ကြီးမားကျယ်ပြန့် စေရန်အတွက် အစဉ်အလာအရ ဦးတည်သည်။	အများပြည်သူထံမှ လှူဒါန်းမှုများ၊ ဘာသာရေး၊ အနုပညာ၊ သိပ္ပံပညာ၊ ပညာရေး သို့မဟုတ် အများပြည်သူ အကျိုးကျေးဇူး ရရှိစေဖို့ရန် ဆောင်ရွက်ပြီး အကျိုးမမြတ် မယူပေ။	အကျိုးအမြတ်မ ယူပါ။	အဖွဲ့ဝင်များ အတွက် အကောင်းဆုံး အကျိုးစီးပွား ရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်သည်။
လက်ရှိ အုပ်ချုပ် ရေးပုံစံ	သက်ဆိုင်သူ (stakeholders) များကိုယ်စား ဒါရိုက်တာများမှ လုပ်ငန်းကို စီမံခန့်ခွဲပြီး လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကြောင်းတရား များကိုပါ တပြိုင်တည်း ကူညီပံ့ပိုးသည်။	တခြားသော အစုစပ်ရှယ်ယာ ပါဝင်သူများ ကိုယ်စား တစ်ဦးဦးမှ လုပ်ငန်းကို စီမံခန့်ခွဲသည်။	ပါဝင်သူ မိတ်ဖက်များ ကိုယ်စား ဒါရိုက်တာများမှ လုပ်ငန်းကို စီမံခန့်ခွဲသည်။	ရှယ်ယာရှင်များ ကိုယ်စား ဒါရိုက်တာများမှ လုပ်ငန်းကို စီမံခန့်ခွဲသည်။ အထူးသဖြင့် Stock Exchange တွင်စာရင်းဝင်လျှင် တိကျခိုင်မာသော အုပ်ချုပ်မှု လုပ်ထုံးလုပ်နည်း များရှိသည်။	ဖောင်ဒေးရှင်း ဒါရိုက်တာအဖွဲ့မှ ဖောင်ဒေးရှင်း၏ လုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်သည်။	အသင်းအဖွဲ့၏ ဒါရိုက်တာအဖွဲ့မှ အဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်သည်။	အများပိုင်အသင်း ဒါရိုက်တာ အဖွဲ့ဝင်များမှ အသင်း၏ လုပ်ငန်းများကို ကြီးကြပ်သည်။
အမြတ် ဝေဝေ ခွဲဝေ ပေးမှု	ခွဲဝေပေးသည်။ သို့ရာတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ များအား အကန့်အသတ်ဖြင့် အမြတ်ဝေဝေ ခွဲဝေပုံနည်းလမ်းကို ကျင့်သုံးသည်။	ပေးအပ်သည်။	ပေးအပ်သည်။	ပေးအပ်သည်။	မပေးပါ။	မပေးပါ။	မပေးပါ။
တည်ဆဲ ဝင်ငွေခွန် သတ်မှတ် နှုန်းများ (၂၀၁၆)	အခွန်ကင်းလွတ် ခွင့်ရ (အခြေအနေပေါ် မူတည်စဉ်းစား)	အသားတင် အမြတ်၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း	အသားတင် အမြတ်၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း	အသားတင် အမြတ်၏ ၂၀ ရာခိုင်နှုန်း	အချို့သော ဝင်ငွေအမျိုးအစား များကို ကင်းလွတ်ခွင့် ပေးသည်။ ဘဏ္ဍာရေးနှင့်	ဖောင်ဒေးရှင်းနှင့် အတူတူပင်ဖြစ်ပါ သည်။	အခွန်ကင်းလွတ် ခွင့်ရသည်။

ခုနစ်)					အခွန်ဝန်ကြီးဌာန က ဝင်ငွေအားလုံး အခွန်ကင်းလွတ် ခွင့်မပေးထားလျှင် စုစုပေါင်းဝင်ငွေ၏ ၂ ရာခိုင်နှုန်း သို့မဟုတ် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းအထိ စည်းကြပ်သည်။		
ဥပဒေ အရ တာဝန် ရှိမှု	အကန့်အသတ် ရှိသည်။	မှတ်ပုံတင် မထားသော နဂိုမူလအစုစပ် ပါဝင်သူများအား အကန့်အသတ် မရှိပေ။ မှတ်ပုံတင်ထား သူများကို ကန့်သတ် ထားသည်။	အကန့်အသတ် ရှိသည်။	အကန့်အသတ် ရှိသည်။	အကန့်အသတ် ရှိသည်။	အကန့်အသတ် ရှိသည်။	အကန့်အသတ် ရှိသည်။
ရှယ်ယာ အာမခံ	ရှိသည်။	ရှိသည်။ သို့သော် လျှို့ဝှက်ထား။	ရှိသည်။ သို့သော် လျှို့ဝှက်ထားပြီး ရှယ်ယာများကို အများပြည်သူသို့ အောင် ထုတ်ပြန် မရနိုင်ပေ။	ရှိသည်။ အများပြည်သူ သိရှိအောင် ရှယ်ယာများကို ထုတ်ပြန်နိုင်သည်။	မရှိပါ။	မရှိပါ။	ရှိသည်။ အရည်အချင်း ပြည့်မီသည့် အချို့သော အဖွဲ့ဝင်များကို အများပြည်သူ ကြားမှရှာဖွေ နိုင်သည် (ဥပမာ - ဆင်းရဲမွဲတေပြီး အခက်အခဲ ကြုံတွေ့ခံစားနေ ရသူများ)
လှူဒါန်း ငွေများ လက်ခံမှု	ရှိသည်။	ယေဘုယျ အားဖြင့် တားမြစ် ထားသည်။	ယေဘုယျ အားဖြင့် တားမြစ် ထားသည်။	ယေဘုယျအားဖြင့် တားမြစ် ထားသည်။	ရှိသည်။	ရှိသည်။	ယေဘုယျ အားဖြင့် တားမြစ် ထားသည်။

ရင်းမြစ် - British Council et al. (၂၀၁၈)

၄.၆။ ဝင်ငွေ

မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရှိ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဝင်ငွေရနိုင်သည့် ပုံစံ ၃ မျိုးထဲမှ တစ်မျိုးမျိုးကိုအသုံးပြုကာ လည်ပတ်သည်။

ဇယား - ၄ ဝင်ငွေရရှိမှု အမျိုးအစားများ

အမျိုးအစား	ဝင်ငွေရရှိသည့်နည်းလမ်း
ငွေကြေးအထောက်အပံ့ အပြည့်အဝရသည့် SE	အလှူငွေနှင့် ထောက်ပံ့ကြေး (grants) များဖြင့် အရင်းအနှီးနှင့် ဘဏ္ဍာရေး ရေရှည်တည်တံ့မှုရှိစေခြင်း
စပ်ကြားပုံစံ SE	အလှူငွေ/ထောက်ပံ့ကြေးများနှင့် ထုတ်ကုန်/ ဝန်ဆောင်မှု ရောင်းချခြင်းများ၊ အကျိုးခံစားသူ (beneficiaries) တို့ထံမှ ရရှိသောဝင်ငွေများကို ပေါင်းစပ်မှုဖြင့် ဘဏ္ဍာရေးအရ ရေရှည်တည်တံ့စေရန် ဆောင်ရွက်ခြင်း
SE / လူမှုစီးပွားရေး	ပြန်လည်ပေးဆပ်ရန် လိုအပ်သည့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများထံမှဖြစ်စေ (သို့) ပြန်ပေးရန် မလိုအပ်သည့် အလှူရှင်များထံမှဖြစ်စေ (သို့) နှစ်မျိုးစလုံးထံမှဖြစ်စေ ရရှိသော ကနဦးရင်းနှီးငွေမျိုးဖြစ်သည်။ ဝင်ငွေကို ထုတ်ကုန်ပစ္စည်း/ဝန်ဆောင်မှုများ ရောင်းချပြီးရှာဖွေသည်။

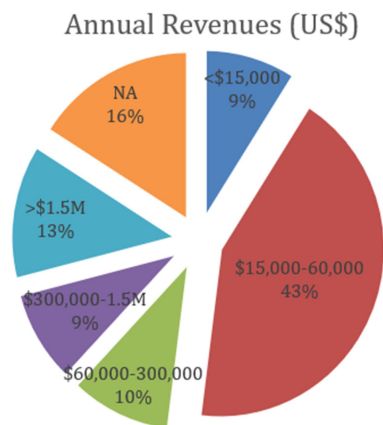
၄.၆.၁။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ SE လုပ်ငန်းဝင်ငွေ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အရွယ်အစား၊ ပုံစံ၊ သို့မဟုတ် အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုတို့ပေါ် မူတည်၍ လက်ရှိရှိနိုင်သော အချက်အလက်မှာ အနည်းသာရှိပါသည်။ လက်ရှိ လုပ်ငန်းလည်ပတ်နေသော SE ပေါင်း ခန့်မှန်းခြေ ၅၀၀ ဝန်းကျင်ထဲမှ ၃၀၀ ခန့်လောက်သည် အကျိုးအမြတ် ရှာဖွေသည့် ကနဦးလုပ်ငန်းများ ရှိနိုင်သည်။ ၎င်းတို့ထဲမှ အများဆုံး ၃၀% မှာ ဘဏ္ဍာရေးအရ ရေရှည်တည်တံ့နိုင်သည် (နေအဖွဲ့အစည်း ၂၀၁၈)။ ကိုယ်ပိုင်ဝင်ငွေ ရှာဖွေနိုင်စွမ်းရှိရန် SE များအတွက် ခက်ခဲခြင်းမှာ ဥပဒေအရ ထိုသို့လုပ်ကိုင်ရန် အခွင့်အရေးပေးထားခြင်း၊ အခွန်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ချေးငွေ၊ ထောက်ပံ့ကြေးကဲ့သို့ ပြင်ပအထောက်အပံ့များ ရရှိနိုင်ရန်ခက်ခဲမှုတို့ကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

၄.၆.၂။ ထိုင်းနိုင်ငံ SE လုပ်ငန်းဝင်ငွေ

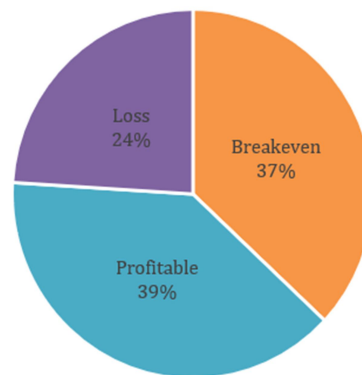
ဂျပန်သုတေသန အင်စတီကျု (၂၀၁၆) အဆိုအရ ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေး လုပ်ငန်းအများသည် ၂၀၁၆ ခုနှစ်ထဲတွင် နှစ်စဉ်ဝင်ငွေသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၀,၀၀၀ အောက်တွင်ရှိသည် (ပုံ-၇)။ အကျိုးဖြစ်ထွန်းမှုအရ ကြည့်မည်ဆိုလျှင် SEs အများစုသည် အရုံးအမြတ် မရှိသည့်အနေအထား (သို့) ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် အကျိုးအမြတ် ရှာဖွေနိုင်သည့် အနေအထားမျိုးကိုရအောင် စီမံခန့်ခွဲခဲ့သည် (ChangeFusion ၂၀၁၉) (ပုံ-၈)။ အရုံးခံအနေအထားနှင့် ဆက်လက်လည်ပတ်နေဆဲ လုပ်ငန်းများထဲမှ အများစုသည် ၎င်းတို့သက်ဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းအဆင့်တွင်သာ တစ်လည်လည် ဖြစ်နေသည် (ဥပမာ ၎င်းတို့၏စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း ခုထိ အရုံးအမြတ် မထွက်သည့် အနေအထားကနေ မကျော်လွန်နိုင်သေးခြင်းကို ဆိုလိုသည်)။ နှစ်စဉ်ဝင်ငွေမှာလည်း ထိုင်းဘတ်ငွေ ၅၀၀,၀၀၀ အောက်လျော့နည်းသည်။

ပုံ ၇ - ထိုင်း SE များ၏နှစ်စဉ်ဝင်ငွေ
(အမေရိကန်ဒေါ်လာဖြင့်)

ရင်းမြစ် - Japan Research Institute (၂၀၁၆)

Thai SE Financial Performance 2017

ပုံ ၈ - SE များ၏ လုပ်ဆောင်နိုင်မှု

ရင်းမြစ် - ChangeFusion (၂၀၁၉)

၅။ ဒေသအလိုက် ဂေဟစနစ်တွင် အဓိကဆောင်ရွက်သူများ

၅.၁။ ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများ

ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ နှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၏ ဂေဟစနစ် အတွင်းတွင် အရေးကြီးသည့်အခန်းကဏ္ဍတစ်ခုမှ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေကြသည်။ ၎င်းတို့က စွမ်းရည်မြှင့်တင်တန်းများ ပေးခြင်း၊ စည်းရုံးလှုံ့ဆော်ခြင်း၊ သုတေသနပြုလုပ်ခြင်း၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းသစ်များကို မွေးထုတ်ပေးခြင်း (သို့) အရှိန်အဟုန်မြှင့်တင်ပေးခြင်း စသည်တို့ကို အောက်ပါဇယားတွင်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဖော်ဆောင်ပေးသည်။

ဇယား ၅။ ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ ဆောင်ရွက်သူများ

ပညာရေးအဖွဲ့အစည်း	မြန်မာနိုင်ငံ	ထိုင်းနိုင်ငံ
အဆင့်မြင့်ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများ (လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ နှင့်သာသကဆိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ)	စစ်ကိုင်းသမဝါယမတက္ကသိုလ်၏ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများစီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ ဘွဲ့ကြိုနှင့် မဟာဘွဲ့တန်းများ၊ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများစီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ ဒီပလိုမာသင်တန်း	Thammasat တက္ကသိုလ်၏ ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လေ့လာမှုနှင့် လူမှုစွန့်ဦးတီထွင်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝိဇ္ဇာဘွဲ့ (GSSE)
	သန်လျင်သမဝါယမတက္ကသိုလ်၏ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများစီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ ဘွဲ့ကြိုနှင့် မဟာဘွဲ့တန်းများ၊ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများစီမံခန့်ခွဲမှု ဆိုင်ရာ ဒီပလိုမာသင်တန်း	Srinakharinwirot တက္ကသိုလ် (SWU) ၏ လူမှုစွန့်ဦးတီထွင်ခြင်းဆိုင်ရာ သင်တန်းများ
		Chulalongkorn တက္ကသိုလ်၏ ဉာဏပစ္စည်းဆိုင်ရာအင်စတီကျု (CUIP) တွင် ဖွင့်လှစ်ထားသည့် လူမှုစွန့်ဦးတီထွင် အသင်း
		Udon Thani Rajabhat တက္ကသိုလ်၏ လူမှုစွန့်ဦးတီထွင်ခြင်းဆိုင်ရာ မဟာဘွဲ့
		Payap တက္ကသိုလ်၏ လူမှုစီးပွား လုပ်ငန်းများဆန်းသစ်တီထွင်မှုဆိုင်ရာ

		ဝိဇ္ဇာဘွဲ့
အဆင့်မြင့် ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများ (လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ နှင့်မသက်ဆိုင်သည့် အဖွဲ့အစည်းများ)	ရန်ကုန်စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်က ဖွင့်လှစ်သည့် စွန့်ဦးတီထွင်ခြင်း ဆိုင်ရာ အောင်လက်မှတ်၊ ဒီပလိုမာ၊ ဘွဲ့ကြိုနှင့် ဘွဲ့လွန်ဒီဂရီတန်းများ	Burapha တက္ကသိုလ် (BUU) ၏ ဥပဒေပညာနှင့်နည်းပညာလွှဲပြောင်းရေး ရုံးတွင် ဖွင့်လှစ်ထားသည့် သုတေသန စင်တာနှင့် ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုစင်တာ
	မွန်လေးတက္ကသိုလ်၏ စွန့်ဦးတီထွင်ခြင်းဆိုင်ရာ ဘွဲ့လွန်ဒီဂရီတန်းများနှင့် ဒီပလိုမာသင်တန်းများ	Mahsarakhan တက္ကသိုလ် (MSU) ၏ တက္ကသိုလ်-လုပ်ငန်းခွင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုစင်တာ၊ UIC (UIC- MSU)
		Prince of Songkla တက္ကသိုလ် (PSU) ၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ မွေးထုတ်ရေးစင်တာ (PSU၊ သိပ္ပံအထူးဇုန်)
ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများရှိ အထောက်အကူပြုစင်တာများ	ရန်ကုန်စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်နှင့် သန်လျင်သမဂ္ဂဗဟိုတက္ကသိုလ်တို့ရှိ တီထွင်မှုအထောက်အကူပြုဌာန (SISU)	အာရှနည်းပညာအင်စတီကျု (AIT) တွင် အခြေစိုက်သည့် ယူနိုက်တက်စင်တာ
	မြန်မာနိုင်ငံ သတင်းအချက်အလက် နည်းပညာ အဖွဲ့အစည်း (MITT)၊ မွန်လေး	Kasetsart စီးပွားရေးကျောင်းရှိ ယူနိုက် တက်စင်တာ
		Payap တက္ကသိုလ်ရှိ လူမှု အကျိုးသက်ရောက်မှု စင်တာ
အဆင့်မြင့်ပညာရေး မဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ	Strategy First Institute နှင့် PS Business School တို့က ဖွင့်လှစ်သည့် အသေးစားနှင့် အလတ်စားလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု သင်တန်းနှင့် စီစဉ် ဆောင်ရွက်သည့် လူမှုစီးပွား	

	လုပ်ငန်းများနှင့် ဆက်စပ်သော ယှဉ်ပြိုင်မှုများ	
	မြင့်မိုရ် ပညာရေးဖောင်ဒေးရှင်း (MEF) ၏ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ အစီအစဉ်၊ အာရှ စွန့်ဦးတီထွင်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကွန်ရက် (ENDA မြန်မာ)၊ မြန်မာ အမျိုးသမီး စီးပွားရေး စွမ်းဆောင်ရည်များ အသင်း	

၅.၁.၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ဆောင်ရွက်နေသည့် ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ

လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၏ဂေဟစနစ်ကို မြန်မာနိုင်ငံပညာရေးစနစ်တွင် ယခုတိုင် အပြည့်အဝထည့်သွင်းပေါင်းစပ်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ။ အသစ်ရေးဆွဲချမှတ်ထားသည့် အမျိုးသားပညာရေး မဟာဗျူဟာစီမံကိန်း (NESP) ၂၀၁၆-၂၀၂၁ တွင်ပင် ရှင်းလင်းသည့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များကို စီစဉ်တင်ပြထားခြင်း မရှိသေးပေ။ ထိုသို့မရှိသေးသော်လည်း သမဝါယမတက္ကသိုလ်နှစ်ခု (စစ်ကိုင်းနှင့် သန်လျင်) တွင် လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးဆိုင်ရာ သင်တန်းများနှင့် ပရိုဂရမ်များ ရှိပြီးဖြစ်သည့်အပြင်၊ တက္ကသိုလ်အဆင့်၌ စွန့်ဦးတီထွင် ပညာရေးအား မြှင့်တင်ရန် နိုင်ငံတကာအထောက်အပံ့များ လက်ခံရရှိထားပြီး ဖြစ်သည့်အတွက် ဆက်လက် ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် အခြားအဆင့်မြင့်ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ ဆရာဆရာမများနှင့် အရည်အသွေး တည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ သင်တန်းများ စီစဉ်ဖွင့်လှစ်ခြင်း၊ ကျောင်းသူကျောင်းသားများအတွက် လူမှုရေးလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်ပတ်သက်ခွင့် ရရှိစေရန် အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးခြင်း၊ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ ရေရှည်တည်တံ့ရန်အတွက် ဆန်းသစ်သည့် နည်းလမ်းများဖြင့် စိတ်ကူးအိုင်ဒီယာအသစ်များအား လက်ခံကြိုဆိုခြင်းနှင့်၊ လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၊ အဆင့်မြင့်ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဒေသန္တရအသိုက်အဝန်းတို့အကြားတွင် ကွန်ရက်များ တည်ဆောက်ပေးခြင်း တို့ဖြင့် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ပေးလျက်ရှိသည်။

ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံလူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်း (SEDAM) နှင့် မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး ကုန်သည်များနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း (MRCCI) တို့ကဲ့သို့ အဖွဲ့အစည်းများက ရန်ကုန်မြို့နှင့် မန္တလေးမြို့တို့တွင် လူမှုဆန်းသစ်ပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များကို မြှင့်တင်ရန်အတွက် လုပ်ငန်းခွင်ဆွေးနွေးပွဲများ၊ သင်တန်းများနှင့် ပြိုင်ပွဲများကို စီစဉ်ပေးနိုင်ရန် အဆင့်မြင့်ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ (HEIs) နှင့်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက် နေကြသည်။ မြန်မာအမျိုးသမီး စီးပွားရေးစွမ်းဆောင်ရည်များအသင်း (MWEA) ကလည်း အမျိုးသမီးများ၏ စွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာများ ပိုမိုအထူးပြုဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် သတင်းအချက်အလက်များပေးခြင်း၊ အရည်အသွေးတည်ဆောက်ခြင်းနှင့် စည်းရုံးဆော်ကြံခြင်းများ ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။

၅.၁.၂။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ဆောင်ရွက်နေသည့် ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများ

ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ပညာရေးအဖွဲ့အစည်းများဆိုင်ရာ သတ်မှတ်ချက်များအရ၊ ထိုင်းတက္ကသိုလ်များသည် အမျိုးမျိုးသော လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဘွဲ့ဒီဂရီများ၊ သင်တန်းများနှင့် အစီအစဉ်များကို အထက်ပါဇယားတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ဖွင့်လှစ်ပေးထားသည်။

စီမံကိန်းမိတ်ဖက်အဆင့်၌ ထိုင်းနိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းရှိ ဘူရာဇာတက္ကသိုလ်၊ ဉာဏပစ္စည်းနှင့်နည်းပညာ လွှဲပြောင်းရေး ရုံးတွင် ဖွင့်လှစ်ထားသော အင်စီကျူဌာနများဖြစ်ကြသည့် BUU သုတေသနစင်တာနှင့် ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုစင်တာ နှစ်ခုစလုံးက ဒေသစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအား ရက်တိုသင်တန်းများ၊ ထရီနီနီများနှင့် လုပ်ငန်းခွင်ဆွေးနွေးပွဲ များမှတစ်ဆင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းသစ် မွေးထုတ်ပေးသည့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပံ့ပိုးကူညီပေးလျက် ရှိသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံအရှေ့မြောက်ပိုင်းရှိ မဟာစရခန့်တက္ကသိုလ်သည် တက္ကသိုလ်-စက်မှုလုပ်ငန်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု စင်တာ UIC (UIC-MSU) ကိုတည်ထောင်ထားပြီး၊ တက္ကသိုလ်ရှိကျောင်းသားများနှင့် ဝန်ထမ်းများကို ဒေသခံ အုပ်စုများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ပံ့ပိုးကူညီပေးသည့် "အသိုက်အဝန်းတစ်ခု အစီအစဉ်တစ်ခု" သင်တန်းကို ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့သည်။

ထိုင်းနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ ဆောင်ခလမင်းသားတက္ကသိုလ်ကလည်း အသိပညာပေးခြင်း၊ နည်းပညာနှင့် ဘဏ္ဍာရေး အထောက်အကူပေးခြင်းတို့ဖြင့် အရည်အသွေး တည်ဆောက်မှုကို ပံ့ပိုးပေးနေသည်။ အထောက်အကူ ပေးမှုများသည် အဓိကအားဖြင့် သင်တန်းများ၊ လုပ်ငန်းခွင်ဆွေးနွေးပွဲများနှင့် ရက်တိုသင်တန်းများမှတစ်ဆင့် လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်မှု အခွင့်အလမ်းများကို ပံ့ပိုးခြင်းဖြစ်သည်။ ဥပမာ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဖော်ဆောင်ရေးစင်တာ (PSU၊ သိပ္ပံအထူးဇုန်) သည် စွန့်ဦးတီထွင် လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် လိုအပ်သော သုတေသန၊ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ အကူအညီများကို ပံ့ပိုးပေးသည်။

ထိုင်းနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းရှိ Payap တက္ကသိုလ်က လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ ဆန်းသစ်တီထွင်မှုဆိုင်ရာ ဂိဇ္ဈာဘွဲ့သင်တန်း ကို ဖွင့်လှစ်ပေးအပ်နေပြီး၊ လူမှုအကျိုးပြု ဆန်းသစ်တီထွင်လုပ်ငန်းစင်တာကိုလည်း ဖွင့်လှစ်ထားသည်။

၅.၂။ အစိုးရ

ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းတွင် အရေးပါသော ကွဲပြားခြားနားမှုများကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားပါက၊ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ အစိုးရတို့၏ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများကဏ္ဍသို့ ချဉ်းကပ်နည်းလမ်းများတွင် အနည်းငယ် တူညီမှုများ ရှိပါသည်။

၅.၂.၁။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍ မြှင့်တင်ရန်အတွက် လက်ရှိဥပဒေနှင့် မူဝါဒရေးရာနယ်ပယ်သည် နှိုင်းယှဉ်ချက် အားဖြင့် အားနည်းနေပြီး လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ ပေါ်ထွက်လာခဲ့လျှင်ပင် အသိအမှတ်ပြုမှု (သို့) သတ်သတ်မှတ်မှတ်

အထောက်အပံ့ပေးခြင်း မရှိသေးပါ။ ရလဒ်အနေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းအများစုသည် အသေးစားနှင့် အလတ်စားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ခံထားရပြီး အစိုးရမူဝါဒနှင့် ဆက်စပ်သည့် အောက်ပါတို့ကို အကျိုးခံစားရသည်။

- ၂၀၁၆ ခုနှစ်၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ (၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် အသက်ဝင်) က ဦးစားပေး ကဏ္ဍခွဲများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပုံစံများကို မြှင့်တင်ပေးရန် ရည်ရွယ်သော ဆွဲဆောင်မှုများအား ခွင့်ပြုထားသည်။
- စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန (MoC) က ပို့ကုန်လုပ်ငန်းနှင့် စားသုံးသူ ကာကွယ်ပေးရေးကို မြှင့်တင်ပေးခြင်း၊ လုပ်ငန်းလိုင်စင်ဆိုင်ရာ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို သတ်မှတ်ပေးခြင်းနှင့် ပြည်ပကုန်စည်ပြပွဲများတွင် ပါဝင်နိုင်ရန် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ပေးခြင်းတို့ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာကို တိုးတက်စေခဲ့သည်။
- စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန လက်အောက်ရှိ အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစင်တာက အသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကိုပံ့ပိုးရန် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားရှိ ချေးငွေထောက်ပံ့မှုများ အပါအဝင် အမျိုးမျိုးသောအားပေးမှုများကို စီမံဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ စင်တာသည် အရည်အသွေးတည်ဆောက်မှု သင်တန်းများ၊ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ကြီးကြပ်လမ်းညွှန်ခြင်းနှင့် Canadian Service Organization (CESO) ကဲ့သို့ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ အစိုးရမဟုတ်သော နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရာတွင် နည်းပညာကျွမ်းကျင်သူများကိုလည်း ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။
- ၂၀၁၅ ခုနှစ် အသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဥပဒေနှင့် ၂၀၁၄ ခုနှစ် မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန်ဥပဒေတို့တွင်၊ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များရှိ အသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် လုပ်ငန်းကြီးများအတွက် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ရမည်များကို ပြဌာန်းထားသည်။ သို့သော် လုပ်ငန်းကဏ္ဍတိုင်း သို့မဟုတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းပုံစံတိုင်းအတွက် ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။
- မြန်မာနိုင်ငံ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကော်မရှင် (MIC) ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်တွင်၊ ဒေါ်လာငါးသန်းနှင့်အထက်ရှိသော ဒေသတွင်း ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများနှင့် နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု လျှောက်လွှာများအားလုံးအား ပြန်လည် သုံးသပ်ခြင်းနှင့် စက်မှုဇုန်များ အတည်ပြုပေးခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။
- ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ကုမ္ပဏီများညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာန (DICA) ဒါရိုက်တာအဖွဲ့က ပြည်တွင်းနှင့် ပြည်ပ ကုမ္ပဏီများ မှတ်ပုံတင်ခြင်းကို စီမံဆောင်ရွက်ပေးလျက် ရှိသည်။
- ထို့အပြင် ၂၀၂၀ အတွင်း အစိုးရက အသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများအား COVID-19 စီးပွားရေးကုစားမှု အစီအစဉ်အရ ချေးငွေများ ထုတ်ပေးခဲ့ပါသည်။

၅.၂.၂။ ထိုင်းနိုင်ငံအစိုးရ

လွန်ခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်တစ်ခုကျော်ကပင် ထိုင်းနိုင်ငံအစိုးရသည် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုပန်းတိုင်များအတွက် အမျိုးသားအဆင့်ရည်မှန်းချက်များ ထမြောက်အောင်မြင်ရန် အထောက်အကူပြုသည့် နည်းလမ်းတစ်ခု အနေဖြင့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ပေးခဲ့သောကြောင့်၊ ထိုင်းနိုင်ငံသားများအတွက် အလုံးစုံသော လူနေမှုဘဝ အရည်အသွေးများ တိုးတက်စေခဲ့သည်။ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသည် အစိုးရနှင့် ပုဂ္ဂလိကအခန်းကဏ္ဍ ပူးပေါင်းလုပ်ကိုင်ရာ၌ ထိရောက်၍ အကျိုးရှိသောနည်းလမ်းအဖြစ် ပြန်လည်သုံးသပ်ခဲ့ကြသည်။

STRATEGIC
National Social Enterprise Committee 2009

KEY POLICIES

- Social Enterprise Master Plan Act 2555
- Regulations for National Social Enterprise Act 2554

KEY INSTITUTIONS

- Thai Social Enterprise Office

KEY GOVERNMENT INITIATIVES IN THE ECOSYSTEM

Regulation

- Operational definition but no legal form created.

Financing

- Village Fund Program
- Stock Exchange of Thailand

Capacity Development and Human Capital

- Skills for Social Entrepreneurs SFSE programme
- A Socially Enterprising University

Information and Networks

- The Social Enterprise Awards
- Social Enterprise Talk
- Social Change Film Festival
- Social Enterprise Catalogue

ပုံ ၉ - ထိုင်းနိုင်ငံ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ မူဝါဒဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းမူဘောင်
ရင်းမြစ် - Agapitova et al. ၂၀၁၇

၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာကော်မတီက လုပ်ငန်းကဏ္ဍများ၏ အသိအမြင် မြှင့်တင်ရန်နှင့် ဘဏ္ဍာငွေ လက်လှမ်းမီနိုင်ရန်အတွက် ပံ့ပိုးကူညီပေးမှု စီစဉ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၂၀၁၀-၂၀၁၄ အတွက် အစိုးရက ထုတ်ပြန်ကြေညာခဲ့သည့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ ဘက်စုံစီမံကိန်းဥပဒေ ၂၅၅၅ တွင်၊ နိုင်ငံအတွင်းရှိ လူမှုစီးပွား လုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန် မဟာဗျူဟာ နှင့် မူဝါဒရေးရာ လမ်းညွှန်ချက်များကို သတ်မှတ်ပြဌာန်း ထားသည်။ ယင်းတို့တွင် လုပ်ငန်းသစ် ဖော်ဆောင်သူများ၊ လူမှုစီးပွား စွန့်ဦးတီထွင်သူများအတွက် ရေးဆွဲနေဆဲ ပညာရေးဆိုင်ရာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် ဆွဲဆောင်မှုများ စီစဉ်ဖန်တီးပေးခြင်းအားဖြင့် မတည်ရင်းနှီးငွေ လက်လှမ်းမီမှုကို ပံ့ပိုးကူညီပေးခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။

၂၀၁၁ မှ ၂၀၁၇ အတွင်း ထိုင်းအစိုးရသည် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးနှင့် မြှင့်တင်ရေးမူဝါဒ တစ်ခုကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ အမျိုးသားပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကောင်စီ (NRC) သည် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူမှုစီးပွား လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာဥပဒေ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအတွက် တာဝန်ဝတ္တရားဖြင့် ခန့်အပ်ထားသည့် အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး၊ ဥပဒေပြုရေးဆောင်ရွက်ရာတွင် လေ့လာအကြံပေးခြင်းနှင့် နောင်နှစ် ၂၀ အတွက် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ အနာဂတ် ဦးတည်ချက်နှင့် မျှော်မှန်းချက်အား ချမှတ်ရေးဆွဲရန် တာဝန်ပေးအပ်ခံခဲ့ရသည်။

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

အမျိုးသားပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကောင်စီ (NRC) က လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသည် အမှီအခိုကင်းစွာ ကိုယ်ပိုင် ရပ်တည်နိုင်ရေးနှင့် အစိုးရထောက်ပံ့မှု သို့မဟုတ် ပုဂ္ဂလိကလူဒါန်းမှုများအပေါ် အလွန်အမင်း မှီခိုမှုမရှိစေရေး တို့အတွက်၊ ကောင်းမွန်ဖွံ့ဖြိုးသည့် လူမှုစီးပွားဂေဟစနစ်တစ်ခု ဖန်တီးဖော်ထုတ်နိုင်ရေး ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် အမျိုးမျိုးသော အများပြည်သူရှေ့မှောက် ကြားနာခြင်းများ၊ သုတေသနစီမံကိန်းများနှင့် မူဝါဒရေးရာ စာတမ်းများကို စီမံဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

အထက်ပါဇယား (ပုံ ၇) တွင် မြင်တွေ့ရသည့်အတိုင်း အဓိက မူဝါဒနယ်ပယ်တွင် ပါဝင်သည်များမှာ

- လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ အသိအမှတ်ပြုလက်မှတ်စနစ်နှင့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ ဥပဒေပြုပြင် ပြောင်းလဲရေးတို့ ပါဝင်သည့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ
- လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းများနှင့် လူမှုဆန်းသစ်ပြောင်းလဲခြင်းဆိုင်ရာ သုတေသန စနစ်များ ပါဝင်သည့် အရည်အသွေးတိုးတက်မြှင့်တင်ရေးနှင့် လူသားအရင်းအနှီး
- လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများပျိုးထောင်မှု ထောက်ပံ့ကြေးအစီအစဉ်၊ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများရန်ပုံငွေ၊ စဉ်ဆက် မပြတ် ကုန်စည်ဝယ်ယူရေးအစီအစဉ်နှင့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများနှင့် လူမှုစီးပွားရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် အခွန် သက်သာခွင့်တို့ ပါဝင်သည့် ချေးငွေထုတ်ပေးခြင်း
- သတင်းအချက်အလက်နှင့် ကွန်ရက်များတို့ ဖြစ်ကြသည်။

၅.၃။ လူမှုစီးပွား စွမ်းဆောင်ရည်များ

၅.၃.၁။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူမှုစီးပွား စွမ်းဆောင်ရည်များ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွား စွမ်းဆောင်ရည်များသည် ခြားနားသည့် အတွေ့အကြုံအဆင့်ဆင့်ဖြင့် မတူညီသည့် နောက်ခံ အခြေအနေများမှ ထွက်ပေါ်လာကြသူများဖြစ်ပြီး၊ လိင်ဖြစ်တည်မှုနှင့် အသက်အရွယ် နှစ်မျိုးလုံးတို့တွင် ကွဲပြားကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ များစွာသော လူမှုစီးပွား စွမ်းဆောင်ရည်များသည် ခွဲခြားဖော်ထုတ်ထားသည့် လူမှုအကျိုးစီးပွားဆိုင်ရာ ပြဿနာများအား ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ရန် ဒေသတွင်း၌ လက်ရှိ မကြုံတွေ့ရသေးသည့် လိုအပ်ချက်တစ်ခုကို ဖြည့်စွမ်းပေးနိုင်မည့် စီးပွားရေးစိတ်ကူးစိတ်သန်းတစ်ခုကို တိုးတက်ပြောင်းလဲစေခြင်းအားဖြင့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းတစ်ခုကို စတင်ခဲ့ကြသည်။ ၎င်းတို့ အများစုမှာ စိတ်ကူးယဉ်သူများသာဖြစ်နေပြီး စီးပွားရေး ဆိုင်ရာ စွန့်ဦးတီထွင်မှုနှင့် ပတ်သက်သည့် အသိအမြင်နှင့်ကျွမ်းကျင်မှုများ မရှိသေးပါ။

၅.၃.၂။ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ လူမှုစီးပွားစွမ်းဆောင်ရည်များ

ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများကို ယေဘုယျအားဖြင့် မတူညီသည့်အုပ်စုများ သို့မဟုတ် ကျယ်ပြန့်သည့် အမျိုးအစား ၅ မျိုးအထိ ခွဲခြား၍ရနိုင်သော ပုဂ္ဂလိကစွန့်ဦးတီထွင်သူများက ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။

• **လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ**

လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများကို ပုဂ္ဂလိက လူမှုစီးပွားစွမ်းဆောင်ရည်များက ၎င်းတို့ လုပ်ဆောင်ရန် ဆန္ဒရှိသည့် လူမှုစီးပွား ကိစ္စရပ်များကိုအကြောင်းပြု ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။ ယင်း လူမှုစီးပွား စွမ်းဆောင်ရည် အများအပြားသည် X မျိုးဆက် သို့မဟုတ် Y မျိုးဆက်မှ ထွက်ပေါ်လာကြသူများ ဖြစ်ကြပြီး၊ ၎င်းတို့မိသားစု သို့မဟုတ် အသိုက်အဝန်းတွင် ရင်ဆိုင်နေရသော လူမှုရေးဆိုင်ရာ ပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရာမှ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းတစ်ခုကို စတင်ရန် တွန်းအားပေးမှု ရရှိခဲ့ကြသည်။

ဥပမာ။ ။ *OpenDream.com* (ဒစ်ဂျစ်တယ်နည်းပညာကို ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှု နယ်ပယ်များသို့ ရည်ရွယ်၍ ဆန်းသစ်ပြောင်းလဲရေးနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကိရိယာများအဖြစ် အသုံးပြုခြင်း) နှင့် *LocalAlike.com* (ရပ်ရွာအခြေပြု ခရီးသွားလာရေးလုပ်ငန်းမှ တစ်ဆင့် ဒေသခံ အိမ်ရှင်အသိုက်အဝန်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေခြင်း)

• **ရပ်ရွာအခြေပြုလူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ**

လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသည် ဒေသဆိုင်ရာစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ဒေသတွင်း ခရီးသွားလာရေး လုပ်ငန်း၊ သမဝါယမ လုပ်ငန်းများနှင့် ဒေသတွင်း ငွေရေးကြေးရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ ကြီးထွားတိုးထွက်လာကြပြီး ရပ်ရွာလူထု သို့မဟုတ် အုပ်စုကြီးများက ထူထောင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်း အများစုမှာ လယ်သမား အုပ်စုများမှ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခဲ့သည့် ဒေသခံလုပ်ငန်းများအနေနှင့် မှတ်ပုံတင်ထားကြသည်။ ယင်းလူမှုစီးပွား လုပ်ငန်းများကို ထူထောင်ကြသူများမှာ ယေဘုယျအားဖြင့် မျိုးဆက်ဟောင်းများဖြစ်ကြပြီး ကောက်ပဲသီးနှံနှင့် စိုက်ပျိုးရေးထုတ်ကုန်များ၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေးနှင့် ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတို့တွင် ကျွမ်းကျင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။

ဥပမာ။ ။ *Klong Pia Savings Group* (ဒေသဆိုင်ရာ ယဉ်ကျေးမှု ကာကွယ်ထိန်းသိမ်းရေး၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ တည်တံ့ရေးနှင့် တစ်သက်တာသင်ယူရေးအစီအစဉ်များအား ထောက်ပံ့သည့် ရန်ပုံငွေများကဲ့သို့ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ လူငယ်ရေးရာ လုပ်ငန်းဆောင်တာများ၊ အလုပ်အကိုင်များ၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများ၏ လူမှုဘဝဖူလုံရေး၊ မိဘမဲ့များနှင့် ချို့ငဲ့သူများအား ငွေကြေးဖူလုံစေရန် ထောက်ပံ့ပေးသည့် အသေးစား ငွေရေးကြေးရေးလုပ်ငန်း)

• **အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများဆိုင်ရာ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ**

အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဝင်ငွေမြှင့်တင်ရေး မဟာဗျူဟာများအရ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် လာခဲ့သည့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသည်၊ အဖွဲ့အစည်း၏ဝန်ထမ်းများ သို့မဟုတ် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများတွင် ရှယ်ယာ ပါဝင်ထားသည့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများက ထူထောင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဥပမာ။ ။ *Doi Tung Royal Project* (တောင်ပေါ်နေ လူမျိုးစုအသိုက်အဝန်းများ၏ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးကဏ္ဍ မြှင့်တင်ရန်နှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရန်အတွက် အမြတ်ငွေများမှ ပြန်လည်ရင်းနှီးပေးခြင်းဖြင့် အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးပေးခြင်း) နှင့် *Cabbage & Condoms* (ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေး၊ HIV/AIDS, ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး၊ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် ရေအရင်းအမြစ်စသည့် ဦးစားပေးအစီအစဉ်များ)

• **အစိုးရနှင့် နိုင်ငံပိုင် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ**

ဤစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အစိုးရအေဂျင်စီများ သို့မဟုတ် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများတွင် အစုရှယ်ယာပါရှိသည့် အစိုးရ/နိုင်ငံတော် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများက ထူထောင်ခဲ့ကြခြင်း ဖြစ်သည်။

ဥပမာ။ ။ အဖိုင်ဘူဖက်ဆေးရုံ ဖောင်အေးရှင်း (ဆေးဗက်ဝင်ထုတ်ကုန် ထုတ်လုပ်မှု၊ ဆေးဗက်ဝင် ထုတ်ကုန် သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ရပ်ရွာလူထု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ လူမှုကွာဟချက် လျော့ချရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းရေး)

• **ကော်ပိုရိတ် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ**

ဤလူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသည် ထိုင်းနိုင်ငံအတွင်း ၎င်းတို့၏ လူမှုတာဝန်လုပ်ဆောင်မှုများ မြှင့်တင်ရေးကို ရှာဖွေရန် သို့မဟုတ် သတ်မှတ်ထားသည့် လူမှုကိစ္စရပ်များအပေါ်တွင် စူးစိုက်ချိန်ရွယ်နိုင်စေရန် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ကော်ပိုရေးရှင်း များ၏ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာခဲ့ကြသည်။

ဥပမာ။ ။ Singha Park (စီမံကိန်းဝင် ဝန်ထမ်းများနှင့် ရပ်ရွာလူထုထံသို့ ဝင်ငွေ ပြန်လည် စီးဆင်းစဉ်အတွင်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်းနှင့် ထောက်ပံ့ဖြည့်ဆည်းရေးတို့ အတွက် Singha Crop က တာဝန်ယူရမည့် ချင်းရှိုင်နယ်တွင် ခရီးသွားများအား ဆွဲဆောင်ရေး)

၅.၄။ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများ

ထိုင်းနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ နှစ်ခုစလုံးတွင် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများအတွက် အများပြည်သူနှင့် သက်ဆိုင်သော ရင်းမြစ်များနှင့် ပုဂ္ဂလိကရင်းမြစ်များ နှစ်ခုစလုံးမှ အမျိုးမျိုးသော ငွေကြေး ထောက်ပံ့မှု ရပိုင်ခွင့်များ ရှိကြသည်။

ဇယား ၆ - မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု ဆောင်ရွက်နေသူများ

ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု	မြန်မာနိုင်ငံ	ထိုင်းနိုင်ငံ
အစိုးရ		လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ရေးရန်ပုံငွေ အမျိုးသား ဆန်းသစ်တီထွင်မှု အေဂျင်စီ
ထိရောက်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု	Delta Capital, Anthem Asia, Emerging and Market Entrepreneurs	B-KIND Mutual Fund, Stock Exchange of Thailand, True Incube
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများ	နေအဖွဲ့. (UK), ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ၏ Responsible Business Fund နှင့် ဩစတေးလျ နိုင်ငံ၏ Business	ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေး အစီအစဉ်၊ ထိုင်းနိုင်ငံ ChangeVentures

	Support Fund, ဂျပန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေး အေဂျင်စီ, ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအား ထောက်ပံ့သည့် Danish Investment Fund, German Investment Cooperation, Insitor, Base of Pyramid Asia နှင့် Asia Impact Investment Fund	
နိုင်ငံတကာ ဖောင်ဒေးရှင်းများ	စာဆာကာဝါ ငြိမ်းချမ်းရေး ဖောင်ဒေးရှင်း၊ ရော့ကဖဲလား ဖောင်ဒေးရှင်း၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ USAID နှင့် ရိုးမမဟာဗျူဟာ ဦးပိုင်ဖောင်ဒေးရှင်း	Ashoka Thailand, UnLtd Thailand
ဒေသန္တရ ဖောင်ဒေးရှင်းများ	KBZ Brighter Future Myanmar Foundation, KT Care Foundation and HTOO Foundation KBZ အနာဂတ်အလင်းတန်း ဖောင်ဒေးရှင်း၊ KT Care Foundation နှင့် ထူး ဖောင်ဒေးရှင်း	လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၊ MaD Esan
စုပေါင်းအားဖြင့် အွန်လိုင်းမှ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု တောင်းခံခြင်း (Crowdfunding)		tajai.com

၅.၄.၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများ

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် ထောက်ပံ့ကြေးပုံစံများတွင် လုပ်ငန်း၏ မတည်အရင်းအနှီး အစိတ်အပိုင်း၊ ချေးငွေများနှင့် ပရဟိတနှင့် သာသနာပြုအဖွဲ့များ၏ ထောက်ပံ့မှုစသည့် အဓိက ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု ရင်းမြစ် သုံးခုအပေါ်တွင် အမှီပြုနေရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိရောက်သော ပုဂ္ဂလိကစီးပွားရေးလုပ်ငန်း မတည်ရင်းနှီးမှုရန်ပုံငွေများ၌ လက်ရှိ ဆောင်ရွက်နေကြသူများတွင် Delta Capital, Anthem Asia, Emerging and Market Entrepreneurs တို့ ပါဝင်ကြသည်။ Dana Facility (UK)၊ ဒိန်းမတ်နိုင်ငံ၏ Responsible Business Fund နှင့် ဩစတေးလျနိုင်ငံ၏ Business Support Fund ၊ ဂျပန် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အေဂျင်စီ၊ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအား ထောက်ပံ့သည့် Danish

Investment Fund ၊ German Investment Cooperation, Insitor ၊ Base of Pyramid Asia နှင့် Asia Impact Investment Fund တို့ကဲ့သို့ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ ငွေကြေးအဖွဲ့အစည်းများလည်း ရှိကြသည်။ စာဆာကာဝါ ငြိမ်းချမ်းရေးဖောင်ဒေးရှင်း၊ ရော့ကဖဲလား ဖောင်ဒေးရှင်း၊ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၊ USAID နှင့် ရိုးမ မဟာဗျူဟာ ဦးပိုင်ဖောင်ဒေးရှင်းကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာဖောင်ဒေးရှင်းများနှင့် KBZ အနာဂတ်အလင်းတန်း မြန်မာဖောင်ဒေးရှင်း၊ KT Care Foundation နှင့် ထူး ဖောင်ဒေးရှင်း ကဲ့သို့ ဒေသဆိုင်ရာ ကော်ပိုရိတ်ဖောင်ဒေးရှင်းများက ပိုမို၍ မဟာဗျူဟာကျသော လူမှုရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ ဆီသို့ ဆက်လက်နေကြသည်။

နှိုင်းယှဉ်မှုအရ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများ အရေအတွက် တိုးမြင့်လာသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွား လုပ်ငန်းများသည် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ စိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေရဆဲ ဖြစ်သည်။ ပထမအနေဖြင့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသည် အစိုးရချေးငွေမှ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု ရရှိရန် အသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နေရသည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် ၂၀၁၇ မှ ၂၀၁၇ အကြား မြန်မာနိုင်ငံတွင် အရှေ့တောင်အာရှ၌ ဒုတိယအကြီးမားဆုံး ပမာဏဖြစ်သည့် ထိရောက်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် ၁၅ ခုကို မြင်တွေ့ခဲ့ရသော်လည်း မတည်အရင်းအနှီး၏ ဒုတိယအနည်းဆုံး ပမာဏဖြစ်သည့် အလွန်သေးငယ်သည့် ပမာဏကို ညွှန်ပြနေသော အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၆ သန်းကိုသာ ရရှိခဲ့သည် (AVPN, ၂၀၁၈)။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသည် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု လျှောက်ထားရန် စီးပွားရေးအသိအမြင် နည်းပါးကြပြီး ထိရောက်သော ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူ အများအပြားဖြင့် လိုအပ်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှုတိုင်းတာခြင်း တို့တွင် ချို့တဲ့ကြသည်။

၅.၄.၂။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများ

ထိုင်းနိုင်ငံ၏ ပထမဆုံး လူမှုတာဝန်ဆိုင်ရာ ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရန်ပုံငွေ (B-KIND) ကို ၂၀၁၄ ခုနှစ်တွင် စတင်တည်ထောင်ခဲ့ပြီး BBL Asset Management (BBLAM) နှင့် Khon Thai Foundation တို့ဖြင့် ပူးပေါင်း၍ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်၊ လူ့အဖွဲ့အစည်း၊ ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှုနှင့် အဂတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ အခြေခံဥဒေသတို့ကို လိုက်နာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည် (ESGC)။ ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရန်ပုံငွေဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်ခ၏ ၄၀ ရာခိုင်နှုန်း သို့မဟုတ် ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ရန်ပုံငွေဆိုင်ရာ တန်ဖိုး၏ ၁ ဒသမ ၈ ရာခိုင်နှုန်းအား ရေရှည်တည်တံ့မှု စံနှုန်းနှင့် ကိုက်ညီ၍ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ အပါအဝင် ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော အတိုင်းအတာ ပမာဏ၌ အကျိုးသက်ရောက်မှု ပိုမိုများပြားစေမည့် အလားအလာရှိသော လူမှုအကျိုးစီးပွားဝန်ဆောင်မှု အဖွဲ့အစည်းများသို့ ခွဲဝေထောက်ပံ့ရန် သတ်မှတ်ပေးထားသည်။

လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ရေးဥပဒေ BE ၂၅၆၂ တွင် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ရေး ရန်ပုံငွေ ထူထောင်ခြင်းကို ပြဌာန်းထားသည်။ ရန်ပုံငွေသည် ဖော်ပြပါ အရင်းအမြစ်များအပေါ်တွင် တည်ရှိနေသည်။ ၁) လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများမှ ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် ထောက်ပံ့မှုများ (၂၀၂၀ ဇွန် မှစ၍ ယခုအထိ တိကျသောပမာဏအား ကြေညာရမည်)။ ၂) စီမံခန့်ခွဲရေးဒဏ်ငွေများ။ ၃) လူဒါန်းသည့် ငွေကြေးနှင့် တန်ဖိုးရှိပစ္စည်းများ။ ၄) ရန်ပုံငွေရပိုင်ခွင့်များ၏ ဘဏ္ဍာရေးစီမံခန့်ခွဲမှုမှ ရရှိသော ဝင်ငွေ။ ၅) နိုင်ငံခြားအစိုးရ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာ

အဖွဲ့အစည်းများကဲ့သို့ ပြည်တွင်းပြည်ပ နှစ်ခုစလုံး၏ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများမှ လက်ခံရရှိသည့် အခြားရန်ပုံငွေ သို့မဟုတ် တန်ဖိုးရှိပစ္စည်းများ။

ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လက်ရှိ အွန်လိုင်း ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု တောင်းခံခြင်းဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းဥပဒေကို ငွေချေးသက်သေခံ လက်မှတ်များ လဲလှယ်ရေးဥပဒေ B.E. ၂၃၂၅ အောက်တွင် အွန်လိုင်းမှ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု တောင်းခံ၍ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းမှ အပျက်သဘောဆောင်သည့် အကျိုး သက်ရောက်မှုများကို ကာကွယ်ရန် ရည်ရွယ်၍၊ ငွေချေး သက်သေခံလက်မှတ်များ လဲလှယ်ရေး ကော်မရှင် (SEC) ၏ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ငွေချေး သက်သေခံလက်မှတ်များ လဲလှယ်ရေးကော်မရှင်သည် ကြွေးမြီနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု၏ ရှယ်ယာတန်ဖိုးအခြေခံ အမျိုးအစားများ အပေါ်တွင် အထူးစိုက်၍ အွန်လိုင်းမှ ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုတောင်းခံခြင်း နယ်ပယ်ကို စည်းမျဉ်း သတ်မှတ် ရေးဆွဲခဲ့သည်။ သို့သော်ငြားလည်း လူမှုစီးပွား ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများက လူမှုစီးပွား လုပ်ငန်းများအား ဆုကြေးတစ်ခု သို့မဟုတ် လူဒါန်းမှုအခြေခံသည့်ပုံစံအနေဖြင့် ငွေကြေး ထောက်ပံ့ပေးနိုင်သည့် နည်းလမ်းတစ်ခုကို ရရှိနိုင်သော ChangeFusion ၏ taejai.com ကဲ့သို့ ပြည်တွင်းရှိ အွန်လိုင်းငွေကြေးထောက်ပံ့မှုတောင်းဆိုခြင်း ဈေးကွက်နှင့် kiva.org ကဲ့သို့ နိုင်ငံတကာ အွန်လိုင်းငွေကြေးထောက်ပံ့မှု တောင်းဆိုခြင်းဈေးကွက်တို့ နှစ်မျိုးစလုံး ရှိနေကြသည်။

ရန်ပုံငွေကောက်ခံမှုလုပ်ငန်းများ ဆောင်ရွက်ရန် ကြိုးစားနေကြသည့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသည် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ရန်ပုံငွေကောက်ခံမှုနှင့် စည်းမျဉ်းသတ်မှတ်၍ လုပ်ပိုင်ခွင့်ပေးထားသော ဆောင်ရွက်မှု များကို ထိန်းချုပ်ထားသည့် ရန်ပုံငွေကောက်ခံမှု ထိန်းချုပ်ရေးဥပဒေ B.E. ၂၄၇၈ (၁၉၄၄) နှင့် အညီ သေချာစေရမည် ဖြစ်သည်။

ထို့ပြင် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လုပ်ငန်းစတင်သူများအတွက် လုပ်ငန်းသစ်မွေးထုတ်ပေးခြင်း အစီအစဉ်များ (UnLtd Thailand) နှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအစီအစဉ် ယှဉ်ပြိုင်မှုများ (Banpu Champions for Change) တို့မှတစ်ဆင့် ရရှိနိုင်သည့် ကနဦးမတည်ငွေ ရွေးချယ်ပိုင်ခွင့်များ ရှိနေကြသည်။ Doherty & Chirapaisarnkul (၂၀၁၆) အရ ဤငွေကြေးထောက်ပံ့မှုသည် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများအတွက် အင်မတန်တိုတောင်းသည့် ကာလအတွက်သာဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းစတင်မှုနှင့် အတိုင်းအတာအဆင့်များအားဖြင့် ကာလရှည် မတည်ငွေရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အထောက်အပံ့ကို လိုအပ်ကြသည်။ Change Ventures နှင့် LGT Venture Philanthropy Accelerator Programs တို့ကဲ့သို့ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ ဂေဟစနစ်ဆောင်ရွက်သူများ ရှိကြသော်လည်း ငွေကြေး ထောက်ပံ့မှုအား ကန့်သတ်ထားဆဲဖြစ်ပြီး အကြိုဖြစ်ထွန်းမှုနှင့် ကြီးထွားမှုအဆင့်အလိုက် ငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်းက အဓိကအချက်အချာကျနေဆဲ ဖြစ်သည်။

နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ စတော့အိတ်ချိန်း (SET) က ၎င်း၏ စာရင်းသွင်းထားသည့် ကုမ္ပဏီများကို လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၌ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုပြုလုပ်ရန် ထောက်ခံခဲ့ပြီး၊ ၂၀၁၅ ခုနှစ်၌ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း အပြုသဘော ဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုနှင့် အကျိုးကျေးဇူးဖြင့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများတွင် အောင်မြင်စွာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ ထားသည့် စာရင်းဝင်ကုမ္ပဏီများအား ပေးအပ်သည့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဆုကို စတင်တည်ထောင် ခဲ့သည်။

၅.၅။ ဒေသန္တရ အသိုက်အဝန်း

သမိုင်းကြောင်းအရ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသည် အများအားဖြင့် ရပ်ရွာအခြေပြု ပဏာမ ခြေလှမ်းများဖြင့် ခရီးရောက်ကြပြီး ဖြစ်သည်။ ကနဦးခြေလှမ်းတစ်ခုဖြစ်သည့် “One Tambon (ခရိုင်ခွဲ၏ အဓိပ္ပာယ်) One Product” (OTOP) သည် ထိုင်းနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းရှိ ခရိုင်ခွဲများ၏ ထူးခြားသော ဒေသဖြစ်နှင့် ဈေးကွက်ဝင် ကုန်ပစ္စည်းများအား ထောက်ပံ့ရန် ရည်ရွယ်သည့် ဒေသန္တရစွန့်ဦးတီထွင် လှုံ့ဆော်မှုအစီအစဉ် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖွံ့ဖြိုးဆဲ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၏ မျက်မှောက်မြင်ကွင်းအား အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ရိုက်ခတ် နေကြသည်တို့မှာ ကျေးလက်ဒေသ အလုပ်လက်မဲ့နှုန်း မြင့်မားခြင်းနှင့် လူငယ်များအကြား အရည်အသွေးနှင့် တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှုနည်းပါးခြင်း တို့ကဲ့သို့ စိန်ခေါ်မှုမျက်နှာစာများ ကြောင့်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်ခြင်းဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ၊ လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၊ လောင်စာဆီ၊ ပညာရေး အစရှိသည်တို့ကဲ့သို့ လိုအပ်သော ထောက်ပံ့ ဖြည့်ဆည်းမှုများသို့ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ လက်လှမ်းမီနိုင်ခြင်း ကြောင့်ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းသည် မြောက်မြားစွာသော လူငယ်တို့၏ သိသာထင်ရှားသော လူဦးရေရွှေ့ပြောင်းမှု သို့မဟုတ် ထိုင်းနိုင်ငံသို့ အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေရန်နှင့် ပညာသင်ကြားရန် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် သွားရောက်ခဲ့ ကြခြင်းတို့မှ ဖြစ်ပွားလာခဲ့ကြသည်။

ဖွံ့ဖြိုးဆဲ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများအရ နှစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ကျေးလက်အသိုက်အဝန်းများသည် နယ်စပ်ဖြတ်ကျော် ကုန်သွယ်ခြင်း၏ ရှုပ်ထွေးသည့် ပကတိအခြေအနေများ၊ ကုန်ပစ္စည်း ပေးပို့ရမည့်အချိန်၊ အရည်အသွေးထိန်းသိမ်းမှု၊ ထုတ်ကုန်အရည်အသွေး၊ ဒီဇိုင်းကြိုက်နှစ်သက်မှုနှင့် ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားခြင်းကဲ့သို့ ပေါ်ပေါက်လာသည့် စိန်ခေါ်မှုများအား ရင်ဆိုင်နေရသည်။

ထို့ပြင် ဒေသခံအသိုက်အဝန်းက ယင်းစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အချိန်ပြည့်အလုပ်အကိုင် ဖြစ်စေ၊ သို့မဟုတ် လတ်တလော အပိုဆောင်းဝင်ငွေဖြစ်စေ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရန် လိုအပ်သည်။ အစဉ်အလာအားဖြင့် ကျေးလက်နေ အများစုသည် ကုန်စည်များကို ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင် အသုံးပြုရန် အတွက်ဖြစ်စေ၊ ဒေသတွင်းရောင်းချရန်ဖြစ်စေ ထုတ်လုပ်ကြသည်။ ယင်းအခြေခံလူတန်းစား ထုတ်ကုန်များသည် စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေး သို့မဟုတ် အိမ်မှုကိစ္စများ ပြီးစီးသည့်အခါ အားလပ်ချိန်များ အတွင်း ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် ထုတ်ကုန်အရည်အသွေးနှင့် ထုတ်ကုန်ပမာဏ ဖြည့်ဆည်းနိုင်စွမ်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းငန်းတစ်ခုအား ရလဒ်တစ်ခု ထွက်လာစေရန် လိုအပ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ သာဓကမှာ မကွေးတိုင်းဒေသကြီး၊ မြိုင်မြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာ (၄) ရွာတွင် Action Aid Myanmar ၏ ဒေသခံ အမျိုးသမီးများအတွက် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးရန် ဖြစ်ပေါ်တိုးတက် လာသည့် ရပ်ရွာအခြေပြု ခရီးသွားလုပ်ငန်း (CBT) စီမံကိန်းပင် ဖြစ်သည်။

၅.၆။ အထောက်အကူပြုနေသည့် အဖွဲ့အစည်းများ

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့၏ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ ဂေဟစနစ် နှစ်ခုစလုံးအတွင်းတွင် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအား ထောက်ပံ့ပေးနေသည့် အမျိုးမျိုးသော အထောက်အကူပြု အဖွဲ့အစည်းများ ရှိကြသည်။

ဇယား ၇ - မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ အထောက်အကူပြုနေသည့် အဖွဲ့အစည်းများ

မြန်မာနိုင်ငံ	ထိုင်းနိုင်ငံ
ဗြိတိသျှကောင်စီ သည် နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်ပြီး လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများကို သုတေသန၊ အသိအမြင်၊ ဆွေးနွေး တိုင်ပင်မှု အစီအစဉ်များနှင့် ပညာရေးဆိုင်ရာတို့အား ထောက်ပံ့ပေးနေသည်။	အာသောက ဖောင်ဒေးရှင်းသည် အကျိုးမမြတ် မယူသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး လူမှုစီးပွား စွန့်ဦးတီထွင်မှုကဏ္ဍတွင် အမျိုးမျိုးသော ကနဦး အကူအညီများ ပံ့ပိုးပေးနေသည်။
လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအသင်း (SEDM) သည် သင်တန်းများ၊ ဆွေးနွေးအကြံပေးခြင်း၊ ဆွေးနွေးပွဲများကို လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၊ ကွန်ယက် အစည်းအဝေးများနှင့် ဈေးကွက်ဖန်တီးမှုများသို့ အထူး ရည်ရွယ်၍ ထောက်ပံ့ပေးနေသည်။	အပြောင်းအလဲပြုလုပ်သူများ ကျောင်းတော် (SoC) သည် လူမှုစီးပွား စီမံကိန်းများ သို့မဟုတ် လုပ်ငန်းများ အစပျိုးပြုလုပ်ရန် စိတ်ဝင်စား၍ စိတ်အား ထက်သန်နေသူများအတွက် ကောင်းမွန်စွာ လမ်းညွှန်ပေးခြင်းဖြင့် ပံ့ပိုးပေးနေသည်။
နေအဖွဲ့သည် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသို့ အကောင်အထည်ဖော်သူများမှတစ်ဆင့် ရန်ပုံငွေ ထောက်ပံ့ပေးနေသလို နည်းပညာအထောက်အကူ များလည်း ပေးအပ်နေသည်။	ပေါင်းစပ်ပြောင်းလဲခြင်း အစုအဖွဲ့သည် စီးပွားရေး၊ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့် သဘာဝတရားတို့ကို ပြန်လည် ထိန်းညှိရန် အကျိုးသက်ရောက်မှု ဆန်းသစ် ပြောင်းလဲခြင်း တည်ဆောက်မှုဆိုင်ရာ တာဝန်များကို ခွဲဝေယူထားကြသည့် အဖွဲ့အစည်းများ ပါဝင်ကြသည်။
AVPN သည် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုကွန်ရက် ဖြစ်ပြီး လူမှုစီးပွားကဏ္ဍများဆီသို့ မတည်ရင်းနှီးငွေ စီးဆင်းမှု တိုးမြှင့်ရေး ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ဂေဟစနစ် တည်ဆောက်သူများအား ဦးဆောင်နေကာ လူမှုအရင်းအနှီး တည်ဆောက်ရန်အတွက် လူမှုစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ပစ္စည်းကိရိယာများအား ထောက်ပံ့ပေးနေသည်။	ထိုင်းနိုင်ငံ လူမှုဆန်းသစ်တီထွင်ခြင်း ပလက်ဖောင်း (TSIP) သည် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ကုလသမဂ္ဂ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး အစီအစဉ် (UNDP) ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ပြီး စွန့်ဦးတီထွင်သူများ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများ၊ လုပ်ငန်းသစ် အစပျိုးသူများနှင့် တက္ကသိုလ်များ၊ ဖောင်ဒေးရှင်းများ၊ အကျိုးအမြတ်မယူသော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများ အစရှိသည်တို့၏ တစ်မှုထူးခြားသည့် ဂေဟစနစ်ကို လက်လှမ်းမီနိုင်ရန် ပံ့ပိုးပေးသည်။
CESO အစီအစဉ်သည် အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ စီးပွားရေးယှဉ်ပြိုင်မှုများ တိုးတက်စေရန် အရည်အသွေး ဖွံ့ဖြိုးပြောင်းလဲမှုပေါ်တွင် ရှေးရှုလုပ်ဆောင်သည်။	ထိုင်းနိုင်ငံ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ အသင်း (SE Thailand) က ထိုင်း လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများကို လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပြဿနာများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနေစဉ်အတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ

	တိုးတက်လာစေရန် ရည်ရွယ်သည်။
YK Collection က မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျေးလက်ဒေသများတွင် ရွာသူရွာသားများအား အရည်အသွေးတည်ဆောက်ခြင်း သင်တန်းများပေးရန် ရပ်ရွာဒေသရွေ့လျားစင်တာများ စီစဉ်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။	ဘုရင့်လက်အောက်ခံ မဲ့ဖာလွန်ဖောင်ဒေးရှင်း (MFLF) သည် ပုဂ္ဂလိက အကျိုးအမြတ် မယူသည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး အပယ်ခံအသိုက်အဝန်း၏ ဘဝအရည်အသွေး တိုးတက်စေရန် ထူထောင်ခဲ့သည်။
Project Hub Yangon စီးပွားရေးလုပ်ငန်းသစ်များ မွေးထုတ်ပေးသူနှင့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ အသင်းတိုက် ဖြစ်ပြီး စွန့်ဦးတီထွင်သူများအတွက် သင်ယူရေး အခွင့်အလမ်းများနှင့် အစုအဖွဲ့အခမ်းအနားများအပြင် ပူးတွဲလုပ်ကိုင်ခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနယ်ပယ်ကို ထောက်ပံ့ပေးသည်။	လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ရေးရုံး သည် အကြံဉာဏ်ပေးခြင်း၊ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ခြင်းနှင့် အရည်အသွေးတည်ဆောက်မှုအပြင် လူမှုဆိုင်ရာ မြှင့်တင်မှုရန်ပုံငွေ စီမံခန့်ခွဲခြင်းကိုလည်း အထောက်အကူပေးနေသည်။
Hamsa Hub သည် မဟာဗျူဟာမြောက် ဆွေးနွေးတိုင်ပင်မှု ရရှိနိုင်သည့် မြန်မာနိုင်ငံအခြေစိုက် တာဝန်သိ စီးပွားရေးအတိုင်ပင်ခံလုပ်ငန်း ဖြစ်ပြီး ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၊ အစိုးရနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများအား ပံ့ပိုးပေးသည်။	SET လူမှုအကျိုးသက်ရောက်မှု ပလက်ဖောင်း က အလားအလာရှိသော လူမှုစီးပွား စွန့်ဦးတီထွင်သူများကို ထောက်ပံ့ပေးနေစဉ် ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ထားသည့် စဉ်ဆက်မပြတ် ကြိုးထွားမှုဆီသို့ အရင်းအနှီးဈေးကွက်နှင့် အဖွဲ့အစည်းအား ဆက်သွယ်မှုရှိစေရန် ရည်ရွယ်သည်။
မြန်မာနိုင်ငံ လူငယ်စွန့်ဦးတီထွင် လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း (MYEA) သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စွန့်ဦးတီထွင်မှုဆိုင်ရာ ဂေဟစနစ်ကို တည်ဆောက်နေသည့် ဦးဆောင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။	ယူနိုက်တိုင်း သည် အကျိုးတူလုပ်ငန်းများနှင့် လူသားပြဿနာ ဖြေရှင်းရန် အမြတ်ဝေစုမရှိသည့် ကုမ္ပဏီခွဲများ ဖန်တီးရန်အတွက် ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများနှင့် လုပ်ကိုင်သည်။
မြန်မာအမျိုးသမီး စီးပွားရေးစွမ်းဆောင်ရည်များအသင်း (MWEA) သည် သည် ပညာတတ် အမျိုးသမီးစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၏ မဟာဗျူဟာမြောက် မဟာမိတ်အဖွဲ့ဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ စိန်ခေါ်မှုများအား ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းရန် အမျိုးသမီးများအတွက် သင့်လျော်သော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဖြစ်စေနိုင်သည့် ခိုင်မာသော ဖောင်ဒေးရှင်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။	Nisecorp SE Company Limited (NISE) သည် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများကဏ္ဍအား တွန်းအားပေးရန် အများပိုင်၊ ပုဂ္ဂလိကနှင့် လူမှုအခန်းကဏ္ဍတို့တွင် ကွန်ရက်မိတ်ဖက်များကို မြှင့်တင်ပေးသည်။
	ကမ္ဘာ့ဘက်မလိုက် ကုန်သွယ်ရေးအဖွဲ့အစည်း၊ အာရှ

	(WFTO Asia) သည် ကုန်စည်ထုတ်လုပ်သူများမှ ပို့ကုန် တင်ပို့သူများ၊ လက်ကားရောင်းချသူများနှင့် အရောင်းဆိုင်များသို့ တရားမျှတသော ကုန်သွယ်ရေး ထုတ်လုပ်သုံးစွဲမှုကွင်းဆက်အား ကိုယ်စားပြုသည့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ဒေသတွင်းကွန်ရက် ဖြစ်သည်။
--	---

ဒေသတွင်း အထောက်အကူပြုအဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့် အောက်ပါတို့မှာ ၎င်းတို့၏ ဒေသခံ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ ဂေဟစနစ်အား ထောက်ပံ့ပေးနေသည့် သာဓကအဖွဲ့အစည်းများ ဖြစ်ကြသည်။

ဇယား ၈ - မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ဒေသတွင်း အထောက်အကူပြုဆောင်ရွက်သူများ

ဒေသ	အဖွဲ့အစည်း
ထိုင်းနိုင်ငံ အရှေ့ပိုင်း	BUU သုတေသနစင်တာ၊ ဉာဏပစ္စည်းနှင့် နည်းပညာလွှဲပြောင်းရေးရုံး၏ ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုစင်တာ၊ ကုန်သည်ကြီးများအသင်း
ထိုင်းနိုင်ငံ အရှေ့မြောက်ပိုင်း	တက္ကသိုလ်-လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုစင်တာ UIC (UIC-MSU)
ထိုင်းနိုင်ငံ တောင်ပိုင်း	ဂါနိတစီးပွားရေးလုပ်ပိုင်ခွင့်အကယ်ဒမီ PSU သိပ္ပံအထူးဇန်
ထိုင်းနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်း	လူမှုအကျိုးသက်ရောက်မှု စင်တာ - Payap တက္ကသိုလ် လူမှုစီးပွား စွမ်းဆောင်ရည်များကွန်ရက် - ချင်းမိုင် ချင်းမိုင် လူမှုစီးပွားကုမ္ပဏီ
မြန်မာနိုင်ငံ တောင်ပိုင်း	လူမှုဆန်းသစ်တီထွင်မှု ယူနစ် (SISU) - သန်လျင် သမဂ္ဂါယမတက္ကသိုလ် လူမှုဆန်းသစ်တီထွင်မှု ယူနစ် (SISU) - ရန်ကုန် စီးပွားရေးတက္ကသိုလ်
မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ပိုင်းဗဟို	မန္တလေးတိုင်းဒေသကြီး၊ ကုန်သည်စက်မှု အသင်းချုပ်၊ အစပျိုး လူမှုစီးပွား လုပ်ငန်းများကွန်ရက် - မန္တလေးတက္ကသိုလ်

၆။ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းနယ်ပယ်

စည်းမျဉ်းနယ်ပယ်နှင့် ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံအကြား အဓိကကွာခြားချက်မှာ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် တိကျသည့်စည်းမျဉ်းမူဘောင် ရှိသော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် မရှိခြင်းဖြစ်သည်။

၆.၁။ ထိုင်းနိုင်ငံ၏ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းနယ်ပယ်

၂၀၁၉ မေ ၂၂ ရက်တွင် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ရေးဥပဒေ ၂၅၂၆ (၂၀၁၉) ကို ထိုင်းနိုင်ငံ ဥပဒေများတွင် ပြဌာန်းထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။ ယင်းဥပဒေသစ်က ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၏ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်၊ မြှင့်တင်မှု၊ ကူညီပံ့ပိုးမှုနှင့် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုများကို စည်းမျဉ်းပိုင်းအရ ထိန်းညှိထားပြီး အစိုးရယန္တရားနှင့် လူမှုစီးပွား လုပ်ငန်းများ ကဏ္ဍအောက်ရှိ အဓိကနယ်ပယ်များကို လွှမ်းခြုံ၍ ယေဘုယျအားဖြင့် အခန်းခြောက်ခန်း ခွဲခြားထားသည်။ (ပုံ ၁၀)

ပုံ ၁၀ - လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ရေးဥပဒေ ၂၀၁၉ အနှစ်ချုပ်
ရင်းမြစ် - Rojphongkasem (၂၀၁၉)

လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ မှတ်ပုံတင်ခြင်းသည် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများအဖြစ် မှတ်ပုံတင်ရန် ရည်ရွယ်ထားသော အဖွဲ့အစည်းများအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော်လည်း အောက်ပါ အခြေအနေများကို ကြုံတွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ (ပုံ ၁၁)

၁။ တရားဝင်ရပ်တည်သော အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ရမည်။ (ထိုင်းနိုင်ငံ ဥပဒေအရ ဥပဒေပညာရှင်ပုဂ္ဂိုလ်)

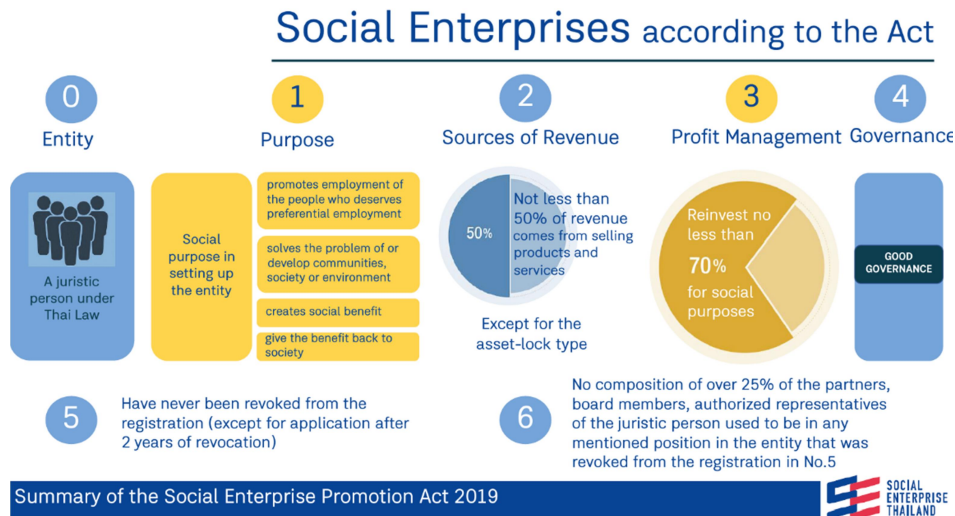
၂။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ထူထောင်ခြင်းတွင် လူမှုအကျိုးပြု ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခု ရှိရမည်။

၃။ ဝင်ငွေ၏ အနည်းဆုံး ၅၀% သည် ကုန်ပစ္စည်းများ ရောင်းချခြင်း သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများမှ ရရှိခြင်း ဖြစ်ရမည်။

၄။ လူမှုအကျိုးပြု ရည်ရွယ်ချက်များအတွက် အမြတ်ငွေ ၇၀% ထက် မနည်းစေဘဲ ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရမည်။

၅။ ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှု။

- ၆။ လျှောက်ထားသူများသည် လွန်ခဲ့သည့် ၂ နှစ်အတွင်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်း မှတ်ပုံတင်လျှောက်လွှာ ရုပ်သိမ်းခံခဲ့ရခြင်း မရှိစေရ။
- ၇။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခွင့် ရုပ်သိမ်းခံထားရသည့် လုပ်ငန်းတစ်စိတ်တစ်ပိုင်း၏ ၂၅% ကျော်နှင့် ဖွဲ့စည်းထားခြင်း မဖြစ်စေရ။

ပုံ ၁၁ - လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်၊ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ မြှင့်တင်ရေးဥပဒေ ၂၀၁၉
ရင်းမြစ် - Rojphongkasem (၂၀၁၉)

၆.၂။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းနယ်ပယ်

လက်ရှိကာလ ၂၀၂၀ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် တိကျရှင်းလင်း ပြတ်သားသော သီးသန့် စည်းမျဉ်းမူဘောင် မရှိသေးပါ။ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၏ စည်းမျဉ်းနယ်ပယ်သည် အသေးစားနှင့်အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ မူဝါဒကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်း (MSDP) ၏ ဩဇာလွှမ်းမိုးမှုကို အများအပြား ခံခဲ့ရသည်။ စီမံကိန်းအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု အပါအဝင် လူမှုစီးပွားရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအား အကောင်အထည် ဖော်ရာတွင် အောက်ပါ မြန်မာနိုင်ငံ၏ စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစီမံကိန်း ရည်မှန်းချက်များကို လမ်းညွှန်ချက်များအဖြစ် အသုံးပြုခဲ့သည်။

ရည်မှန်းချက် ၁၊ ငြိမ်းချမ်းရေး၊ အမျိုးသားရင်ကြားစေ့ရေး၊ လုံခြုံရေးနှင့် ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှု
ရည်မှန်းချက် ၂၊ စီးပွားရေးတည်ငြိမ်မှုနှင့် အားကောင်းခိုင်မာသည့် မာခရိုစီးပွားရေး စီမံခန့်ခွဲမှု
ရည်မှန်းချက် ၃၊ အလုပ်အကိုင်ဖန်တီးပေးရေးနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ဦးဆောင်မှုမှ တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းမှု
ရည်မှန်းချက် ၄၊ ၂၁ ရာစုအတွက် လူသားအရင်းအမြစ်နှင့် လူမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု
ရည်မှန်းချက် ၅၊ အမျိုးသားလူ့အဖွဲ့အစည်း၏ နောင်လာနောင်သားတို့အတွက် သဘာဝသယံဇာတနှင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်။

အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သည့် မြန်မာနိုင်ငံ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး စီမံကိန်းအား အကောင်အထည်ဖော်ရန် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရက ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် အသေးစားနှင့် အလတ်စား စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဥပဒေကို ပြဌာန်းခဲ့ပြီး လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသည် ဦးစားပေးချေးငွေများ၊ အခွန်သက်သာခွင့်၊ လူသား အရင်းအမြစ်နှင့် သင်တန်းများ၊ ကုမ္ပဏီကြီးများနှင့် ချိတ်ဆက်မှုများနှင့် နည်းပညာလွှဲပြောင်းမှုများကဲ့သို့ ယင်းဥပဒေ၌ ပြဌာန်းထားသည့် အားပေးဆွဲဆောင်မှုများကို အကျိုးခံစားရနိုင်သည်။

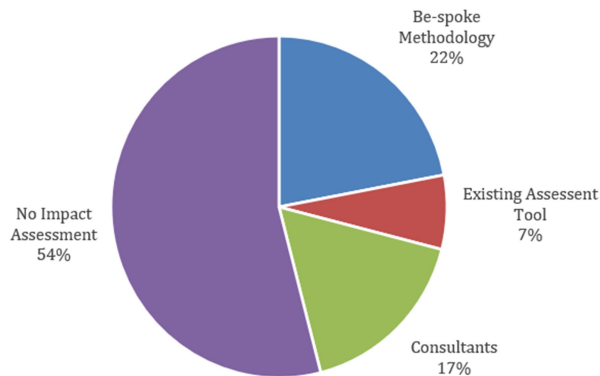

၇။ အကျိုးသက်ရောက်မှု တိုင်းတာခြင်း

၇.၁။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှု တိုင်းတာခြင်း

ကုလသမဂ္ဂဖွံ့ဖြိုးရေးအစီအစဉ်က ထောက်ပံ့သည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် အစီရင်ခံစာဖြစ်သော “ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွား လုပ်ငန်းများ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုနှင့် ဆန်းသစ်ပြောင်းလဲလာသည့် ဘဏ္ဍာရေးမြင်ကွင်း” တွင်၊ ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၏ ၅၄ ရာခိုင်နှုန်းသည် ၎င်းတို့၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို တိုင်းတာရန် နေရာတကျ သတ်မှတ်ထားသော မူဘောင် မရှိကြပါ (အောက်ပါ ပုံ ၁၂ ကိုရူ)။ ယင်းအတွက် အကြောင်းပြချက်ပေးရာတွင် ၎င်းတို့၏ အကျိုးသက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ခြင်းအား အကောင်အထည်ဖော်ရန် အသိအမြင်ကင်းမဲ့မှု (၄၇ ရာခိုင်နှုန်း) နှင့် အချိန်နှင့် အရင်းအမြစ် ချို့တဲ့မှု (၆၉ ရာခိုင်နှုန်း) တို့ ပါဝင်ကြသည်။ ထို့ပြင် ၎င်းအစီရင်ခံစာ အမျိုးအစားအတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများနှင့် ကြားခံဝန်ဆောင်မှုပေးသူတို့၏ လိုအပ်ချက် ကင်းမဲ့မှုက များစွာသော လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းသည် တိကျခိုင်မာသော တိုင်းတာမှုမူဘောင်များအား အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ရင်းနှီး မြှုပ်နှံမှု မရှိခဲ့ခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်စေသည် (Change Fusion ၂၀၁၉)။

Impact Assessment by Thai Social Enterprises

ပုံ ၁၂ - အကျိုးသက်ရောက်မှုတိုင်းတာခြင်း

ရင်းမြစ် - ChangeFusion (၂၀၁၉)

ထို့ပြင် များစွာသော လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများသည် ဝင်ငွေ၊ ကျန်းမာမှု၊ ပညာရေး စသဖြင့် ထုတ်လုပ်မှု အရေအတွက်နှင့် ရလဒ်များကို တိုင်းတာကြသည်။ ယင်းတိုင်းတာမှုများသည် စီမံကိန်း/စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ၏ အောင်မြင်မှုအား နားလည်မှုရရှိနိုင်ရန် အသုံးဝင်သော်လည်း ရည်ရွယ်ထားသည့် အကျိုးခံစားသူနှင့် ၎င်းတို့၏ အသိုက်အဝန်း အပေါ်တွင် ကာလရှည် အပြုသဘောဆောင်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုများအား ပြသရန်မလိုအပ်ပါ။

ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများက အသုံးပြုနေသည့် အချို့သောလူမှုအကျိုးသက်ရောက်မှု တိုင်းတာရေး ကိရိယာများတွင်၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအပေါ် လူမှုတုံ့ပြန်မှုစံ (SROI) အညွှန်းကိန်းများ သာမက ထိုင်းနိုင်ငံ စတော့အိတ်ချိန်း (ထိုင်းနိုင်ငံ စတော့အိတ်ချိန်းသည် သီးသန့်ရွေးချယ်ထားသော အကျိုးအမြတ်မယူသည့်

အဖွဲ့အစည်းများ၊ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ စာရင်းဝင် ကုမ္ပဏီများ ၂၂ ခု၏ လူမှုအကျိုးသက်ရောက်မှုကို တိုင်းတာရန် ရည်ရွယ်သည့် အကျိုးသက်ရောက်မှု ပုံတင်သံ ဟု အမည်ရသည့် အစီအစဉ်) ၏ အညွှန်းကိန်းများလည်း ပါဝင်သည်။

ထို့ပြင် ထိုင်းနိုင်ငံ အစိုးရ၏ အမျိုးသား ဆန်းသစ်တီထွင်ရေး အေဂျင်စီ (NIA) က Sal Forest လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းကို သမာဆက်တက်သိုလ် သုတေသနနှင့် အကြံပေးအဖွဲ့အစည်းနှင့် OpenDream တို့ဖြင့် အွန်လိုင်း လူမှုအကျိုးသက်ရောက်မှု အကဲဖြတ်ဆန်းစစ်ခြင်း ကိရိယာ၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် လွှင့်တင်နိုင်ခဲ့သည့် လူမှုအကျိုး သက်ရောက်မှု လေ့လာစူးစမ်းမှု (SIE) တို့အား အတူတကွ ဖန်တီးရန် ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ ယင်းကိရိယာများက အစိုးရနှင့် အများပြည်သူနှင့် သက်ဆိုင်သော အခန်းကဏ္ဍသာမက ပုဂ္ဂလိကနှင့် အကျိုးအမြတ်မယူသော အဖွဲ့အစည်းများ၏ လူမှုအကျိုးရလဒ်များကို ဖန်တီးရန်ရည်ရွယ်ထားသည့် စီမံကိန်းများအတွက် လူမှုအကျိုးသက်ရောက်မှု အကဲဖြတ် ဆန်းစစ်ခြင်း (SIA) နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအပေါ် လူမှုတုံ့ပြန်မှု တို့ကို ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။

၇.၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကျိုးသက်ရောက်မှု တိုင်းတာခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများ၏ လူမှုအကျိုးသက်ရောက်မှု တိုင်းတာခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ ယခုအချိန်တွင် အလွန်နည်းပါးသော သတင်းအချက်အလက်များသာ ရရှိနိုင်သေးသည်။ Impact Hub Yangon ၏ ၂၀၁၉ ခုနှစ်၊ အစီရင်ခံစာတစ်ခုတွင် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်ကို ဖော်ပြထားသည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွား လုပ်ငန်းများသည် တန်းတူညီမျှမှုမရှိမှု ၆၂ ရာခိုင်နှုန်း၊ ဆင်းရဲမွဲတေမှုလျော့ချရေး ၃၈ ရာခိုင်နှုန်း၊ ယုံကြည် စိတ်ချရသော ထုတ်လုပ်မှုနှင့် သုံးစွဲမှု ၃၆ ရာခိုင်နှုန်း၊ သင့်တော်သော လုပ်ငန်းနှင့်စီးပွားရေးကြီးထွားမှု ၃၃ ရာခိုင်နှုန်း၊ စက်မှုလုပ်ငန်း ဆန်းသစ်တီထွင်ခြင်းနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံဆိုင်ရာ လိုက်နာမှု ၂၈ ရာခိုင်နှုန်း၊ အရည်အသွေးမြင့် ပညာရေး ၂၂ ရာခိုင်နှုန်း၊ ရေရှည် တည်တံ့သည့် မြို့ပြများနှင့် ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းများ ၂၂ ရာခိုင်နှုန်း၊ ကျား/မ ရေးရာညီမျှမှု ၂၁ ရာခိုင်နှုန်း၊ ကျန်းမာရေးနှင့် နှစ်သက်ကျေနပ်မှု ၉ ရာခိုင်နှုန်း၊ ရာသီဥတုပြောင်းလဲမှုနှင့် အခြားသေးငယ်သည့် အစိတ်အပိုင်းများကို ပြုလုပ်ခဲ့ကြခြင်းအားဖြင့် စီးပွားရေးရပိုင်ခွင့် များကို တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။

၈။ လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးကဏ္ဍကို SWOT နည်းဖြင့်သုံးသပ်ခြင်း

၈.၁။ အသုံးပြုသည့်နည်းလမ်း

ထိုင်းနိုင်ငံနှင့်မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းဂေဟစနစ်၏ ရှိရင်းစွဲအခြေအနေကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာသုံးသပ်ရန် ဆိုသည်မှာ ဤစနစ်နှင့်သက်ဆိုင်သူအမြောက်အများ၏အသံကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် နှစ်နိုင်ငံစလုံးရှိ လူမှုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖွံ့ဖြိုးစေမှုတွင် အများဆုံးပါဝင်ပတ်သက်လျက်ရှိသူအမျိုးမျိုးက ပါဝင်ဖြေကြားနိုင်မည့် ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးမှုနည်းလမ်း (FGD) အားအသုံးပြုထားပါသည်။ FGD ပြုလုပ်ရခြင်းတွင် ရည်ရွယ်ချက် (၂) ရပ်ရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ ထိုင်းနိုင်ငံနှင့်မြန်မာနိုင်ငံတို့ရှိ လူမှုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ လက်ရှိအနေအထားကို အကဲဖြတ်သုံးသပ်ရန်နှင့်၊ ထိုလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများက ကြုံတွေ့ရသော အခွင့်အလမ်းများနှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ဖြေရှင်းရန်ဖြစ်သည်။

ဖော်ပြပါဦးတည်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ဤလေ့လာမှုတွင် အရည်အသွေးစံထား သုတေသနနှင့် အရည်အတွက်စံထားသုတေသနနည်းလမ်း နှစ်မျိုးစလုံးကိုအသုံးပြုကာ သုတေသနပြုထားပါသည်။ မိမိတို့၏မိတ်ဖက်တက္ကသိုလ်များဖြစ်ကြသော ထိုင်းနိုင်ငံမှ Payap တက္ကသိုလ်၊ Prince of Songkla တက္ကသိုလ်၊ Burapha တက္ကသိုလ်နှင့် Mahasarakham တက္ကသိုလ်စသည့် တက္ကသိုလ်လေးခုနှင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ မန္တလေးတက္ကသိုလ်နှင့် အမျိုးသားစီမံခန့်ခွဲမှုပညာဒီဂရီကောလိပ်တို့တွင် ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးမှုများပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ဒေတာအချက်အလက်များကို တိုက်ရိုက်ကောက်ယူပါသည်။ ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးမှုများတွင် မိတ်ဖက်တက္ကသိုလ် ပြင်ပအဖွဲ့အစည်းများမှ ပါဝင်ဆွေးနွေးသူစုစုပေါင်း ၄၂ ဦးရှိသည်။ ၎င်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံရှိ တက္ကသိုလ်ပြင်ပ မတူညီသောလူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းနေသောအဖွဲ့ပေါင်း ၃၈ ခုမှလာရောက်ခြင်းဖြစ်ကြပြီး အစိုးရအဖွဲ့၊ မူကွဲသုံးကျပ်သူများ၊ အထောက်အကူပြု အဖွဲ့အစည်းများ၊ စက်မှုလုပ်ငန်းအသင်းအဖွဲ့များ၊ တတ်သိပညာရှင်များနှင့် လူမှုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များပါဝင်သည်။ (အောက်ပါ ဇယားအမှတ် ၉ ကိုကြည့်ပါ။)

ကြိုတင်စိစဉ်ထားသောမေးခွန်းများနှင့် ဆွေးနွေးရန်အကြောင်းအချက်များအား အသုံးပြုပြီး တက်ရောက်ဆွေးနွေးသူ များထံမှ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအပေါ် ထားရှိသည့် သဘောထားများ၊ ယူဆချက်များနှင့် အတွေးအမြင်များကို အရည်အသွေးစံထားသုတေသန ဒေတာအချက်အလက် ကောက်ယူပါသည်။ ထို့ပြင် နှစ်နိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၏ အနေအထားနှင့်ပတ်သက်ပြီး တက်ရောက် ဆွေးနွေးကြသူများ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကိုလည်း ၎င်းတို့အား အွန်လိုင်းစစ်တမ်းတစ်ခုဖြေစေကာ အရည်အတွက် စံထားသုတေသန ဒေတာအချက်အလက်ကောက်ယူပါသည်။ ထိုစစ်တမ်းသည် မကြာခင်သေးခင်အချိန်က ပြုလုပ်ထားသော Thomsom Reuters Foundation ၏လေ့လာမှုတစ်ခုမှ မေးခွန်းများကိုအခြေခံထားပါသည်။ Thomsom Reuters Foundation ၏လေ့လာမှုတွင် မည်သည့်နိုင်ငံများက လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များအတွက် အကောင်းဆုံးပတ်ဝန်းကျင်ကိုဖန်တီးပေးသနည်းဆိုသည်ကို ရှာဖွေရန်အတွက် ကမ္ဘာ့ဘဏ်က အစဉ်လိုက် အဆင့်သတ်မှတ်ထားသော ကမ္ဘာ့ထိပ်တန်းစီးပွားရေးစနစ် ၄၅ ခုကို စစ်တမ်းကောက်ယူလေ့လာထားသည်။

ဇယားအမှတ် ၉ - ထိုင်းနိုင်ငံရှိစီမံကိန်း၏မိတ်ဖက်တက္ကသိုလ်များတွင် တက်ရောက်ဆွေးနွေးသော ဦးတည်အုပ်စုများ

မိတ်ဖက်တက္ကသိုလ်အမည်	တက်ရောက်ဆွေးနွေးသူ	တက်ရောက်ဆွေးနွေးသည့်အဖွဲ့အစည်းများ
Burapha (BUU)	၇ ဦး	စက်မှုလုပ်ငန်းနှင့်တင်ရေးဌာန ဒီပဲတိုက် ၉၊ စက်မှုပုံနှိပ်ဌာန Agarwood လယ်သမားအဖွဲ့ (SE) Takhiantia လူမှုအခြေပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်း Thai Beverage, Learn Singha Local Smile Community Chantaburarak ကုမ္ပဏီလီမိတက် (SE)
Maharakham (MSU)	၉ ဦး	Maharakham ဒေသဆိုင်ရာစိုက်ပျိုးရေးအေဂျင်စီ တက္ကသိုလ်-စက်မှုလုပ်ငန်း ပူးပေါင်းလုပ်ငန်းစုစင်တာ (UIC-MSU) Maharakham ဒေသဆိုင်ရာစိုက်ပျိုးရေးတွဲဖက်ရုံး Kheila Banana Flour Evergreenfood ကုမ္ပဏီလီမိတက်
Payap (PYU)	၆ ဦး	Buddy HomeCare သက်ကြီးစောင့်ရှောက်ရေး (SE) Ban Dek ဖောင်ဒေးရှင်း (SE) ချင်းမိုင်တက္ကသိုလ်၏ STEP အစီအစဉ်
Prince of Songkla (PSU)	၆ ဦး	စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာတွဲဖက်နှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးရုံး၊ ဆွန်းခလာခရိုင် အမှတ် (၅) ဆွန်းခလာခရိုင် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ငန်းစုရုံး စိုက်ပျိုးရေးနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းလုပ်ငန်းစုဘဏ် ကျောင်းသားစွန့်ဦးတီထွင်လုပ်ငန်းရှင်ဖွံ့ဖြိုးမှုအကယ်ဒမီ (P-SEDA), PSU သိပ္ပံပန်းခြံ Business Incubation Center (PSUBIC), PSU သိပ္ပံပန်းခြံ Farmer Market Manager (Certified by Ministry of Natural Resources)

ဇယားအမှတ် ၁၀ - မြန်မာနိုင်ငံရှိစီမံကိန်း၏မိတ်ဖက်တက္ကသိုလ်များတွင် တက်ရောက်ဆွေးနွေးသော ဦးတည်အုပ်စုများ

မိတ်ဖက်တက္ကသိုလ်အမည်	တက်ရောက်ဆွေးနွေးသူ	တက်ရောက်ဆွေးနွေးသည့်အဖွဲ့အစည်းများ
အမျိုးသားစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ ဒီဂရီကောလိပ်	၇ ဦး	Micro, Small and Medium Enterprises Development Department, Yangon မြန်မာအမျိုးသမီးလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း Social Enterprise Development Association Myanmar (SeDAM) အမျိုးသားစီမံခန့်ခွဲမှုဥပဒေ ဒီဂရီကောလိပ် နေအဖွဲ့အစည်း YK Collection Myanmar Youth Empowerment Opportunities
မန္တလေးတက္ကသိုလ်	၇ ဦး	Mandalay Region Chamber of Commerce & Industry (MRCCI) Myanmar Coffee Group Co. Ltd. Ministry of Investment and Foreign Economic Relations, Mandalay Region Nature Myanmar (Palm Leaf Tableware) Cooperative University, Sagain Proximity Designs Social Business United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD)

၈.၂။ SWOT နည်းဖြင့်သုံးသပ်ခြင်း

ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးမှုပေါင်း ၇ ခုမှ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးကဏ္ဍအား အောက်ပါ SWOT နည်းဖြင့် သုံးသပ်ချက်တစ်ခုထွက်ပေါ်လာပါသည်။

ဇယားအမှတ် ၁၁ - SWOT နည်းဖြင့်သုံးသပ်ခြင်း

ဘုံအားကောင်းချက်များ • လူမှုအဖွဲ့အစည်း ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး လုပ်ငန်းများတွင် လူမှုအကျိုးပြု စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်လျက်ရှိနေခြင်း။ • တမူထူးခြားသည့် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများနှင့် သဘာဝအရင်းအမြစ်များထွက်ခြင်း။ • လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင် မျိုးဆက်သစ်များအကြား ဆန်းသစ်မှုများ၊ တီထွင်ဖန်တီးမှုများရှိခြင်း။ • လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးဆိုင်ရာ ပညာပေးရေးကဏ္ဍကိုဖွံ့ဖြိုးစေခြင်း။ ထိုင်း၏အားကောင်းချက်များ • လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများအတွက် ဥပဒေမူဘောင်ရှိခြင်း (ရပ်ရွာအခြေပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်း အားပေးမြှင့်တင်မှု အက်ဥပဒေ, B.E. 2548 နှင့် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်း အက်ဥပဒေ, B.E. 2562) • အစိုးရ/ခရိုင်အလိုက်ထားရှိသော အေချင်စီများက ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုမြင့်မားလာခြင်း။ (Thailand 4.0) • အားကောင်းသောလူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းစုများက ၎င်းတို့၏ လုပ်ငန်းကို ကြီးထွားစေပြီး နိုင်ငံတကာသို့ထိုးဖောက်ရန် အလားအလာရှိခြင်း။	ဘုံအားနည်းချက်များ • SE နှင့်ဆက်စပ်သော ဂေဟစနစ်၏ အပြင်ဘက်တွင် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို နားမလည်ခြင်း (ဥပမာ - CSR vs. SE)။ • ရပ်ရွာအဆင့်၊ ဒေသတွင်းအဆင့်၊ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာအဆင့် တို့တွင် SE ၏အဓိပ္ပါယ်ကို အမျိုးမျိုးဖွင့်ဆိုကြသည်။ • လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်အသိုင်းအဝိုင်း၊ အထူးသဖြင့် NGO များ (သို့) မောင်ဒေးရှင်းများနှင့် ဆက်စပ်လျက်ရှိသော အသိုင်းအဝိုင်းတွင် စီးပွားရေးဗဟုသုတနည်းပါးခြင်း။ • ထုတ်ကုန်တစ်ခုကို လက်တွေ့အားဖြင့် မည်ကဲ့သို့ ဖွံ့ဖြိုးအောင်ပြုလုပ်ရမည်ဆိုသည့် အသိနည်းပါးခြင်း။ • NGO/မောင်ဒေးရှင်းများက လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းအဖြစ် ပြောင်းလဲလုပ်ကိုင်သည့်အခါ "ရည်မှန်းချက် စီးမျောခြင်း" နှင့် ဆက်စပ်ပဋိပက္ခများ ဖြစ်ပေါ်ခြင်း။ • ငွေကြေးစီမံခန့်ခွဲမှုတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်း။ • ရရှိနိုင်သော ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုကို လက်လှမ်းမီရန် လုပ်နိုင်စွမ်းနည်းပါးမှု။ (ငွေကြေးကုန်ကျမှု/အရည်အချင်း/ဗဟုသုတ) • SE များမှထုတ်လုပ်သော ထုတ်ကုန်များသည် အများအားဖြင့် အရည်အသွေးတစ်သမတ်တည်း ဖြစ်နေခြင်း (နီးစပ်၍သာအားပေးဝယ်ယူခြင်းမျိုး)။ • လူမှုပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်မှုကို တိုင်းတာမှု နည်းပါးခြင်း။ • ကွန်ယက်များနှင့် အထောက်အပံ့ပေးသူများသည် အဓိကမြို့ကြီးများတွင်သာ စိမ့်ဝင်နေခြင်း (ဘန်ကောက်/ရန်ကုန်)။ မြန်မာ၏အားနည်းချက်များ • မြန်မာနိုင်ငံတွင် SE များကိုစာရင်းပြုစုထားခြင်း မရှိသလောက်နည်းပါးခြင်း။ • လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်နိုင်မှုများ၊ တိုင်းရင်းသား အုပ်စုများအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ခြေများကို စဉ်းစားပေးမှုမရှိသလောက်နည်းပါးခြင်း။ • SE များကိုဥပဒေဖြင့်အသိအမှတ်ပြုထားမှုမရှိခြင်း။
---	---

ဘုံအခွင့်အလမ်းများ • Covid-19 ကြောင့် စားသုံးသူများ၏ ဝယ်ယူမှု အလေ့အထများ ပြောင်းလဲလာခြင်း (အွန်လိုင်းမှဝယ်ယူလာကြခြင်း စသဖြင့်)။ • နိုင်ငံတကာမှ လူမှုစီးပွားစီမံကိန်းများ/မိတ်ဖက် များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ခြင်း/ဖလှယ်ခြင်း။ • ကုန်ပစ္စည်း/ဝန်ဆောင်မှု၏ ထူးခြားချက်ကို ရှင်းလင်းတင်ဆက်ကာ တန်ဖိုးမြှင့်တင်ခြင်း။ • SDG ရည်မှန်းချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် အစိုးရ၏မူဝါဒထုတ်ပြန်မှုများကြောင့် SE များ၏ အခန်းကဏ္ဍ ကြီးထွားလာနိုင်ခြေရှိခြင်း။ • 'လုပ်ငန်းကြီး' များ၏ တာဝန်ဝတ္တရားနှင့် အကျိုးသက်ဆိုင်သူများအားလုံး အကျိုးဖြစ်ထွန်း စေရန် ဆောင်ရွက်ပေးသည့်စနစ် (stakeholder capitalism) ကိုနားလည်သိရှိမှု မြှင့်မားလာခြင်း။ မြန်မာနိုင်ငံရှိအခွင့်အလမ်းများ • တက်သစ်စရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို အားပေးရန် အစိုးရကအွန်လိုင်းမှတစ်ဆင့်စနစ်ထားရှိခြင်း။ • အသေးစားငွေကြေးလုပ်ငန်းများကို အသုံးပြုလိုအား မြှင့်မားခြင်း။ • မိသားစုဝင်ငွေနှင့် ဝယ်နိုင်စွမ်းအား မြှင့်လာခြင်း။ • အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ဥရောပသမဂ္ဂမှ မြန်မာနိုင်ငံ SE များမှထုတ်လုပ်သော ထုတ်ကုန် အချို့ကို စိတ်ဝင်တစားရှိခြင်း။ ထိုင်းနိုင်ငံရှိအခွင့်အလမ်းများ • လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများကို မြှင့်တင်ပေးပြီး ထောက်ပံ့ပေးမည့် လက်ရှိအစိုးရ၏မူဝါဒ (အထူးသဖြင့် Covid-19 ရောဂါဖြစ်ပွားနေသောကာလတွင်)။ • လိုအပ်သောလူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းအရွယ်အစားကို လုပ်ကိုင်နိုင်စေရန်အလို့ငှာ အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက မိတ်ဖက် ပူးပေါင်းခြင်း (PPP)။ • ဆင်းရဲမွဲတေမှုနှင့် ဆင်းရဲချမ်းသာကွာဟမှု မြှင့်တက်နေခြင်းသည် SE များအား ထိုပြဿနာများကိုဖြေရှင်းရန် လက်တွေ့ကျသော tool တစ်ခုဖြစ်စေသည်။	ဘုံစိန်ခေါ်မှုများ • အစိုးရအထောက်အပံ့နှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်ကိုရရှိရန် ခက်ခဲခြင်း (SE များအတွက် ထုတ်ပြန်ထားသော မူဝါဒများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် ရှင်းလင်းမှုမရှိပါ) • ချေးငွေထုတ်ယူခွင့်ပြုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဖြတ်သန်းရသည့်အဆင့်များပြားလွန်းပြီး ရှုပ်ထွေးခြင်း။ (သတ်မှတ်ထားသည့် စည်းကမ်းပြည့်မီရန် လိုအပ်ချက်/ အာမခံ ပေးရသည့်စနစ်/ စွန့်စားမှုအပေါ်တာဝန်ယူမှု) • အများပြည်သူအတွက်လုပ်ကိုင်ရသော အေဂျင်စီများ (အစိုးရအေဂျင်စီများ) အကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မရှိခြင်း။ • Covid-19 ကပ်ရောဂါနှင့် ၎င်း၏အကျိုးဆက်ဖြစ်သော SE များအတွက် ဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှု (အထူးသဖြင့် ကမ္ဘာလှည့် ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဲ့သို့သော သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ)။ • လိုအပ်သောအရည်အချင်းနှင့်ကိုက်ညီသော အလုပ်သမား အင်အားမရှိခြင်း။ မြန်မာနိုင်ငံရှိစိန်ခေါ်မှုများ • အစိုးရအထောက်အပံ့မရှိခြင်း (ငွေကြေးထောက်ပံ့ခြင်း/ အခွန်နှင့်ပတ်သက်သည့် ဆွဲဆောင်မှု/ SE ဥပဒေ)။ • မြန်မာနိုင်ငံရှိ SE များအတွက် အရည်အသွေး အာမခံချက်ပေးသည့် အစီအစဉ်တစ်ရပ်မရှိခြင်း။ ထိုင်းနိုင်ငံရှိစိန်ခေါ်မှုများ • SE လုပ်ငန်းများမြှင့်တင်ရေးအက်ဥပဒေသစ်သည် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ရှုပ်ထွေးမှုများဖြစ်စေခြင်း။
--	---

၈.၃။ လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးနှင့်ပတ်သက်၍ စစ်တမ်းကောက်ယူခြင်း

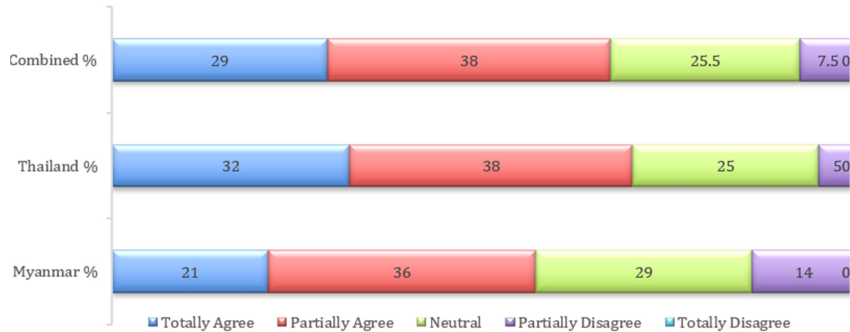
Thomsom Reuters Foundation ၏လေ့လာမှုမှ မေးခွန်းများကိုအခြေခံထားသော မိမိတို့၏အွန်လိုင်းစစ်တမ်းတွင် စစ်တမ်းဖြေဆိုသူများအား အောက်ပါဖော်ပြချက် ၁၂ ချက်ကို လူမှုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကြုံတွေ့ရသော ဘုံစိန်ခေါ်မှုများအပေါ်မူတည်ကာ အမှတ်ပေးစေပါသည်။

- မြန်မာ/ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် လုပ်ငန်းများစတင်လုပ်ကိုင်ရန် အခြေအနေ ပေးသည်။
- မြန်မာ/ထိုင်းအစိုးရ၏မူဝါဒသည် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များကို အထောက်အကူပြုသည်။
- မြန်မာ/ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် ဂရုစိုက်မှုကြေးထောက်ပံ့မှုရရှိရန် လွယ်ကူသည်။
- မြန်မာ/ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အထောက်အပံ့ (ငွေချေးယူခြင်းနှင့် /သို့မဟုတ် သက်သာခွင့်) များရရှိရန် လွယ်ကူလွယ်ကူပင် လက်လှမ်းမီသည်။
- မြန်မာ/ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များသည် ၎င်းတို့လိုအပ်လျက်ရှိသော ငွေကြေး မဟုတ်သည့် အခြားအထောက်အပံ့များ (ဥပမာ - ငွေကြေးဆိုင်ရာ၊ ဥပဒေဆိုင်ရာ၊ ပညာရပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြံဉာဏ်များ၊ ဈေးကွက်များနှင့် ကွန်ယက်များကိုလက်လှမ်းမီမှု၊ သင်တန်းများ၊ လမ်းညွှန်မှုများ၊ လုပ်ကိုင်ပုံ နည်းလမ်းပြသမှုများ) ကိုရရှိရန် လွယ်ကူသည်။
- မြန်မာ/ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များသည် အစိုးရထံ ရောင်းချရန် လွယ်ကူသည်။
- မြန်မာ/ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများထံ ရောင်းချရန် လွယ်ကူသည်။
- မြန်မာ/ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များသည် ပြည်သူလူထုထံ ရောင်းချရန် လွယ်ကူသည်။
- မြန်မာ/ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ပြည်သူလူထုသည် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ မည်ကဲ့သို့သောအလုပ်မျိုး လုပ်ကိုင်သည်ကို နားလည်သည်။
- မြန်မာ/ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များသည် ၎င်းတို့၏လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းမှ ရသောဝင်ငွေဖြင့် စားဝတ်နေရေးရပ်တည်နိုင်သည်။
- မြန်မာ/ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များသည် လုပ်ငန်းအရှိန်ရလျှက်ရှိသည်။

အောက်ပါတို့သည် စစ်တမ်းကောက်ယူရာမှရရှိလာသော ရလဒ်များဖြစ်ပါသည်။

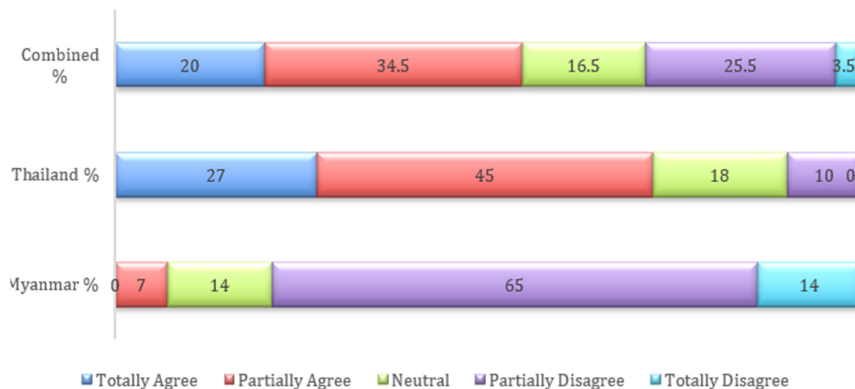
1. Conditions are favourable for social entrepreneurs to start and grow their businesses in Myanmar/Thailand

ပုံအမှတ် ၁၃ - အခြေအနေပေးမှု

မြန်မာနှင့်ထိုင်းနှစ်နိုင်ငံလုံးရှိ စစ်တမ်းဖြေဆိုသူများ၏ ယူဆချက်များသည် ဤနေရာတွင် ဆင်တူကြပါသည်။ မည်ကဲ့သို့ဆင်တူနေသနည်းဆိုသော် ဖြေဆိုသူများထဲမှ အများစုသည် လုပ်ငန်းများကိုစတင်ဖွံ့ဖြိုးစကာလတွင် လုပ်ငန်းရှင်များကြုံတွေ့ရသော အခြေအနေများကို ကောင်းသည်ဟုယူဆကြပါသည်။

2. Government policy supports social entrepreneurs in Myanmar/Thailand

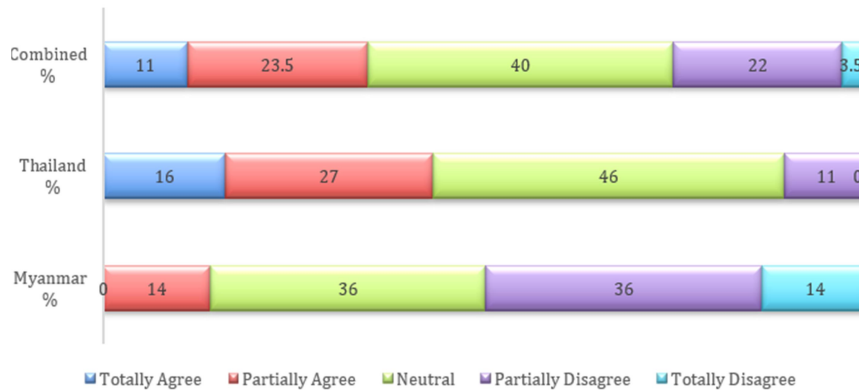

ပုံအမှတ် ၁၄ - အစိုးရပေါ်လစီ

လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများကို အစိုးရကအထောက်အကူဖြစ်စေသည်ဆိုသည့် အဆိုပြုချက်အပေါ် မြန်မာနိုင်ငံမှ စစ်တမ်းဖြေဆိုသူများသည် ထိုင်းနိုင်ငံမှပါဝင်ဖြေဆိုသူများနှင့် သဘောထားကွဲပြားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံဖြေဆိုသူများထဲမှ ၇၉% သည် အထက်ပါအဆိုပြုချက်ကို လုံးဝသော်လည်းကောင်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော်လည်းကောင်း သဘောတူညီခြင်းမရှိပါ။ သို့သော် ထိုင်းမှဖြေဆိုသူ ၇၂% သည် လုံးဝသော်လည်းကောင်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော်လည်းကောင်း အထက်ပါအဆိုပြုချက်အပေါ် သဘောတူကြပါသည်။

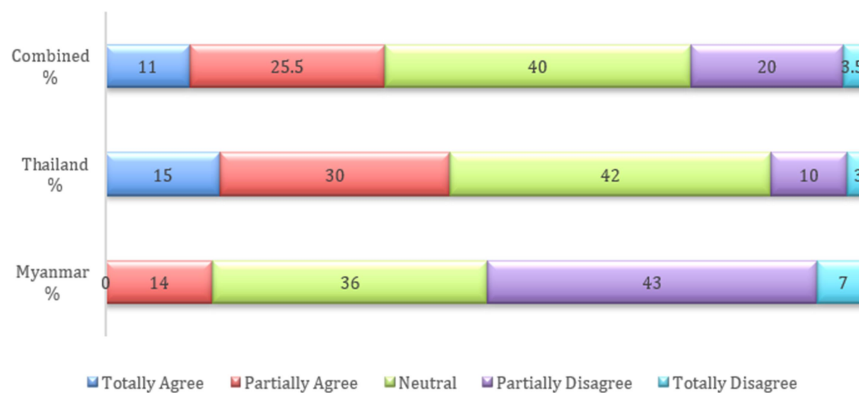
3. It is easy for social entrepreneurs to get grant funding in Myanmar/Thailand

ပုံအမှတ် ၁၅ - ဂရန့်ငွေကြေးရရှိမှု

ထိုင်းလူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများအတွက် တည်ရှိနေသော SE ဂေဟစနစ်သည် ပိုမိုအဆင့်မြင့်သည့် သဘောသဘာဝရှိသောကြောင့် ထိုင်းမှဖြေဆိုသူ ၄၃%သည် ဂရန့်ငွေကြေးအထောက်အပံ့ရရှိရန် လွယ်ကူသည်ဟု ယူဆကြမည် ဖြစ်ရာ၊ မြန်မာနှင့်ယှဉ်ပါက မြန်မာနိုင်ငံမှဖြေဆိုသူ ၁၄% ကသာ လွယ်ကူသည်ဟုယူဆလေသည်။

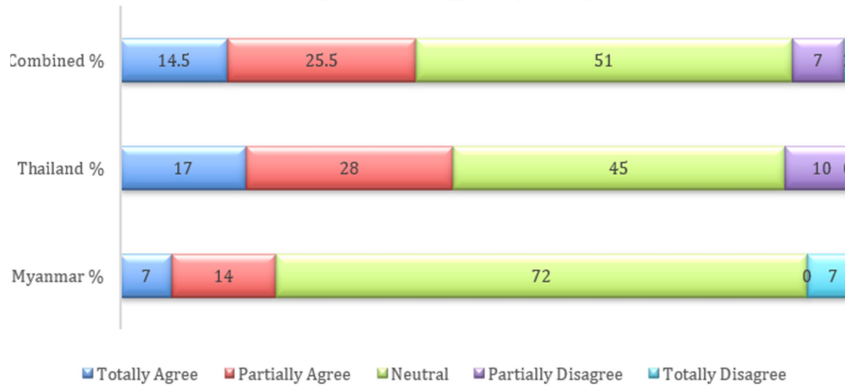
4. It is easy for social entrepreneurs to access investment in Myanmar/Thailand (debt and/or equity)

ပုံအမှတ် ၁၆ - ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု

အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည့် ဂရန့်ငွေကြေးအထောက်အပံ့ရရှိမှုနှင့် အလားတူပင်၊ ထိုင်းနိုင်ငံမှဖြေဆိုသူများသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအတွက် အထောက်အပံ့ရရှိရန် လွယ်လွယ်ကူကူပင်လက်လှမ်းမီသည်ဟု ၄၅% ကဆိုကြသည်။ မြန်မာတွင်မူ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည်။ ၁၄% ကသာ လွယ်ကူသည်ဟု ဆိုထားပါသည်။

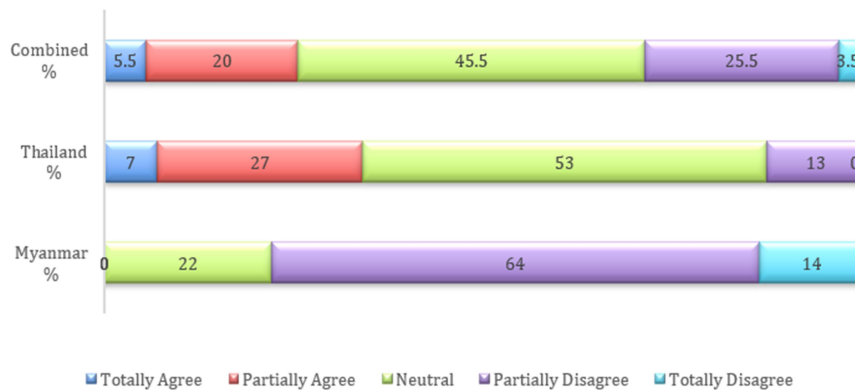
5. Social entrepreneurs can access the non-financial support they need (e.g. advice; access to markets and networks; coaching, mentoring and training) in Myanmar/Thailand

ပုံအမှတ် ၁၇ - ငွေကြေးမဟုတ်သော အထောက်အပံ့များ

ခြုံငုံရလျှင် မြန်မာနှင့်ထိုင်းနှစ်နိုင်ငံစလုံးမှ စစ်တမ်းဖြေဆိုသူ ၅၁% သည် ၎င်းတို့လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများတွင် လိုအပ်သော ငွေကြေးမဟုတ်သည့်အခြားအထောက်အပံ့များကို လက်လှမ်းမီပါသည်ဆိုသည့် အဆိုပြုချက်အပေါ်တွင် ကြားနေသဘောထားရှိသည်။ သို့သော် ထိုင်းမှဖြေဆိုသူ ၄၅% သည် ထိုအဆိုပြုချက်ကို လုံးဝသော်လည်းကောင်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော်လည်းကောင်း အကောင်းဘက်ကသဘောတူလျက်ရှိပြီး၊ မြန်မာတွင်မူ ၂၁% သာသဘောတူလေသည်။

6. It is easy for social entrepreneurs to sell to the government in Myanmar/Thailand

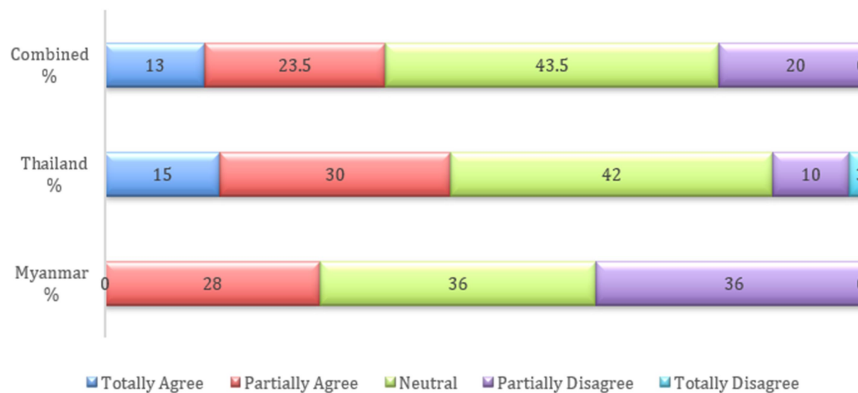

ပုံအမှတ် ၁၈ - B2G

လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များသည် B2G စာချုပ်များဖြင့် အစိုးရထံရောင်းချရန် လွယ်ကူမှုနှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာမှမည်သူမျှလွယ်ကူသည်ဟု မဖြေဆိုကြပါ။ အများစု (၇၈%) မှာ လုံးဝသော်လည်းကောင်း၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော်လည်းကောင်း မလွယ်ကူကြောင်းသာဆိုကြသည်။ သို့သော် ထိုင်းမှဖြေဆိုသူများကား မတူညီသောအဖြေကို ပေးပါသည်။ ၃၄% သည် လုံးဝသော်လည်းကောင်း၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော်လည်းကောင်း အစိုးရထံရောင်းချရန် လွယ်ကူကြောင်းဆိုထားပြီး၊ ၅၃% မှာ ကြားနေဖြစ်သည်။

7. It is easy for social entrepreneurs to sell to businesses in Myanmar/Thailand

ပုံအမှတ် ၁၉ - B2B

ဤအဆိုအပေါ်တွင် ထိုင်းနှင့်မြန်မာနှစ်နိုင်ငံစလုံးမှ ဖြေဆိုသူအများအပြားသည် ကြားနေအဖြေကိုသာ ရွေးချယ်ထားသောကြောင့် ကွာဟချက်အများကြီးမရှိလှပါ။ သို့သော် ဤအဆိုကို သဘောတူသူ ထိုင်းမှ ၄၅% ရှိပြီး မြန်မာနှင့် ယှဉ်ပါက မြန်မာတွင် ၂၈% သာရှိသည်။

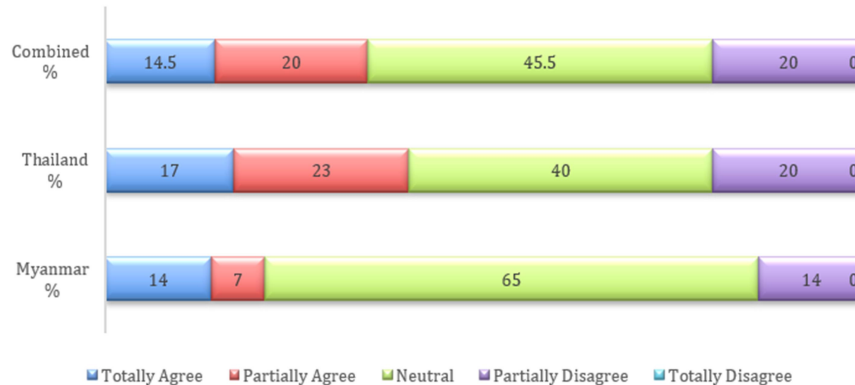
8. It is easy for social entrepreneurs to sell the public in Myanmar/Thailand

ပုံအမှတ် ၂၀ - B2C

ထိုင်းနှင့်မြန်မာနှစ်နိုင်ငံစလုံးမှ ဂျပန်ပုံစံကျင် ဖြေဆိုသူများသည် ဤအဆိုအပေါ်တွင် ကြားနေသဘောထားရှိပါသည်။ သို့သော် ထိုင်းမှ ၄၇% သောဖြေဆိုသူများသည် လုံးဝသော်လည်းကောင်း တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော်လည်းကောင်း ဤအဆိုနှင့် သဘောတူညီလျက်ရှိပြီး မြန်မာမှ ၂၈% သာလျှင် သဘောတူကြပါသည်။

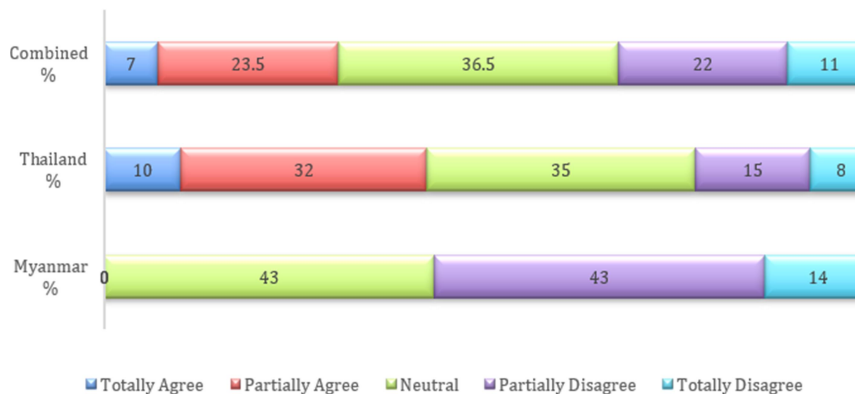
9. It is easy for social entrepreneurs to attract staff with the required skills in Myanmar/Thailand

ပုံအမှတ် ၂၁ - ကျွမ်းကျင်အဆင့်ဝန်ထမ်း

မြန်မာနှင့်ထိုင်းနှစ်နိုင်ငံစလုံးမှ စစ်တမ်းဖြေဆိုသူများသည် ၎င်းတို့နိုင်ငံတွင် အရည်အချင်းရှိသောဝန်ထမ်းများကို ရရှိနိုင်ပါသည်ဟူသော အဆိုအပေါ် အပေါင်းလက္ခဏာဖြေဆိုခြင်း နည်းပါးသည်။ ဖြေဆိုသူများအနက် မြန်မာမှ ၇၉% နှင့် ထိုင်းမှ ၆၀% သည် ထိုအဆိုအပေါ် တစိတ်တဒေသအားဖြင့် သဘောမတူဟုသော်လည်းကောင်း၊ ကြားနေသော်လည်းကောင်း ဖြေဆိုထားပါသည်။

10. The general public understands what social entrepreneurs do in Myanmar/Thailand

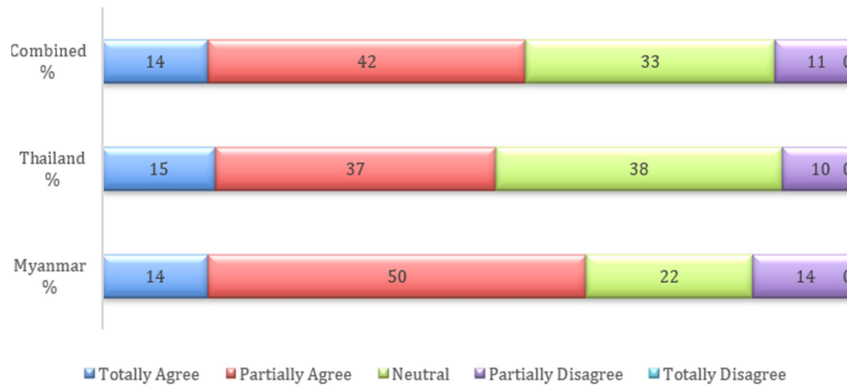

ပုံအမှတ် ၂၂ - အများပြည်သူ

ပြည်သူလူထုသည် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များ မည်ကဲ့သို့သော အလုပ်မျိုးလုပ်ကိုင်သည်ကို နားလည်သည်ဆိုသော အဆိုအပေါ်တွင် အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ စစ်တမ်းဖြေဆိုသူစုစုပေါင်း၏ ၅၇% သည် လုံးဝသော်လည်းကောင်း၊ တစိတ်တပိုင်းသော်လည်းကောင်း သဘောမတူကြောင်းဆိုထားသောကြောင့် ပိုမိုထိရောက်သော လူထုနှင့်ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုမျိုး လိုအပ်ပုံရပါသည်။

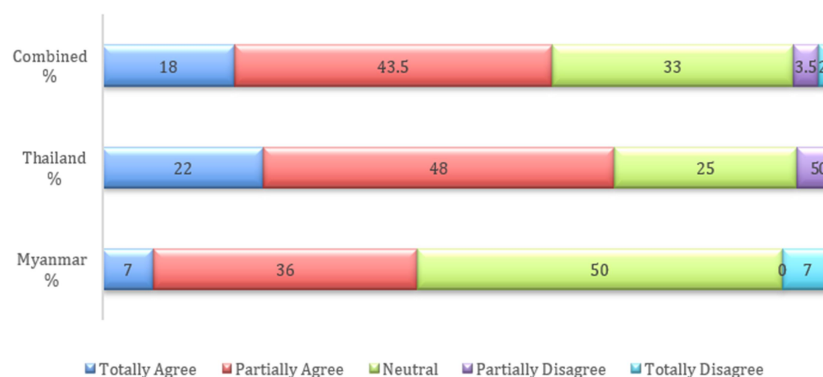
11. Social entrepreneurs can make a living from their work in Myanmar/Thailand

ပုံအမှတ် ၂၃ - စားဝတ်နေရေးအတွက် ရပ်တည်နိုင်မှု

ယေဘုယျအားဖြင့်ဆိုရလျှင် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များသည် ၎င်းတို့၏လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းမှ ရသောဝင်ငွေဖြင့် စားဝတ်နေရေးရပ်တည်နိုင်သည်ဆိုသည့် အဆိုအပေါ် ဖြေသည့်အဖြေများသည် အပြုသဘောဆောင်ကြပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံဖြေဆိုသူများအနက် ၆၄% နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံမှ ၅၂% သည် လုံးဝသော်လည်းကောင်း၊ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသော်လည်းကောင်း ၎င်းအဆိုနှင့်သဘောတူညီကြသည်။ စုစုပေါင်း၏ ၁၁% ကသာ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း သဘောမတူညီပါဟု ဆိုထားပြီး လုံးဝသဘောမတူပါဟု မည်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်ကမျှ ဖြေဆိုထားခြင်းမရှိပေ။

12. Social entrepreneurship is gaining momentum in Myanmar/Thailand

ပုံအမှတ် ၂၄ - အရှိန်ရရှိမှု

ခြုံငုံ၍ဆိုရလျှင် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များ၏ လုပ်ငန်းအရှိန်ရမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် စစ်တမ်းအဖြေများက နှစ်နိုင်ငံစလုံးတွင် အင်မတန်ကောင်းမွန်သောအခြေအနေရှိသည်ဟု ဆိုကြပါသည်။ ထိုင်းမှ ၇၀% က ဖော်ပြပါအဆိုနှင့် သဘောတူလျက်ရှိပြီး၊ မြန်မာတွင်တော့ ၄၃% သာသဘောတူပါသည်။ မြန်မာတွင် ၅၀% က ကြားနေဖြစ်ပြီး ၇% က ၎င်းအဆိုအပေါ် သဘောတူညီခြင်းမရှိပါ။

၉။ ဘုံတွန်းအားများနှင့်စိန်ခေါ်မှုများ

လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးစစ်တမ်းကောက်ယူမှု၊ SWOT အကဲဖြတ်မှု၊ ဦးတည်အုပ်စုဆွေးနွေးမှုများနှင့် သုတေသနစာပေ သုံးသပ်ချက်များမှရရှိသော ရလဒ်များအရ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ထိုင်းနိုင်ငံတို့ရှိ SE များ၏ဂေဟစနစ်သည် အောက်ပါ အဓိကစိန်ခေါ်မှုများကို ရင်ဆိုင်နေရပါသည်။

ဇယားအမှတ် ၁၂ - အဓိကစိန်ခေါ်မှုများ

		
ချေးငွေထုတ်ယူခွင့်ပြုသည့် လုပ်ငန်းစဉ်တွင် ဖြတ်သန်းရသည့် အဆင့် များပြားလွန်းပြီး ရှုပ်ထွေးခြင်း (သတ်မှတ်ထားသည့် စည်းကမ်းပြည့်မီရန် လိုအပ်ချက်/ အာမခံပေးရသည့်စနစ်/ စွန့်စားမှု အပေါ်တာဝန်ယူမှု) ကြောင့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များအတွက် ဂရုစိုက်မှုကြေး ထောက်ပံ့မှုရရှိရန် သိပ်မလွယ်ကူပါ။	SE ဂေဟစနစ်အား စာရင်းပြုစုထားခြင်း မရှိသလောက် နည်းပါးပြီး SE များကို ဥပဒေဖြင့် အသိအမှတ်ပြုထားမှု မရှိခြင်း။ တို့ကြောင့် မြန်မာအစိုးရ၏ မူဝါဒများသည် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များကို အထောက်အကူမပြုပေ။ (ဥပမာ - ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု/ အခွန်နှင့်ပတ်သက်သည့် ဆွဲဆောင်မှု/ SE ဥပဒေ တို့မရှိခြင်း)	ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များအတွက် လိုအပ်သောအရည်အချင်းနှင့် ကိုက်ညီသော အလုပ်သမား အင်အားကို လက်လှမ်းမီမှုရရှိရန် ခက်ခဲသည်။
လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များအတွက် အစိုးရအထောက်အပံ့နှင့် ပတ်သက်သည့် သတင်းအချက်အလက်ကိုရရှိရန် ခက်ခဲသည့်အပြင် (ဥပမာ - SE များအတွက်ထုတ်ပြန်ထားသော မူဝါဒများနှင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် ရှင်းလင်းမှုမရှိပါ)၊ အများပြည်သူအတွက်လုပ်ကိုင်ရသော အေဂျင်စီများ (အစိုးရ အေဂျင်စီများ) အချင်းချင်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မရှိပေ။	လူမှုရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အပေါ် သက်ရောက်နိုင်မှုများ၊ တိုင်းရင်းသားအုပ်စုများအပေါ် သက်ရောက်နိုင်ခြေများကို စဉ်းစားပေးမှုမရှိသလောက် နည်းပါးသည်။	SE လုပ်ငန်းများမြှင့်တင်ရေး အက်ဥပဒေသစ်သည် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို ရှုပ်ထွေးမှုများဖြစ်စေသည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းဥပဒေသည် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များက လုပ်ငန်းကို SE အဖြစ်လျှောက်ထားပြီး အကူအညီရယူရာတွင် အဟန့်အတားတစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်သည်။

SE နှင့်ဆက်စပ်သော ဂေဟစနစ်၏ အပြင်ဘက်တွင် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များ၏ အခန်းကဏ္ဍကို နားလည်ခြင်း မရှိပေ (ဥပမာ - CSR vs. SE)။ ထို့ပြင် SE ၏ အဓိပ္ပါယ် သတ်မှတ်ချက်ကို အများသဘောတူ ဖွင့်ဆိုထားခြင်းမရှိပါ (ရပ်ရွာအဆင့်၊ ဒေသတွင်းအဆင့်၊ နိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာအဆင့်တို့တွင် SE ၏အဓိပ္ပါယ်ကို အမျိုးမျိုး ဖွင့်ဆိုကြသည်)။	လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင် မျိုးဆက်သစ်များအား မွေးထုတ်ပေးခြင်းနှင့် SE ဂေဟစနစ်ကို အထောက်အကူ ပြုရာတွင် အဆင့်မြင့်ပညာ အင်စတီကျူးရှင်းများ၏ ပါဝင်လုပ်ဆောင်မှုနည်းပါးသည်။	
Covid-19 ကပ်ရောဂါသည် SE များအတွက် ဝင်ငွေဆုံးရှုံးမှု ဖြစ်ပေါ်စေသည် (အထူးသဖြင့် ကမ္ဘာလှည့်ခရီးသွားလုပ်ငန်းကဲ့သို့ သော သက်ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများ)။		

၁၀။ ကွာဟချက် စိစစ်လေ့လာမှု

မြန်မာနှင့်ထိုင်းနှစ်နိုင်ငံလုံးရှိ SE ဂေဟစနစ်က ရင်ဆိုင်ရလျက်ရှိသော စိန်ခေါ်မှုများအပေါ်တွင် အခြေခံကာ အောက်ပါ GAP စိစစ်လေ့လာမှုကို ပြုလုပ်ထားပါသည်။

မျှော်လင့်ချက် (Desired)

အရည်အချင်းပြည့်ဝပြီး အောင်မြင်သော လူမှုအကျိုးပြု စွန့်စားပေးလုပ်ငန်းရှင်များ

- ထိုင်းနှင့်မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် အရည်အချင်းပြည့်ဝသော လုပ်အားအင်အားစုကို လက်တကမ်းတွင် ရရှိနိုင်သော လူမှုစီးပွား ဂေဟစနစ်၊ ထို့ပြင် ဆန်းသစ်တီထွင်ချိန်ဆိုင်ပြီး အကျိုးရှိသောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကို ဖန်တီးရန်အလားအလာရှိသည့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များတွင် သက်ဆိုင်ရာ စီးပွားရေးဆိုင်ရာဗဟုသုတများရှိသော လူမှုစီးပွားဂေဟစနစ်ရှိခြင်း။

လက်ရှိအခြေအနေ (Current)

အရည်အချင်းပြည့်ဝသော ပန်ထမ်းများနှင့် ဗဟုသုတမရှိခြင်း

- တိုက်ရိုက်နှင့်တဆင့်ခံသုတေသနရလဒ် နှစ်မျိုးစလုံးအရ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်၊ လုပ်ငန်းတည်ထောင်သူနှင့် လုပ်သားများတွင် လိုအပ်သောကျွမ်းကျင်မှုများ မရှိကြခြင်းသည် အဓိကပြဿနာဖြစ်သည်။ ထိုလူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင် အများစုသည် အကျိုးအမြတ်မယူသောလုပ်ငန်းနယ်ပယ်မှ လာရောက်ခြင်းဖြစ်ပြီး ဘဏ္ဍာရေးကိစ္စ၊ မားကက်တင်းဆင်းခြင်း၊ ထုတ်ကုန်ဖွံ့ဖြိုးမှုနှင့် လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ် စီမံခန့်ခွဲမှုတို့တွင် အမြဲတစေကျင်လည်မှုမရှိသည့် အတွေ့အကြုံ ရှိချင်မှရှိပေမည်။

လုပ်ဆောင်ရမည့်အရာ (Action)

ရေရှည်တည်တံ့သော ကျွမ်းကျင်မှုဖြင့်တင်ရေး

- လက်တွေ့ကျသည့်လုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်နိုင်-မဖြစ်နိုင်လေ့လာရန် အသေးစိတ်မူဘောင်မှတဆင့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်သန်နိုင်ရေး အကူအညီပေးရန်နှင့် လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် ကျွမ်းကျင်မှုများတည်ဆောက်ရန်တို့ကို ရည်ရွယ်ကာ အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲများ၊ နီးနှောဖလှယ်ပွဲများ၊ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းနမူနာပုံစံငယ် (social business model canvas) ရေးဆွဲခြင်း၊ တန်ဖိုးသတ်မှတ်အာမခံသည့်ပုံစံငယ် (value proposition canvas) ရေးဆွဲခြင်းစသည့် လေ့လာမှုများကို အသုံးပြုနိုင်သည့်အစီအစဉ်များစွာပါဝင်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုဖြင့်တင်ရေးအစီအစဉ်များကို ထားရှိပါ။ ထို့ပြင် SE များကို ရေရှည်တည်တံ့စေရန် အဆိုပါ ကျွမ်းကျင်မှုဖြင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများကို အမြဲမပြတ် ဆောင်ရွက်နေရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ထိုလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်တက်ရောက်သူများကို ရေရှည်အားဖြင့် ဦးဆောင်ပြသပေးခြင်း (coaching) နှင့် ကျွမ်းကျင်သူကဦးဆောင်လမ်းညွှန်မှုပေးခြင်း (mentoring) အစီအစဉ်များကိုလည်း ထည့်သွင်းရန် လိုအပ်သည်။ ထို့အပြင် ပညာဆင့်ပွားနိုင်ရန်နှင့် သင်တန်းများမှ အကျိုးကျေးဇူးများကို သင်တန်းတက်ရောက်သူ အရေအတွက်များသထက်များများရရှိနိုင်စေရန် သင်တန်းဆရာများမွေးထုတ်ခြင်း အစီအစဉ်ကိုလည်း ဖော်ဆောင်သင့်သည်။

မျှော်လင့်ချက် (Desired)

စုပေါင်းအားဖြင့် အထောက်အပံ့ယူသည့် ဂေဟစနစ် (Crowdfunding Ecosystem) ကို လက်လှမ်းမီမှု

- ထိုင်းနိုင်ငံနှင့်မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းရှင်များသည် စုပေါင်းအားဖြင့် (အွန်လိုင်းမှ) အထောက်အပံ့ယူနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းများ (crowdfunding opportunities) ကို ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု (သို့) ငွေကြေးအထောက်အပံ့ရယူမှု ပုံစံသစ်အဖြစ် အသုံးပြုရန် လက်လှမ်းမီစေရမည်။

လက်ရှိအခြေအနေ (Current)

ငွေကြေးထောက်ပံ့မှု (Funding) ရရှိရန် အခွင့်အလမ်း/လက်လှမ်းမီမှု အကန့်အသတ်ရှိခြင်း

- SE များကို ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုသည် အကန့်အသတ်နှင့်ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ် လက်လှမ်းမီရန် ခဲယဉ်းသည်။ အထောက်အပံ့ လျှောက်ထားရန် ရင်းမြစ်များစွာလိုအပ်ပြီး၊ စတည်တည်တောင်သူ လုပ်ငန်းရှင်၏ လုပ်ငန်းအပေါ် ထားသည့် အတွေးအခေါ်နှင့်အမြော်အမြင်အပေါ် ထင်ဟပ်မှုအမြဲရှိနေလိမ့်မည်မဟုတ်သည့် စည်းကမ်းချက်များကလည်း ရှိသေးသည်။ စုပေါင်းအားဖြင့် အွန်လိုင်းမှ အထောက်အပံ့ယူခြင်းသည် အထူးသဖြင့် မြို့ပြနှင့်ပေးကွာသော နေရာဒေသရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများအတွက် ပိုမိုဆန်းသစ်ပြီး ငွေကုန်ကြေးကျနည်းနည်းဖြင့် အရင်းအနှီးကို ရှာနိုင်သောကြောင့် တန်ဖိုးရှိသောလမ်းကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်လာနိုင်သည်။ အွန်လိုင်းမှ လူအများထံအလှူခံကာ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ရှာသည့် portal များစွာ (ထိုင်းနိုင်ငံတွင် taejai.com ကမ္ဘာ့တပွမ်းတွင် kiva.org စသဖြင့်) ရှိသော်လည်း၊ SE အများစုမှာ ထိုလမ်းကြောင်းကို သတိမမူမိပေ။ သို့မဟုတ် ဒစ်ဂျစ်တယ်နည်းပညာ အသုံးပြုသည့် အပေါ် ကျွမ်းကျင်မှုမရှိဟု ခံစားရခြင်း၊ ၎င်းကိုသုံးရန် ဗဟုသုတမရှိခြင်းတို့ကြောင့်လည်းဖြစ်နိုင်သည်။

လုပ်ဆောင်ရမည့်အရာ (Action)

စုပေါင်းအားဖြင့် အွန်လိုင်းမှ အထောက်အပံ့ယူခြင်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အရည်အသွေးများတည်ဆောက်ခြင်း

- SE အထောက်အကူပြု ဒေသဆိုင်ရာစင်တာများသည် ငွေကုန်ကြေးကျနည်းနည်းဖြင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုကို ပိုမိုပြီး တိုက်ရိုက်မြှင့်တင်ရန် စိတ်ကူးရှိသော လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များအား မိမိကိုယ်ကိုယုံကြည်မှု၊ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အခွင့်အလမ်းများရရှိစေရန်အလို့ငှာ ငွေကြေးဆိုင်ရာ အရည်အသွေးတည်ဆောက်ပေးသည့် အစီအစဉ်များကို ကမ်းလှမ်းရမည်။

မျှော်လင့်ချက် (Desired)

တက်ကြွပြီး အထောက်အကူပြုသော အဆင့်မြင့်ပညာအင်စတီကျုရှင်းများ (HEIs)

- ထိုင်းနိုင်ငံနှင့်မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဆင့်မြင့်ပညာအင်စတီကျုရှင်းများ (HEIs) သည် 'အပြောင်းအလဲကို ဖော်ဆောင်သူ' မျိုးဆက်သစ်များကို မွေးထုတ်မည်။ ထိုမျိုးဆက်သစ်များသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းတိုးတက်ရာ တိုးတက်ကြောင်း အသိပညာ၊ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် လုပ်ကိုင်လိုစိတ်တို့ဖြင့် ကြိုတင်ပြင်ဆင်ပြီးသားဖြစ်နေပြီး၊ ၎င်းတို့နှင့်သက်ဆိုင်သော နိုင်ငံများက ကတိကဝတ်ထားရှိသော စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးမှုပန်းတိုင်များ (SDGs) အောင်မြင်စေရန် ကူညီပေးနိုင်မည်။

လက်ရှိအခြေအနေ (Current)

SE လေ့လာစနစ်နှင့် HEI ဖိချိတ်ဆက်မှု အကန့်အသတ်ရှိနေခြင်း

- ထိုင်းနိုင်ငံရှိတက္ကသိုလ်အများအပြားတွင် SE ဘာသာရပ်ကို ဘွဲ့ဒီဂရီတန်းများဖွင့်လှစ်ပြီး၊ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းအား အထောက်အကူပေးသည့် ဆိုရပ်များကို တည်ထောင်ထားသော်လည်း အရေအတွက်အင်မတန်နည်းပါးသေးသည်။ မြန်မာတွင်မူ အခင်းအကျင်းက မတူပေ။ မြန်မာတွင် SE ဘာသာရပ်ကို ဘွဲ့ဒီဂရီပေးသည့် အစီအစဉ် (သို့မဟုတ်) အထောက်အကူပြုစင်တာ မရှိသေးပါ။

လုပ်ဆောင်ရမည့်အရာ (Action)

လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ဗဟုသုတဆုံရပ်

- လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းကို လက်တွေ့ပြုလုပ်နေသူ (practitioners) များအတွက် အရင်းအမြစ်များကိုရယူနိုင်သည့် ဆုံရပ်များကို မိတ်ဖက်တက္ကသိုလ်များတွင်ထားရှိပါ။ လူမှုပြဿနာများကို ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ကဏ္ဍအားလုံးမှ အကျိုးသက်ဆိုင်သူများနှင့် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပါ။ မူဝါဒချမှတ်သူများ၊ လက်တွေ့လုပ်ငန်းထဲတွင် ရှိနေသူများ၊ ပညာရှင်များ၊ ငွေကြေးထောက်ပံ့သူများနှင့် အများပြည်သူစသည့် ကဏ္ဍမျိုးစုံမှသူများက လူမှုစီးပွား လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော လူမှုအကျိုးပြုစနစ်လုပ်ငန်းများကို ပံ့ပိုးလာစေရန် ၎င်းတို့အချင်းချင်းအကြား အပြန်အလှန်ထိတွေ့အောင် ဦးရွက်ဦးဆောင်ပြုပေးခြင်းဖြင့် အထက်ပါကိစ္စများကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ပါမည်။ တက္ကသိုလ်များသည် ကျောင်းသားများအား SE ကဏ္ဍမှသူများနှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်မည့် အလုပ်သင်အစီအစဉ်များ၊ ကြီးကြပ်မှုဖြင့် အလုပ်နေရာချထားပေးခြင်း (work-placement) များ၊ အများပိုင်လုပ်ငန်း ထူထောင်ခြင်းဆိုင်ရာပညာရေးစသည့် ထူးခြားဆန်းသစ်သောအစီအစဉ်သစ်များ၊ အတန်းများ၊ ဘွဲ့ဒီဂရီသင်တန်းများကို ဖွင့်လှစ်ပေးရန်လိုအပ်သည်။ တက္ကသိုလ်များသည် ပြည်သူလူထု၊ အစိုးရအေဂျင်စီများနှင့် စီးပွားရေးလောကသားများကို လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းအကြောင်းနှင့် မြန်မာနှင့်ထိုင်းနိုင်ငံရှိ လူ့အဖွဲ့အစည်းများရင်ဆိုင်လျက်ရှိသော စိန်ခေါ်မှုများအတွက် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များက ဖော်ထုတ်ပေးနိုင်ချေရှိသည့်အဖြေများအကြောင်း အသိပညာပေးမှုများပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် လူမှုစီးပွားကဏ္ဍတွင် မားမားမတ်မတ် ရပ်တည်သူများအဖြစ် ဆောင်ရွက်နိုင်သည်။

မျှော်လင့်ချက် (Desired)

ဒေသတွင်း SE ကို အထောက်အကူပြုသည့် ဂေဟစနစ်

- ဒေသတွင်း (သို့) မိမိ၏ရပ်ရွာ/မြို့တွင်း ငွေကြေးနှင့် ငွေကြေးမဟုတ်သောအထောက်အပံ့များကို ရည်ရွယ်ချက်ကြီးမား၍ အခြေကျလျက်ရှိသည့် လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များအတွက် လက်လှမ်းမီစေပြီး၊ အစိုးရ၊ ပြည်သူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ကဲ့သို့ ဂေဟစနစ်တွင်ပါဝင်နေသည့် အကျိုးသက်ဆိုင်သူအမျိုးမျိုးအကြား “ပေါင်းကူးတံတား” သဖွယ် ဆောင်ရွက်ပေးသည့် SE အထောက်အကူပြုဂေဟစနစ်ရှိခြင်း။

လက်ရှိအခြေအနေ (Current)

ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုအားကောင်းသော SE အထောက်အကူပြုစနစ်

- SE ဂေဟစနစ်တွင် အဓိကလှုပ်ရှားသူအများအပြားသည် ဘန်ကောက် (ထိုင်းနိုင်ငံ) နှင့် ရန်ကုန် (မြန်မာနိုင်ငံ) ၏ မြို့ပြဧရိယာများတွင်သာ ရှိကြသည်။ ဤအထောက်အကူပြုအဖွဲ့များက ဖွင့်လှစ်ထားသော သင်တန်းများ၊ ပျိုးထောင်ရေး အစီအစဉ်များ၊ မြှင့်တင်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အခြားဆောင်ရွက်ချက်အများစုသည် အခြားဒေသများတွင်နေထိုင်ကြသော SE လုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ပါဝင်လှုပ်ရှားသူများအတွက် လက်လှမ်းမမီဖြစ်နေသည်။ ထို့ကြောင့် ဘေးဖယ်ထုတ်ခွဲခြားခံရသော လူ့အသိုင်းအဝန်းများအတွက် လုပ်ဆောင်နေသော SE များသည် ၎င်းတို့လိုအပ်သော အခြေခံအဆောက်အအုံများကို လုံလောက်စွာမရရှိပေ။

လုပ်ဆောင်ရမည့်အရာ (Action)

ဒေသဆိုင်ရာ SE ကွန်ယက်များ

- ရှိနှင့်နေပြီးသော လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများနှင့် လုပ်ငန်းထူထောင်ရန်ပြင်ဆင်လျက်ရှိသော လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် SE ဂေဟစနစ်ကို ပိုမိုလက်လှမ်းမီစေရန်၊ အခွင့်အလမ်းရရှိစေရန် ဒေသတွင်း (သို့) ရပ်ရွာ/မြို့တွင်း SE ဂေဟစနစ်တွင်ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများကို ကွန်ယက်များချိတ်ဆက်ကာ လည်ပတ်လုပ်ဆောင်ပါ။ ထိုကွန်ယက်များက အစိုးရ၊ ပြည်သူနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း ကဲ့သို့ ဂေဟစနစ်တွင်ပါဝင်နေသည့် အကျိုးသက်ဆိုင်သူအမျိုးမျိုးအကြား “ပေါင်းကူးတံတား” သဖွယ် ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်လိမ့်မည်။

မျှော်လင့်ချက် (Desired)

အဓိပ္ပာယ်ပြည့်ဝသော အကျိုးသက်ရောက်မှု တိုင်းတာခြင်း

- တိုင်းနိုင်ငံနှင့်မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းရှင်များသည် ၎င်းတို့လုပ်ငန်း၏အကျိုးဆက်ကို ခံစားရသူများအပေါ် ကောင်းမွန်သော အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိ-မရှိကိုတိုင်းတာပြီး၊ ရလဒ်ကို ၎င်းတို့၏စီးပွားရေးပုံစံများ (business models)၊ သက်ရောက်မှုအစီအစဉ်များ (impact programs)၊ လုပ်ငန်းအကြောင်းသရုပ်ဖော်ခြင်း (story-telling) နှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုရရှိရန်လျှောက်လွှာတင်သွင်းရာ (investment applications) တွင် အသုံးပြုနိုင်သည်။

လက်ရှိအခြေအနေ (Current)

အကျိုးသက်ရောက်မှု တိုင်းတာရာတွင် အကန့်အသတ်ရှိနေခြင်း

- လက်ရှိအနေအထားအရ တိုင်းနိုင်ငံနှင့်မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်း အများအပြားတွင် ၎င်းတို့လုပ်ငန်း၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုကို တိုင်းတာနိုင်သည့်မူဘောင်စနစ် တိတိကျကျမရှိပေ။ အကြောင်းရင်းများမှာ အချိန်မရှိခြင်း၊ ရင်းမြစ်မရှိခြင်းနှင့် သက်ရောက်မှုတိုင်းတာရန် ကျွမ်းကျင်မှုမရှိခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

လုပ်ဆောင်ရမည့်အရာ (Action)

အကျိုးသက်ရောက်မှု တိုင်းတာနည်းများနှင့် ပတ်သက်သည့် ကျွမ်းကျင်မှုဖြင့်တင်ခြင်း

- လူမှုစီးပွားလုပ်ငန်းများအတွက် SROI (သို့) အခြားသော လူမှုအကျိုးသက်ရောက်မှုဆိုင်ရာ အဓိကစွမ်းဆောင်ရည် အညွှန်းကိန်းများနှင့်ပတ်သက်၍ သင်တန်းများပြုလုပ်ပါ။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းသည် SE များအား ၎င်းတို့၏ ရေတို-ရေရှည် စွမ်းဆောင်နိုင်မှုအပေါ် တိုင်းတာတတ်လာစေမည်ဖြစ်ပြီး၊ လုပ်ငန်းအကြောင်းသရုပ်ဖော်ခြင်းနှင့် အသိပညာပေး ကမ်ပိန်းများမှတစ်ဆင့် ၎င်းတို့အတွက် ဈေးကွက်ကို ထိထိရောက်ရောက်ရှာဖွေရန် တန်ဖိုးရှိသော ကိရိယာတစ်ခု ဖြစ်ပေသည်။ လူမှုရေးဆိုင်ရာအကျိုးသက်ရောက်မှုစီမံကိန်းများ၏ ပြိုင်ဆိုင်မှုမြှင့်တင်မှုမားလာသော သဘောသဘာဝအရ၊ လုပ်ငန်းအကြောင်းသရုပ်ဖော်ခြင်းနည်းလမ်း (story-telling) သည် လူမှုအကျိုးပြုစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအဖို့ မိမိ၏ ကပ်စတန်မာများ၊ အကျိုးခံစားသူများနှင့် ငွေကြေးထောက်ပံ့သူများအား မိမိတို့၏ သက်ရောက်မှုမစ်ရှင် (impact mission) ၏ အောင်မြင်မှုအတိုင်းအတာကို ပြသရန် 'မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော' ကိရိယာဖြစ်သည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

Aidis, R. (2005). *Institutional Barriers to Small- and Medium-Sized Enterprise Operations in Transition Countries*. Small Business Economics, 25 (4), 305–317.

Agapitova, N., Sanchwz, B. & Tinsley, E. (2017). *Government Support to the Social Enterprise Sector: Comparative Review of Policy Frameworks and Tools*. World Bank Group. *innovationpolicyplatform*.
https://www.innovationpolicyplatform.org/system/files/SE%20Policy%20Note_Jun20/index.pdf.

AVPN (Asian Venture Philanthropy Network), (2018), *Social Investment Landscape in Asia*.
<https://avpn.asia/si-landscape/>

Bacq, S., & Janssen, F. (2011). *The multiple faces of social entrepreneurship: A review of definitional issues based on geographical and thematic criteria*. *Entrepreneurship & Regional Development*. 23 (5-6), 373-403.

British Council. (2013). Social entrepreneurship landscape in Myanmar.
<https://www.britishcouncil.org.mm/>

British Council. (2015, March 7-8). *UK University Dialogue on Social Enterprise and the Role of Higher Education Institutions*.
https://www.britishcouncil.or.th/sites/default/files/report_thailand-uk_university_dialogue.pdf

British Council, Tilleke & Gibbins, United Nations ESCAP and Thomson Reuters Foundation (2018, February). *ASEAN Social Enterprise Structuring Guide*. trust.
<http://www.trust.org/contentAsset/raw-data/33c07f11-2ab3-4737-849c-8b821adf3ca9/file>.

Capital Market Supervisory Board. (2015, April 2). *TorJor. 7/2558 Regulations on Offer for Sale of Securities through Electronic System or Network*, Capital Market Supervisory Board

ChangeFusion. (2019, July). *Mapping the social impact investment and innovative financial landscape in Thailand*. undp.
https://th.undp.org/content/thailand/en/home/library/democratic_governance/mapping-the-social-impact-investment-and-innovative-finance-land.html.

Charasuksawat, V. (n.d). *Social Enterprise Promotion in Thailand*. kritsdika, <https://www.kritsdika.go.th/data/activity/act13429.pdf>.

Chutipong, S., Waruth, K., Meallem, M. & Benjawan, T. (2020). *Legal Limitations of Funding Sustainable Tourism Social Enterprises in Thailand* [Abstract]. 2nd TOURIST International Conference, Bangkok

Dana Facility. (2018). *Inclusive Business in Myanmar: An agenda to catalyze social impact*. http://www.danafacility.com/wp-content/uploads/2018/11/DaNa_IBreport.pdf

Dees, J. G., & Anderson, B. B. (2003). *For-profit Social Ventures*. International Journal of Entrepreneurship Education, 2 (1), 1-26.

Doherty, B. & Chirapaisarnkul, A. (2016 August 3). *Social Enterprise is set to take off in Thailand*. theguardian. <https://www.theguardian.com/british-council-partner-zone/2016/aug/03/social-enterprise-is-set-to-take-off-in-thailand>

Doherty, B. & Kittipanya-Ngam, P. (2020) The Emergence and Contested Growth of Social Enterprise in Thailand, *Journal of Asian Public Policy*, <https://doi.org/10.1080/17516234.2020.1777628>

Impact Hub Yangon. (2019). *Yangon Social Enterprise Social System Snapshot*. <https://bit.ly/ygnsesnapshot--2-2019>

Japan Research Institute. (2016). *Study of social entrepreneurship and innovation ecosystems in South East and East Asian countries: country analysis: Kingdom of Thailand*. Inter-American Development Bank. Office of the Multilateral Investment Fund.

Jaruwannaphong, Nuttaphong. (2016, November). Social Enterprise in Thailand. WFTO-ASIA, https://www.wfto-asia.com/wp-content/uploads/2016/11/Day2_Jaruwannaphong_SE-in-Thailand.pdf.

Kerlin, J. A. (2006). *Social enterprise in the United States and Europe: Understanding and learning from the differences*. International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations, 17 (3), 246.

Kulapattthanachort, N. (2018). Regulation of Equity Crowdfunding. *Assumption University Law Journal*, Vol. 9 No. 2 (July – December 2018), 53-62.

<http://www.assumptionjournal.au.edu/index.php/LawJournal/article/download/3664/2239>

Kittipanya-Ngam, P. (2019) *Thailand Social Enterprise: The Way Forward*. Thailand Institute of Justice. *tijrold*.

https://www.tijrold.org/userfiles/SE_TIJ_Booklet_Layout_final_digi.pdf.

Lindsay, S. (2019, January 16). *Thailand's wealth inequality is the highest in the world: What will this mean for the upcoming elections?* aseantoday.

<https://www.aseantoday.com/2019/01/thailands-wealth-inequality-is-the-highest-in-the-world-what-does-this-mean-for-upcoming-elections/>

Mair, J. (2011). Exploring air travellers' voluntary carbon-offsetting behaviour. *Journal of Sustainable Tourism*, 19 (2), 215-230.

Mair, J., Battilana, J., & Cardenas, J. (2012). Organizing for Society: A typology of social entrepreunering models. *Journal of Business Ethics*, 111(3), 353-373.

Mulgan, G. (2006). The Process of Social Innovation. *Innovations: Technology, Governance, Globalization*, 1(2), 145-162.

Nguyen, Q. A., Mort, G. S., & Souza, C. D. (2015). Vietnam in transition: SMEs and the necessitating environment for entrepreneurship development. *Entrepreneurship and Regional Development*, 27, 154–180.

Nicholls, A. (2006). *Social entrepreneurship: New models of sustainable social change*. Oxford University Press, New York.

Nuttaphong, J. (2013). *Social Enterprise and Public Services; Thailand perspective*.

[Presentation] Social Enterprise Policy Dialogue. Berlin.

[http://www.asef.org/images/docs/Session%201.3_Nuttaphong%20Jaruwannaphong%20\(Thailand\).pdf](http://www.asef.org/images/docs/Session%201.3_Nuttaphong%20Jaruwannaphong%20(Thailand).pdf)

Peredo, A.M., McLean, M. (2006). *Social Entrepreneurship: a critical review of the concept*. *Journal of World Business*. 41(1), 56–65.

Rojphongkasem, S. (2019, October 12) *Thai Legal Framework for Social Enterprises* [Presentation]. *Social Enterprise Thailand Association*. Gaysorn Urban Resort, Bangkok.

Sachs, J., Schmidt-Traub, G., Kroll, C., Durand-Delacre, D. and Teksoz, K. (2017). *SDG Index and Dashboards Report 2017*. New York: Bertelsmann Stiftung and Sustainable Development Solutions Network (SDSN).

SERIO. (2016). *Social Enterprise in a Global Context: The Role of Higher Education Institutions. Country Brief: Thailand*. Plymouth University.
https://www.britishcouncil.org/sites/default/files/thailand_social_enterprise_in_a_global_context_-_final_report.pdf

Smallbone, D., and Welter, F. (2010). *Entrepreneurship and government policy in former Soviet Republics: Belarus and Estonia compared*. *Environment and Planning C: Government and Policy*, 28 (2), 195–210.

Social Enterprise Promotion Act. BE 2562 (2019)

Stock Exchange of Thailand (2018, November) *Thailand Social Enterprise: The Way Forward*. [Presentation]. Stock Exchange of Thailand. Bangkok

Weerawardena, J., & Mort, G. S. (2006). *Investigating social entrepreneurship: A multidimensional model*. *Journal of World Business*, 41(1), 21-35.

World Bank (2020, April). *Thailand Overview*.
<https://www.worldbank.org/en/country/thailand/overview>